

N. MAKARTSEV

**KEHAKULTUURI-
KOLLEKTIIVI TÖÖ
ORGANISEERIMINE**

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS

A-218017

N. MAKARTSEV

KEHAKULTUURI- KOLLEKTIIVI TÖÖ ORGANISEERIMINE

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1957

Originaali tiitel:

Н. Макарец

Организация работы физкультурного коллектива
Государственное издательство „Физкультура и спорт“

Москва 1956

Tõlkinud E. Teemägi

ARHIIVKOGU

2

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu

42305

SISSEJUHATUS

NSV Liidu rahvaste spartakiaad oli meie maa kehakultuuri- ja sporditöö ülevaatuses. See grandioosne üritus aitas kaasa kehakultuuri ja spordi edasisele massilisele arendamisele nõukogude rahva hulgas, kehakultuurikollektiivide aktiveerimisele ja organisatsioonilisele tugevdamisele, noorsoo kehalise ettevalmistuse parandamisele ning nõukogude sportlaste spordimeisterlikkuse uuele tõusule.

Kehakultuurilased valmistusid aktiivselt kõige massilisteks spordivõistlusteks nõukogude kehakultuuriliikumise ajaloos. See ettevalmistus omandas enneolematu ulatuse. Miljonid noormehed ja neid võtsid osa tehaste, kõrgemate õppeasutuste, kolhooside ja koolide kehakultuurikollektiivide spartakiaadidest ning neile järgnenud vabatahtlike spordiühingute spartakiaadidest.

* Nende spartakiaadide tähtsust on raske üle hinnata. Regulaarsele kehakultuuri ja spordi harrastamisele on kaasa tõmmatud tuhandeid töötajaid, on paranenud treeningtöö organiseerimine, tekkinud sadu uusi kehakultuurikollektiive, tugevnenud paljude kehakultuurikollektiivide materiaaltehniline baas (on rajatud uusi staadione ja spordiväljakuid ning remonditud palju olemasolevaid).

Kehakultuur on juurdunud tööliste, kolhoosnikute ja intelligentsi igapäevasesse ellu, saanud miljonite nõukogude kodanike eluliseks vajaduseks. Teaduslikul alusel rajatud nõukogude kehalise kasvatuse süsteem on kindlustatud riigi poolt suurte materiaalsete vahenditega.

Nõukogude isetegevusliku kehakultuuriliikumise organisatsiooniliseks aluseks on kujunenud tootmisprintsip. See printsip lubab kõige paremini ühendada töötajate tootmis- ja ühiskondlikku tööd sporditööga.

Kehakultuuri ja spordi põhiliseks lüliks meie maal on kehakultuurikollektiiv ettevõttes, kolhoosis, kõrgemas õppeasutuses, asutuses. Nende kollektiivide töö edu määravad lõppastmes kehakultuuri ja spordi edusammud tervikuna —

kehalise kasvatuse osatähtsus inimeste kommunistlikus kasvatuses, massilisus ja sporditehnilised saavutused. Seejärel on spartakiaadide tähtsaimaks ülesandeks kehakultuurikollektiivide organisatsiooniline tugevdamine, nende tegevuse aktiveerimine ja selle alusel nende sidemete laiendamine rahvahulkadega elanikkonna kõige laiemate kihtide kaasatõmbamise näol regulaarsele tegelemisele kehakultuuriga ning kogu kehakultuuri- ja sporditöö parandamine.

Tehase ja tsehi spartakiaadid on parimaks kehakultuuri propageerimise vahendiks. Kuid selleks, et vahend oleks tegelik, tuleb seda hästi organiseerida.

Raamat «Kehakultuurikollektiivi töö organiseerimine» on määratud esmajärjekorras noortele kehakultuurikollektiivi nõukogu esimeestele, nõukogu liikmetele, kehakultuuriorganisatoritele ja aktivistidele.

Kehakultuurikollektiivi tegevus ettevõttes on mitmekesine. Selle juhtimine nõuab kogemusi ja mitmekülgseid teadmisi. Autor seadis endale ülesandeks kirjeldada kehakultuurikollektiivi organisatsioonilist tööd, s. o. kollektiivi tegevuse seda külge, mis kuulub kehakultuurikollektiivi nõukogu ja kehakultuuriorganisatorite kohustuste hulka esmajärjekorras. Just sellelt seisukohalt tulebki raamatu kõiki peatükke vaadelda. Loomulikult ei asenda see raamat teisi õppe- ja käsiraamatuid, näiteks raamatuid õppe- ja treeningtöö metoodika alalt. Lülitades raamatusse sellised peatükid, nagu «Kasvatustöö» ja «Õppe-sporditöö», püüdis autor tutvustada lugejat kehakultuurikollektiivi töö nende lõikude organisatsiooniliste alustega ega pretendeerinud endastmõistetavalt küsimuste põhjalikule valgustamisele.

Lugenud raamatu läbi, võib kogenud kehakultuurikollektiivi esimees öelda, et palju sellest, mis raamatus on kirjutatud, on talle juba teada. Kuid tuleb meele pidada, et palju luuakse ka uusi kollektiive, milliseid juhivad noored kehakultuuriorganisatorid. Neil on tarvis teada kehakultuurikollektiivist kõike, alates gruppide ja sektsioonide organiseerimise ning noorte sporditööle kaasatõmbamisega. Seepärast püüdis autor sellealaseid kogemusi üldistada ja süstematiseerida neid tööloikude järgi.

Materjal on esitatud raamatus kohaldatuna kehakultuurikollektiivile tööstusettevõttes. See aga ei tohi takistada kasutamast teda igas kehakultuurikollektiivis, sest ühiseid jooni on kollektiivide töös palju rohkem kui erinevaid. Seepärast

võib kehakultuuriaktivist ilma vaevata, lähtudes üldistest juhtnööridest, leida talle sobiva lahenduse.

Selle raamatu kirjutamisel kasutas autor tema poolt varem kirjutatud ning Ametiühingute Kirjastuse poolt välja antud brošüüride «Kehakultuurikollektiiv ettevõttes» ja «Sport ametiühingutes» materjale.

SPORDIÜHINGU PÕHIKIRI

(Põhipunktid)

Ühe või mitme majandusharu, ühe või mitme ametkonna kehakultuurikollektiivid ühendatakse vabatahtlikuks spordiühinguks. Iga spordiühingu eesmärgid, ülesanded, organisatsiooniline ehitus, liikmete õigused ja kohustused jne. määratakse kindlaks põhikirjaga. Spordiühingu põhikiri on tähtis dokument, mida peavad tundma kollektiivide juhid, aktivistid ja kõik kehakultuurlased.

Räägime allpool peamistest põhikirja punktidest.

Spordiühingud on loodud demokraatliku tsentralismi põhimõttel, tootmisprintsibi järgi.

Demokraatlik tsentralism spordiühingutes väljendub selles, et kõik juhtivad organid valitakse alt üles ühingu liikmete poolt, kelle ees antakse ka aru. Kõik spordiühingu organid lahendavad oma tegevuse ükskõik milliseid küsimusi iseseisvalt ning vastavalt põhikirjale ja ühingu kõrgemalseisvate juhtivate organite otsustele.

Otsused võetakse vastu häälteenamusega. Demokraatliku tsentralismi järgi alluvad spordiühingu madalamalseisvad nõukogud kõrgemalseisvatele.

Demokraatliku tsentralismi põhimõtte jälgimine aitab kaasa kehakultuurlaste initsiatiivi arendamisele, nende distsipliini tõstmisele ja spordiühingute organisatsioonilisele tugevdamisele.

Spordiühingute loomine tootmisprintsibil seisab selles, et ühingu algorganisatsiooni — kehakultuurikollektiivi — ühendatakse sportlasi, kes töötavad ühes ettevõttes, ühes asutuses või õpivad ühes õppeasutuses. Selline kehakultuurikollektiivide ülesehitus tagab nende tihedaima sideme ühiskondlike organisatsioonidega ja ettevõtte, asutuse või õppeasutuse juhtkonnaga ning loob ühtlasi ka soodsamad tingimused kehakultuuritööks.

Spordiühingu eesmärgid ja ülesanded

Vabatahtlikud spordiühingud seavad endale eesmärgiks kasvatada oma liikmeid nõukogude patriotismi vaimus, ustavatena sotsialistlikule kodumaale ja kommunistlikule parteile. Nad püüavad arendada töötajate keskel laialdaselt kehakultuuri ja sporti, kasvatada karastatud, julgeid, kehalt ja vaimult tugevaid ning aktiivseid kommunistliku ühiskonna ehitajaid, kes ei karda mingeid raskusi ja oskavad neid ületada.

Spordiühingud organiseerivad tööliste, kolhoosnike, teenistujate ja nende perekonnaliikmete hulgas massilist agitatsiooni- ja selgitustööd, taotledes nende laialdast kaasatõmbamist kehakultuurikollektiivide tööle. Nad tegelevad töötajate mitmekülgse kehalise kasvatusega «Valmis tööks ja NSV Liidu kaitseks» kompleksi alusel, organiseerivad spartakiaade ja teisi võistlusi, viivad läbi mitmesuguseid tervistavaid kehakultuuriüritusi ettevõtetes, õppeasutustes, ühiselamutes ja pioneerilaagrites.

Spordiühingute tähtsaks ülesandeks on õpetada ja kasvatada süstemaatiliselt kehakultuurlaste aktiivi, kes on isetegevusliku kehakultuuriliikumise otsustavaks jõuks. Ilma hästi väljaõpetatud aktiivita, kellel on küllaldaselt erialaseid ja poliitilisi teadmisi, ei ole edasiliikumine võimalik. Spordiühingud ehitavad spordibaase, hoolitsevad nende eest, kindlustavad nende õige ekspluateerimise ja korrashoiu, varustavad sportlasi vajaliku inventariga ning koos tervishoiuorganitega tagavad sportlaste arstliku kontrolli ja meditsiinilise järelevalve. Šefluse korras aga osutavad spordiühingud seltsimehelikku abi keskkoolide ja kolhooside kehakultuurikollektiividele.

Spordiühingu liikmete õigused

Põhikiri annab spordiühingu liikmetele õiguse valida ühingu kõik juhtivad organid ja õiguse olla ise nendesse valitud.

Ainuüksi ametiühingute spordiühingutes valitakse aruandlus- ja valimiskoosolekute perioodil kehakultuurikollektiivide, rajoonide, oblastite, vabariiklike nõukogude, kesknõukogude ja spordiühingute revisjonikomisjonide liikmeteks üle 200 000 aktivisti.

Iga spordiühingu liige võib tegelda spordieriala-sektsioonides ja võistkondades ning esineda võistlustel ükskõik missugusel spordialal; õppetöö, treeningute ja võistluste ajal kasutab ta spordiühingule kuuluvat spordivarustust ja spordibaase tasuta.

Spordiühingu liikmete kohustused

Spordiühingusse kuulumine paneb tema liikmetele teatud kohustused. Nad peavad rangelt jälgima riiklikku ja töödistsipliini, hoidma ja tugevdama ühiskondlikku omandit, igati ja mitmekülgselt täiendama oma kehalist ettevalmistust ja spordimeisterlikkust, valmistuma tööks ja sotsialistliku kodumaa kaitseks, jälgima spordiühingu põhikirja, võtma aktiivselt osa kehakultuurikollektiivi tööst, koosolekute otsuste täitmisest, samuti partei-, nõukogude, ametiühingute ja komsomoliorganisatsioonide otsuste täitmisest kehakultuuri- ja spordiküsimustes.

Spordiühingu liige on kohustatud olema distsiplineerituse eeskujuks õppe- ja treeningtöös, spordivõistlustel, samuti tootmistöös ja igapäevases elus. Ta peab maksma õigeaegselt liikmemakse ja käima regulaarselt arstlikul läbivaatusel.

Ergutused ja karistused

Spordiühingute nõukogud ergutavad kehakultuurlasi aktiivsele tööle, ühiskondlike ülesannete kohusetundlikule täitmisele ja sportlike saavutuste tõstmisele.

Kehakultuurlasi, kes on täitnud kõik VTK normid, autasustatakse VTK märgiga, järgunormide täitjaid — spetsiaalse järgusportlase märgiga, võistluste võitjaid aga žetoonide ja medalitega.

Igas kollektiivis on hästi töötavaid kehakultuuriaktiviste, ühiskondlikke instruktoreid, kehakultuuriorganisaatoreid ja spordikohtunikke. Spordiühingu nõukogu võib vastavalt põhikirjale avaldada kehakultuurlasele tänu, autasustada aukirjaga, asetada ta foto autahvlile. Eriti silmapaistvaid spordiühingu liikmeid autasustatakse märgiga «Kehakultuuritöö eesrindlane» või neile antakse meistersportlase nimetus. Parimatele nende hulgas omistatakse aga välja-paistvate spordisaavutuste ja viljaka ühiskondliku töö eest teenelise meistersportlase nimetus.

Põhikirjas on ette nähtud ka kasvatusvahendid nende spordiühingu liikmete suhtes, kes rikuvad distsipliini. Karistuseks on: märkus, hoiatus, noomitus, ajutine diskvalifitseerimine võistlustelt, äärmise vahendina aga spordiühingust väljaheitmine. Otsus karistuse määramise kohta spordiühingu liikmele tehakse tema juuresolekul. Küsimus ühingust väljaheitmise kohta otsustatakse kehakultuuri-kollektiivi üldkoosolekul.

Spordiühingute juhtivail töötajail tuleb silmas pidada, et ei jääks kasutamata kehakultuurlaste õigused, ja et nad täidaksid täpselt oma kohustusi. Ergutuste ja karistuste avalik teatavakstegemine, õige, läbimõeldud kasvatusvahendite rakendamine on heaks vahendiks kollektiivi kasvata-misel.

Spordiühingu juriidilised õigused

Iga vabatahtlik spordiühing kasutab kõiki ühiskondlikele organisatsioonidele seadlusandlusega antud õigusi.

Kõigil spordiühingute juhtivatel organitel on õigus seadusega kindlaksmääratud korras sõlmida lepinguid, esineda kohtus hageja ja kostjana. Spordiühingute nõukogud võivad avada ja sulgeda jooksvat arvet NSV Liidu krediidi-asutustes, omada ja üürida spordihooneid ja -baase. Spordiühingutele on antud õigus autasustada oma liikmeid aukirjade, žetoonide ja auhindadega, avaldada artikleid, büllეტääne ja informatsioonilisi käsiraamatuid.

Igal spordiühingul on oma lipp, embleem ja spordivorm.

Spordiühingute laialdased õigused võimaldavad arendada kehakultuurlaste ühiskondlikku tegevust ja loomingulist initsiatiivi. Kõik see aitab kaasa kehakultuuri ja spordi mas-silisele arendamisele meie maal.

Spordiühingu vahendid

Kõik spordiühingud käsutavad rahalisi vahendeid.

Suurimad summad ametiühingute spordiühingutes laeku-vad ametiühingu eelarvelt. Osa nendest vahenditest antakse vahetult üle käitis- ja ametiühingute kohalikele komiteedele kehakultuurikollektiivide töö finantseerimiseks.

Spordiühingute tulu tähtsaimaks osaks on vahendid, mis on saadud spordiüritustest ja väljaüritud spordihoonetelt ja -baasidelt. Et tõsta spordibaaside tulukust, tuleb organi-

seerida nende ratsionaalset kasutamist ja töötajate parimat teenindamist kõigil massilise keñakultuuritöö aladel.

Ametiühingute spordiühingutesse kuuluvate kehakultuurlaste liikmemaksud ei laeku nende eelarve tulude osas, vaid jäetakse täielikult kollektiivile, kus neid koguti. Laekumised liikmemaksudest, nagu teisedki kehakultuurikollektiivi vahendid, kantakse käitis- või ametiühingu kohaliku komitee eelarvesse.

Ametiühingu komitee eelarve kulude osas nähakse ette kõik kehakultuurikollektiivi kulud.

Spordiühingute juhtivate organite finantsilise ja majandusliku tegevuse kontrollimiseks valitakse revisjonikomisjonid. Revisjonikomisjonid on kohustatud süstemaatilisel (mitte harvem kui üks kord kvartalis) kontrollima finantsilist ja majanduslikku tegevust, vahendite kulutamist ning läbiviidavate majanduslike ürituste otstarbekust. Nende ülesandeks on jälgida, et iga rubla kulutatakse ökonoomselt, suurima kasuga spordi arendamisel.

Revisjonikomisjonid alluvad oma töös vastavale konverentsile ja spordiühingu kõrgemalseisvale nõukogule. Nad esinevad konverentsidel aruannetega üheaegselt spordiühingu nõukogudega.

Kehakultuurikollektiivides, seoses iseseisva eelarve puudumisega, revisjonikomisjone ei valita.

Spordiühingute juhtivad organid

Ametiühingute spordiühingu kõrgemaks juhtivaks organiks on üleliiduline konverents.

Rajooni, linna, oblasti, krai ja vabariigi organisatsioonide kõrgemaks juhtivaks organiks on vastav konverents, kehakultuurikollektiivil aga üldkoosolek.

Üldkoosolekul ja konverentsidel valitakse spordiühingu täidesaatvad organid — kesk-, vabariiklikud, krai-, oblasti-, rajooninõukogud, kes juhivad ühingu kogu jooksvat tööd.

Plenaaristungitel valivad nõukogud esimehe, asetäitja ja presiidiumi liikmed.

Rajooni-, linna- ja oblastinõukogu valimised viiakse läbi üks kord kahe aasta jooksul.

KEHAKULTUURIKOLLEKTIIVI ORGANISAT- SIOONILINE EHITUS

ULDISED PÕHIMÕTTED

Spordiühingu aluse moodustavad kehakultuurikollektiivid.

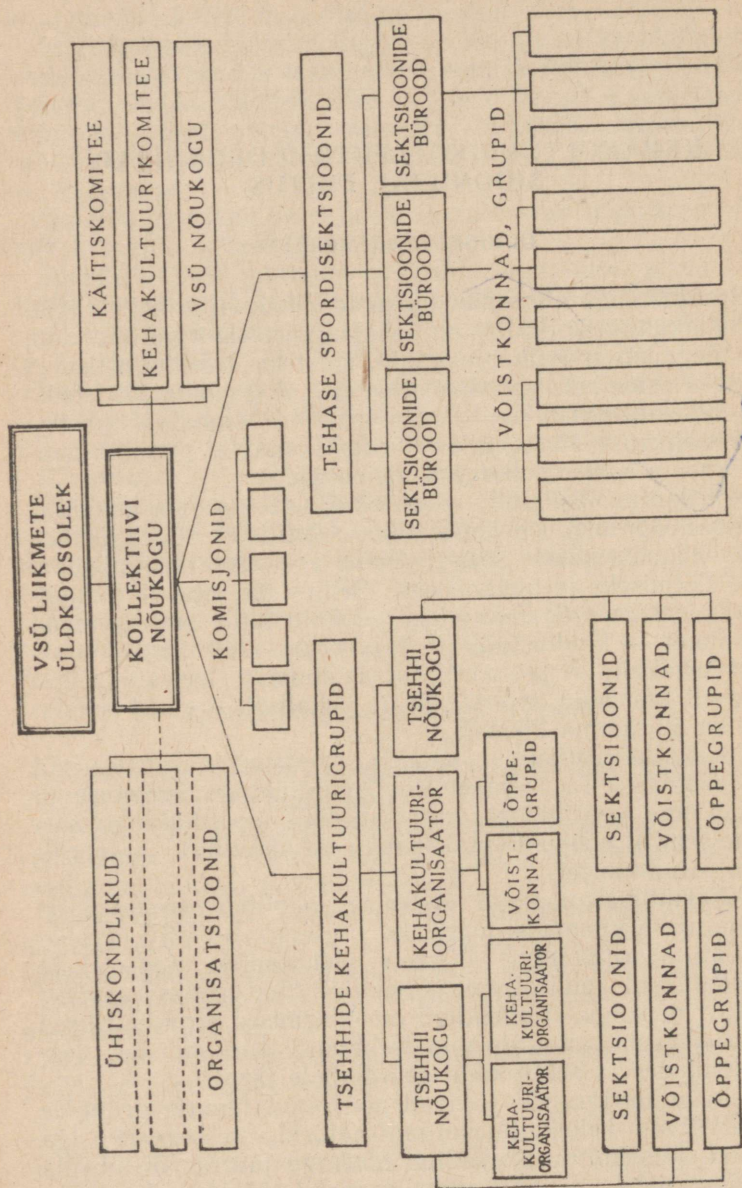
Kehakultuurikollektiiv on kehakultuuri algorganisatsioon, mis ühendab spordiharrastajaid ühisteks treeninguteks ja ühiseks osavõtuks spordivõistlustest. Kogu oma tööd teostab kehakultuurikollektiiv oma liikmete initsiatiivi ja ise-tegevuslikkuse alusel, olles tihedas kontaktis partei, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonidega.

Kehakultuurikollektiiv võtab aktiivselt osa oma ettevõtte, asutuse, õppeasutuse ühiskondlik-poliitilisest elust, tõmbab oma liikmeid kaasa sotsialistlikku võistlusse tootmisplaanide täitmiseks ja ületamiseks. Selline töö suund võimaldab kehakultuurikollektiivil edukalt täita oma peamist ülesannet — kindlustada töötajate massilist kaasatõmbamist kehakultuuri ja spordi harrastamisele, kasvatada iga-külgselt arenenud, moraalselt ja kehaliselt terveid sotsia-listliku ühiskonna liikmeid.

Kehakultuurikollektiiv luuakse ettevõttes, asutuses või õppeasutuses. Ta kannab oma spordiühingu nimetust ja töötab oma ametiühinguorganisatsiooni, spordiühingu kõr-gemalseisva nõukogu ja kohaliku kehakultuuri- ja spordi-komitee juhtimisel.

Kehakultuurikollektiivi organisatsiooniline struktuur on järgmine: kõrgemaks juhtivaks organiks on VSÜ (vaba-tahtliku spordiühingu) liikmete üldkoosolek. Koosolekute vaheperioodil juhivad kogu kollektiivi tööd üheks aastaks valitav nõukogu. Kollektiivil on järgmised struktuurilised jaotused: kehakultuurigrupid tsehhides, osakondades, tea-duskondades ja sektsioonid spordialade järgi.

Kehakultuurigruppe juhivad nõukogud (suurte gruppide puhul) või kehakultuuriorganisaatorid, sektsioone aga bürood. Kehakultuurikollektiivi nõukogu juures võivad olla moodustatud komisjonid mitmesugustel tööloikudel.

Kehakultuurikollektiiv ettevõttes

Vaatame näiteks Voskressenski Keemiakombinaadi kehakultuurikollektiivi ja kuidas on organiseeritud kehakultuuritöö ettevõttes.

Kehakultuurikollektiivi nõukogu ja tehase ühiskondlikud organisatsioonid võtsid endale ülesandeks tõmmata süstemaatilisele kehakultuuri ja spordi harrastamisele kaasa töölised ja teenistujate enamus. Seepärast pöörati eelkõige tähelepanu tsehi kehakultuurigruppidele. Töö elustamiseks korraldati sageli võistlusi tsehide võistkondade vahel, väljasõite linnast ja teisi massilise osavõtuga üritusi.

Tsehidevahelisi spordivõistlusi korraldatakse selles kehakultuurikollektiivis regulaarselt, plaani järgi. Kogu kombinaadi töölikollektiivi elus on suursündmuseks traditsioonilised suve- ja talispartakiaadid. Kõik tsehide kehakultuurigrupid püüavad tulla spartakiaadi võitjaks. Selleks on igas tsehis loodud võistkonnad, kellele parimatele liikmetele antakse võimalus täiendada oma spordimeistlikkust kombinaadi kollektiivi sektsioonides.

Kehakultuurlased-aktivistid moodustavad kollektiivi toe. Nad viivad läbi suurt organisatsioonilist tööd tsehhides, juhivad õppe- ja treeningtööd sektsioonides, täidavad kohutunike kohustusi võistlustel ja hoolitsevad spordiehitiste sisustuse eest.

Kombinaadi kehakultuurlaste initsiatiiv on partei-, komсомoli- ja ametiühinguorganisatsioonide poolt tehtud suure kasvatustöö tulemus. Kehakultuurikollektiivi nõukogu saab iga päev abi tehase organisatsioonidelt; iga aastaga tugevneb tema finantsiline ja majanduslik baas. Sportlastel on oma staadion tribüünide, paviljonide, jalgpalliväljaku, kergejõustikusektorite ja mitmesuguste väljakutega. Nende teenistuses on välisujula ja paadisadam.

Kehakultuurikollektiivi organisatsioonilise ehituse iseärasused kõrgemas õppeasutuses

Tutvume nüüd kehakultuuritöö organiseerimisega kõrgemates õppeasutustes.

Kehakultuuritööl kõrgemates õppeasutustes on mõningad iseärasused: iga üliõpilane on kohustatud tegelema kehalise kasvatusega ning täitma VTK I ja II astme normid. Peale

selle on üliõpilastel õigus vabalt valida spordiala, milles nad soovivad täiendada oma meisterlikkust. Üliõpilaste kehalise ettevalmistuse ja sportliku täiustamise kursust juhhib kehalise kasvatus ja spordi kateeder.

Kõrgemate õppeasutuste kehakultuurikollektiivid töötavad tihedas kontaktis kehalise kasvatus kateedriga, kooskõlastades oma tööplaani kateedri tööplaanide ja programmidega. Nende ühised jõupingutused peavad olema suunatud üliõpilaste igakülgsale kehalisele ettevalmistamisele ja kvalifitseeritud sportlaste kasvatamisele.

Võttes aktiivselt osa kehakultuuriorganisatsiooni elust, täiustavad üliõpilased oma spordimeisterlikkust ja tugevdavad end kehaliselt. Sealjuures omandavad nad ka kehakultuuriorganisaatorite, ühiskondlike instruktorite, treenereite ja spordikohtunike kogemusi.

Niisugune kehalise kasvatus ja spordikateedri ning kehakultuurikollektiivi nõukogu koostöö toob kahtlemata suurt kasu kogu kehakultuuriliikumisele.

Kuid juhtub ka nii, et ühes kõrgemas õppeasutuses on kujunenud välja nagu kaks sporditöö juhtimise keskust. Kehakultuurikollektiivi nõukogu, soovides näidata oma iseseisvust, ei arvesta kateedri soove, ja vastupidi, kehalise kasvatus ja spordikateedri töötajad hoiavad kõrvale kollektiivist. Selge, et selline olukord ainult kahjustab üliõpilaste kehalise kasvatus organiseerimist ja kollektiivi tööd.

Kõrgema õppeasutuse kehakultuurikollektiiv erineb organisatsiooniliselt ettevõtte kehakultuurikollektiivist. Tal on rohkem jaotusi: teaduskondade, kursuste ja õpperühmade kehakultuurikollektiivid ja grupid.

Eelkõige on tarvis peatuda teaduskondade kehakultuurikollektiividel. Nende tegevus on laialdane ja mitmekesine: nad ühendavad spordisektsioone ja kehakultuurigruppe kursustel. Sektsioonid ja grupid viivad teaduskonna kehakultuurikollektiivi nõukogu juhtimisel läbi igapäevast tööd üliõpilaste kehalise ja sportliku ettevalmistuse tõstmiseks.

Teaduskondade kehakultuurikollektiivide nõukogude tööd juhhib kõrgema õppeasutuse kehakultuurikollektiivi nõukogu.

Paljudes kõrgemates õppeasutustes nimetatakse isetegevuslikke kehakultuurikollektiive klubideks. Klubi ei juhi nõukogud, vaid klubi liikmete konverentsil salajase hääletuse teel valitud juhatus. Klubil on, erinevalt ettevõtte kehakultuurikollektiivist, oma vahendid ja ta käsutab neid ise-

seisvalt. Seoses sellega valitakse konverentsidel ka revisjonikomisjon, kes kontrollib klubi juhatuse finantsilist ja majanduslikku tegevust.

Ühendatud kollektiiv

Eespool nägime, kuidas on korraldatud kehakultuuritöö suurtes tööstusettevõtetes ja õppeasutustes. Teatud iseärasused on kehakultuuritöö organiseerimisel ka väike-ettevõtetes, samuti väikestes asutustes ja sellistes ettevõtetes nagu metsatööstusmajandid ja sovhoosid, kus kehakultuurilased tootmistööst tingitult töötavad üksteisest küllaltki kaugel.

Kui väikeses ettevõttes ei ole tööliste vähesuse tõttu võimalik luua iseseisvaid kehakultuurigruppe tsehides ning kogu õppe- ja treeningtöö kulgeb ületehaselistes sektsioonides, siis metsatööstusmajandi tüüpi ettevõttes, vastupidi, on raske luua selliseid ühendatud sektsioone. Kogu treeningtööd tuleb läbi viia kehakultuurigruppides tootmisloikudel.

Väikestes asutustes ei ole mõnikord võimalik luua küllalt tugevaid sektsioone isegi spordialade järgi. Eriti sageli põrkume sellise nähtusega kokku rajoonikeskustes. Just siin on laialdaselt levinud nõndanimetatud ühendatud kehakultuurikollektiivid.

Vaatame, mida nad endist kujutavad.

Leningradi oblastis Pavlovski linnas oli kuni 1952. aastani endise VSÜ «Iskra» (praegu VSÜ «Burevestnik») kolm väikest kehakultuurikollektiivi. Nad töötasid halvasti, kõigil ei jätkunud vahendeid inventari soetamiseks, väljakute ehitamiseks ja treeneritele tasumiseks. Loomulik, et nende kollektiivide sektsioonid olid nõrgad. Paljudel spordialadel polnud sektsioone üldse. Kõigis kolmes kollektiivis oli spordiühingu liikmeid kokku ainult kolmekümne ümber. Mõnedes Pavlovski ettevõtetes, kus polnud kehakultuurikollektiive, ei tegelnud spordiga ükski töötaja.

Aruandlus- ja valimiskoosolekute perioodil 1952. aastal otsustati luua kolmest kehakultuurikollektiivist üks ühendatud kollektiiv. Ühendamisaasiks oli valitud Pavlovski rajooni kultuurimaja. See kollektiivide ühendamine tõi kohe enesega kaasa kehakultuuritöö elavnemise ettevõtete töötajate hulgas. Mõnede ametiühingute kohalike komiteede esimehed muretsesid nendele kehakultuuritööks eraldatud

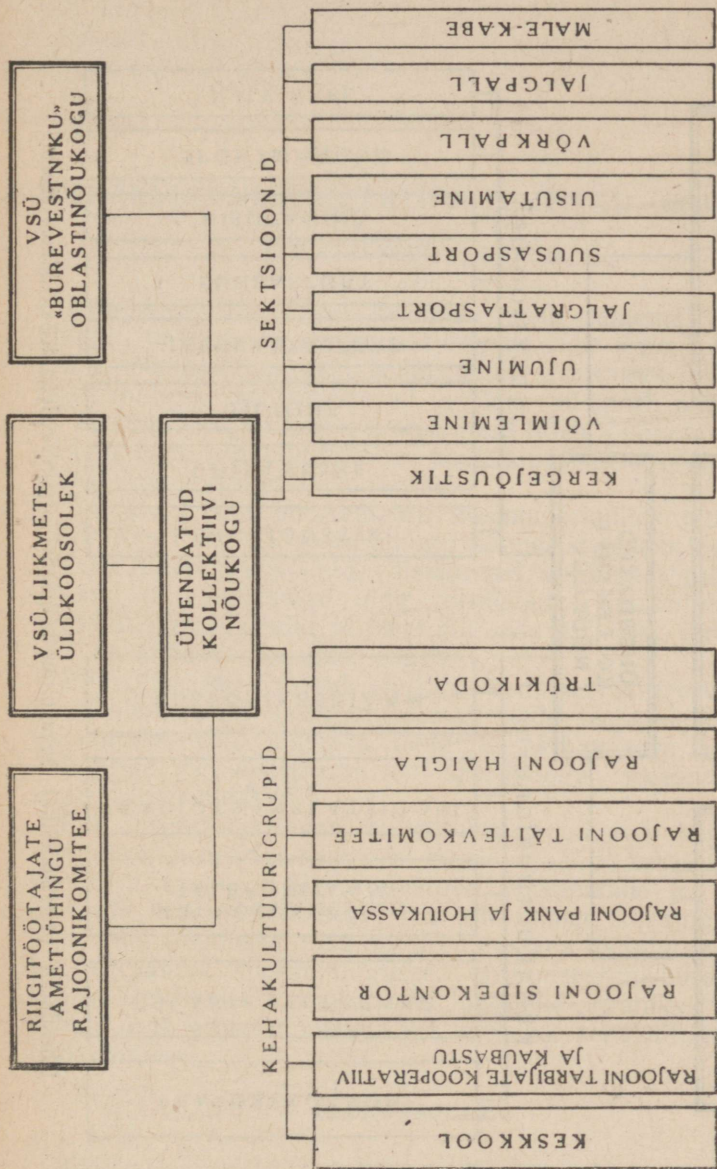
vahenditega lepingu alusel ühendatud kollektiivi nõukoguga vajaliku inventari, varustuse ja spordivormi. See vara anti hoiunimekirja alusel kultuurimaja direktsioonile. Ja juba lähemal ajal oli ühendatud kollektiivil võimalus mitte ainult tugevdada, vaid organiseerida ka uusi sektioone, nagu korvpalli-, tennise- ja raskejõustikusektsioonid. Kollektiiv hakkas saatma oma sportlasi mitmesugustele võistlustele ja kutsus teiste kollektiivide võistkondi sõprusvõistlustele.

Iga päevaga töö ulatus üha laienes. Ühendatud kollektiivi tegevuse elustamisest võttis aktiivselt osa spordiühingu Leningradi oblasti nõukogu, kes suunas Pavlovskisse oma linnakollektiivide meeskondi, varustas Pavlovski kehakultuurlasi inventariga ja aitas neid spordiehitiste rajamisel.

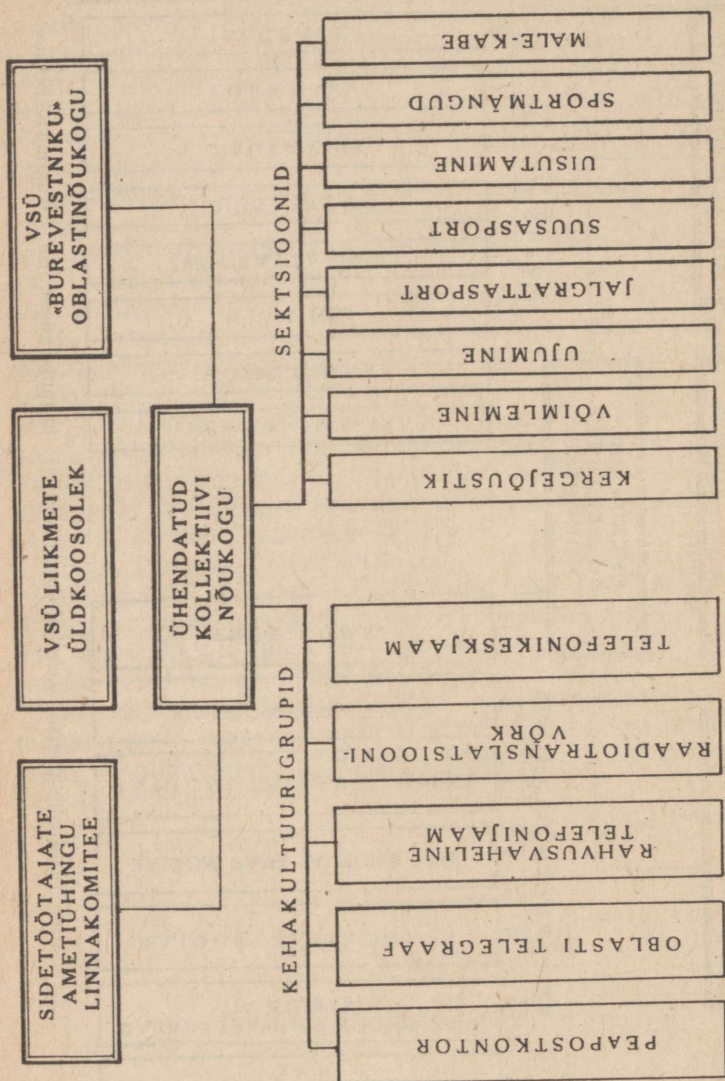
Ühendatud kehakultuurikollektiivi nõukogu pidas tihedat sidet komsomoli rajoonikomiteega ja komsomoli algorganisatsioonidega. Igapäevast abi osutasid talle ka ametiühinguorganisatsioonid. Üldist juhtimist ja kontrolli kollektiivi töö üle teostas alg- ja keskkoolide töötajate ametiühingu rajoonikomitee. Ta vaatas läbi kollektiivi nõukogu tööplaanid ja aruanded ning koos teiste organisatsioonidega lahendas ka finantsküsimused.

Kõigis Pavlovski ettevõtetes oli loodud kollektiivi kehakultuurigrupid, mis kehakultuuriorganisaatorite ja ametiühingu kohalike komiteede juhtimisel taotlesid seda, et enamik ametiühingu liikmeist tegeleks kehakultuuriga ning astuks spordiühingu liikmeiks.

Nii kasvas väikesearvulistest kehakultuurirakukestest mitmesugustes ettevõtetes, tänu nende ühinemisele, suur ja tugev spordikollektiiv. Sarnaseid kollektiive tekib üha rohkem ja rohkem.

Ühendatud (asutustevahelise) kehakultuurikollektiivi organisatsioonilise struktuuri skeem.

Ühendatud (ametkondliku) kehakultuurikollektiivi organisatsioonilise struktuuri skeem.

KEHAKULTUURIKOLLEKTIIVI JUHTIVAD ORGANID

ORGANISEERIMISBÜROO

Kehakultuurikollektiivi loomisele peab eelnema ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonide suur organisatsiooniline töö. Eelkõige peab leidma tehases, asutuses, õppeasutuses inimesi, kes armastavad ja tunnevad sporti ning kellel on organisaatorlikke võimeid. Neid tuleb tõmmata kaasa ametiühingu kohaliku komitee poolt kinnitatava organiseerimisbüroo (orgbüroo) koosseisu.

Orgbürool tekib paratamatult küsimus: kuidas alustada tööd? Kas tõmmata spordiühingu liikmeiks rohkem rahvast ja luua hiljem sektsioonid, võistkonnad, või luua algul sektsioonid ja võistkonnad ning vormistada kehakultuurlasi spordiühingu liikmeiks hiljem? Nii seda kui teist moodust võib rakendada ühesuguse eduga.

Ettevõttes, kus noored on juba tuttavad mitmesuguste spordialadega ja sport on saanud neile teataval määral vajaduseks, võib alustada töötajate värbamisega spordiühingusse ja süstemaatiliselt sporditööga tegelevatesse organisatsioonidesse.

Kui organiseeritavas kollektiivis puuduvad kogenud sportlased ja noortes peab veel sisendama huvi kehakultuuri ja spordi vastu, on õigem alustada sektsioonide ja võistkondade organiseerimisega, viia läbi mõned treeningud ja lihtsamad võistlused, ning seejärel alustada töötajate massilist värbamist spordiühingusse. Organiseerimisbüroo on kehakultuurikollektiivi ajutiseks juhtivaks organiks. Tema kohale asub hiljem nõukogu, kes valitakse kehakultuurlaste üldkoosolekul.

ÜLDKOOŠOLEK

Kehakultuurikollektiivi kõrgemaks organiks on spordiühingu liikmete üldkoosolek.

Üldkoosolek kutsutakse kokku igapäevase tegevuse tähtsaimate küsimuste lahendamiseks. Nendeks on: kollektiivi nõukogu aruande läbiarutamine, tööplaani, kulude eelarve ja spordiürituste kalenderplaani kinnitamine, delegaatide valimine spordiühingu kõrgemalseisva nõukogu konverentsile, sportlaste autasustamine rinnamärkide, aukirjade ja auhindadega.

Iga kehakultuurikollektiivi elus võib tekkida palju küsimusi, milliseid on raske ette näha ja millede otsustamiseks on tarvis kõigi kehakultuurlaste arvamist. Seepärast nõukogu, koostades koosoleku päevakorda, peab pidama nõu aktivistide, kehakultuuriorganisaatorite ja sektsioonide esimeestega. Muidugi tuleb koosoleku päeva ja päevakorra suhtes pidada nõu ka ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonidega.

Iga koosolek annab häid tulemusi, kui ta on hoolikalt ette valmistatud. Hästi ettevalmistatud ja organiseeritult läbi viidud koosolek kasvatab kehakultuurlastes vastutustunnet vastuvõetud otsuste täitmise eest, arendab kriitikat ja enesekriitikat ning initsiatiivi. Kõik see soodustab seltsimehelikkuse ja üksmeele kasvatamist.

Üldkoosolekud kutsutakse kokku vajaduse järgi, mitte harvemini kui üks kord kvartalis. Mõni päev enne üldkoosolekut peab nõukogu teatama kehakultuurlastele koosoleku koha, päeva ja kellaaja. Enne koosoleku algust registreerib üks nõukogu liikmeist või aktivistidest osavõtjaid. Registreerimise abil selgitatakse koosoleku otsustusvõimelisus (selleks peab kohal olema kaks kolmandikku spordiühingu liikmeist). Koosoleku avab kehakultuurikollektiivi nõukogu esimees. Seejärel valitakse presiidium, kes jätkab koosoleku edasist juhtimist. Koosoleku juhataja on kohustatud kindlustama täieliku demokraatia. Igale esinejale tuleb anda võimalus kollektiivi juhtide, sektsioonibüroode ja üksikute kehakultuurlaste töö kritiseerimiseks ning lasta esitada oma ettepanekuid, mis on suunatud kollektiivi töö parandamisele. Otsus võetakse vastu häälteenamusega.

Üks kord aastas kutsutakse kokku aruandlus- ja valimiskoosolek, kus nõukogu annab aru oma tööst. Aruande läbiarutamine lõpetatakse otsuse vastuvõtmisega, milles antakse nõukogu ja kogu kollektiivi tegevuse kohta hinnang, märgitakse ära puudused töös ja vahendid nende parandamiseks. Seejärel valitakse salajase hääletamise teel uus kehakultuurikollektiivi nõukogu. Nõukogu valimised

viiakse läbi vastavalt Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu instruksioonile (vt. lisa 1).

Ettevalmistus selleks koosolekuks kestab umbes kuu aega. Eelnevalt peab kollektiivi nõukogu viima läbi koosolekud tsehhide, osakondade, teaduskondade ja teiste tootmislõikude kehakultuurigruppides. Nendel koosolekutel toimub vastav aruandlus ja valitakse lahtise hääletuse teel tsehhi-, (grupi-) nõukogud või kehakultuuriorganisatsioonid ning tehakse ettepanekuid, mis kehakultuurigruppide nimel esitatakse üldkoosolekule.

Kui kollektiiv on suur, võib kehakultuurikollektiivi nõukogu (spordiühingu kesknõukogu otsusel) korraldada koosoleku asemel aruandlus- ja valimiskonverentsi. Sel juhul valitakse kehakultuurigruppide koosolekutel (lahtisel hääletusel) delegaadid sellele konverentsile. Samaaegselt valmistab kehakultuurikollektiivi nõukogu oma töö kohta aruande ja arutab selle läbi oma koosolekul.

Väga tähtis on, et kehakultuurlased tutvuksid aruandekõne sisuga enne koosolekut. Niisugusel juhul möödub koosolek aktiivselt ja tehakse palju väärtuslikke ettepanekuid. Seepärast on soovitatav välja anda seinalehe erinumber, milles peegelduks ettekande põhiline sisu.

Aruandlus- ja valimiskoosoleku päeva peavad kehakultuurlased teadma 10 päeva varem.

Kehakultuurikollektiivi üldkoosolekutele on kasulik kutsuda ka neid töölisi ja teenistujaid, kes ei ole spordiühingu liikmed. See aitab neid kaasa tõmmata süstemaatilisele tegelemisele kehakultuuri ja spordiga.

KEHAKULTUURIKOLLEKTIIVI NÕUKOGU

Kehakultuurikollektiivi jooksvat tööd juhib nõukogu. Ta rajab oma tegevuse vastavalt parteiorganisatsiooni näpunäidetele, ning töötab tihedas kontaktis komsomolikomitee ja ettevõtte juhtkonnaga.

Kehakultuurikollektiivi nõukogu vastutab kasvatus-, õppe-spordi- ning majandusliku ja organisatsioonilise töö eest, s. o. kehakultuurikollektiivi kogu mitmekülgse tegevuse eest.

Kehakultuuriliikumine meie maal on oma olemuselt isetegevuslik liikumine. Selle aluseks on sportlaste laiade hulkade loominguiline aktiivsus. Ainult see kehakultuurikollek-

tiivi nõukogu saavutab edu, kes oma töös tugineb aktiivile, reasportlaste initsiatiivile ja oskab seista selle eesotsas. Selleks peab nõukogu eelkõige organiseerima ja täpselt kindlaks määrama enese töö.

Kehakultuurikollektiivi nõukogu nagu iga juhtiva organikogu töö aluseks on kollegiaalsus.

Kollektiivi tuleb juhtida ühiselt. Kõik nõukogu liikmed on ühesuguselt vastutavad kollektiivi töö eest ja neile tuleb anda otsustamisvõimalus. Seepärast arutatakse tähtsamad küsimused läbi nõukogu koosolekul. Küsimuse kollektiivne läbiarutamine ja otsustamine on alati objektiivsem ja täielikum. Kuid see ei vähenda, vaid vastupidi, piirab rangelt ja täpselt kohustusi üksikute tööloikude järgi nõukogu liikmete vahel, paneb igaühele personaalse vastutuse oma tööloigu eest.

Kehakultuurikollektiivi nõukogu esimesel koosolekul valitakse esimees ja asetäitja ning jaotatakse kohustused nõukogu liikmete vahel.

Kehakultuurikollektiivi töös on rida üldisi küsimusi, mis nõuavad nõukogu pidevat tähelepanu. Otstarbekohane on näiteks, kui nõukogu esimees hakkab üldjuhtimise kõrval vastutama ka tööplaani ja kulude eelarve koostamise, nõukogu koosolekute ettevalmistamise ja läbiviimise ning kehakulturlaste üldkoosolekute eest, noorte värbamise eest spordiühingu liikmeiks, sidepidamise eest ühiskondlike organisatsioonide, kehakultuuri- ja spordikomitee ja spordiühingu kõrgemalseisva nõukoguga, kogu kasvatustöö eest kollektiivis ning kollektiivi finantsilise ja majandusliku tegevuse eest.

Esimehe asetäitjale pannakse tavaliselt vastutus kogu sporditöö juhtimise, suuremate ürituste läbiviimise, kehakulturlaste päevade ja võistluste ning tootmisvõimlemise organiseerimise eest.

Nõukogu sekretäri kohustuste hulka kuulub kollektiivi töö arvestus, spordiühingu liikmete vormistamine, nõukogu koosolekute ja nõupidamiste protokollimine, võistlusprotokollide hoidmine ja sissekannete tegemine rekordite raamatusse.

Nii tuleb jaotada töö ka nõukogu ülejäänud liikmete vahel. Ühele võib ülesandeks teha töö organiseerimise VTK alal, teisele — propaganda ja agitatsiooni, kolmandale — majanduse alal. Vajalik on, et iga nõukogu liige oleks kindlatud kindla (tsehi, osakonna, teaduskonna) kehakul-

tuurigrupi juurde, organiseeriks seal tööd ja aitaks seda praktiliselt läbi viia.

On vaja kindlaks määrata iga nõukogu liikme personaalne vastutus ühe spordisektsiooni organiseerimise ja töö eest. Nende kohustuste jaotamisel on tarvis arvestada nõukogu liikmete võimeid, nende huvi ühe või teise spordiala vastu ja töökohta.

Kohustusi kehakultuurikollektiivi nõukogu liikmete vahel võib jaotada muidugi mitmeti. Kõik sõltub konkreetsetest tingimustest, ettevõtte iseärasustest ja kehakultuurikollektiivi ehitusest. Kuid tuleb meeles pidada ühte: nõukogu peab kogu töö koormuse viima kehakultuurigruppidesse ja sektsioonidesse.

Vaatame näiteks, kuidas olid jaotatud kohustused Sibselmaši kehakultuurikollektiivi nõukogu liikmete vahel.

Nõukogusse oli valitud tehase 13 kõige aktiivsemat sportlast. Nõukogu töö paremaks organiseerimiseks otsustati luua komisjon VTK, õppe-spordi-, agitatsiooni-, majandus- ja organisatsioonilise töö alal, kes tegeleks spetsiaalselt tsehi kollektiivide organisatsioonilise tugevdamise ja spordisektsioonide loomisega, valiks neile ühiskondlikke treenereid ning värbaks noori spordiühingu liikmeiks.

Kollektiivi nõukogu koostas tööplaani ja asus selle realiseerimisele. Ja varsti tekkis tehases kuus uut tsehhide kehakultuurigruppi, mis ühendasid 259 spordiühingu liiget. Valu- ja tööriistade tsehhide töötajad hakkasid tegelema suusatamise, uisutamise ja malega, saharaudade tsehi töötajad — laskmisega. Õppe-sporditöö pulbitses ka teistes tsehhides.

Organisatsioonilisest tööst võtsid osa kõik kehakultuurikollektiivi nõukogu liikmed. Nad olid pidevalt tsehhides, aitasid tsehhide nõukogude esimeestel lahendada üht või teist küsimust, vestlesid kehakultuurlastega ja esitasid neile küsimusi. Enne tsehhidesse minekut määrasid nõukogu liikmed kindlaks, milliseid küsimusi tuleb kohapeal lahendada, kellega vestelda.

Kehakultuurikollektiivi nõukogu töötab plaani järgi. Iga nõukogu liige peab vastavalt oma kohustustele järele mõtlema, milliseid üritusi tuleb läbi viia lähema kuu või kvartali jooksul. Esimees, saanud nõukogu liikmeilt ettepanekud, koostab üldplaani. Esialgu on see ainult plaaniprojekt, millega peavad tutvuma partei- ja komsomoliorganisatsioonide ja ametiühingukomitee esimees. Arvesse võttes ühiskond-

like organisatsioonide märkusi ja ettepanekuid, tuleb kokku kutsuda kehakultuurikollektiivi nõukogu koosolek, kus kindlatakse lõplikult tööplaani ja määratakse vastutajad iga kindlaksmääratud ürituse täitmise eest. Peale selle tuleb tutvustada plaaniga kõiki kehakultuurlasi, esmajärjekorras kehakultuuriorganisaatoreid, ühiskondlikke instruktoreid ja seksioonibüroode esimehi.

Kehakultuurikollektiivi nõukogu peab taotlema, et kõik plaanis toodud üritused viidaks ellu. Selleks tuleb kindlustada pidev kontroll plaani täitmise käigu üle ja osutada abi ürituste läbiviijatele.

Näiteks ühes kollektiivis teatas nõukogu liige, kes oli vastutav sporditöö eest noorte töötajate ühiselamus, et ta ei tule toime selle ülesandega: tütarlapsed ei taha spordiga tegelda.

Kollektiivi nõukogu tuli seltsimehele appi ja korraldas ühiselamu punanurgas vestlusi kehakultuuri teemal. Kuid ka see ei andnud vajalikke tulemusi. Siis otsustati asjale läheneda teisiti. Ühiselamusse tulid võimlejad ja bajaanimängija, ning tütarlapsed jälgisid huviga oma tehase sportlaste toredaid ettekandeid. Pärast esinemist alustati elavat vestlust võimlemisest, sportmängudest, kehakultuuriorganisatsiooni elust ja tegevusest. Ei unustatud ka tantsu. Pärast seda õhtut hakkasid tütarlapsed astuma tehase kehakultuurikollektiivi seksioonidesse ja võistkondadesse. Ühiselamu juurde rajati võrkpalliväljak, punanurka aga ilmus lauatenнисe laud. Nüüd polnud enam raske jätkata tööd ühiselamus ka ühel nõukogu liikmel.

Et suunata õigesti tsehhide kehakultuurigruppide, õpperühmade ja seksioonide tööd, ei tohi kehakultuurikollektiivi nõukogu piirduda ainult oma tööplaani täitmise kontrollimisega.

Selleks tuleb nõukogu liikmel iga päev jälgida seksioonide tegevust, viibida sagedamini tsehhides ja treeningupaikades — spordisaalis, väljakutel. Nõukogu komisjonide, tsehhide kehakultuurigruppide, õpperühmade ja seksioonide tegevuse pidev kontrollimine, nende küsimuste perioodiline läbiarutamine nõukogu koosolekutel — need on kohustuslikud tingimused nõukogu tööle.

Kehakultuurikollektiivi nõukogu koosolekuid on parem läbi viia kindlaksmääratud kuupäevadel, valmistades enne koosolekuteks ette kõik küsimused ja kutsudes neile ka aktiiviste.

Üks kehakultuurikollektiivi nõukogu põhilisi kohustusi on tsehhinõukogude esimeeste, kehakultuuriorganisaatorite ja seksioonibüroode esimeeste töö juhtimine. Seepärast peab nõukogu neid instrueerimiseks ja kogemuste vahetamiseks regulaarselt kokku kutsuma.

Enne igat spordiüritust tuleb kehakultuuriorganisaatoritele, ühiskondlikele instruktoritele ja võistkondade kaptenitele põhjalikult selgitada, kuidas valmistuda võistlusteks, et saavutada parimaid tulemusi.

Väga tähtis on näitlik agitatsioon, mis kajastab kehakultuurigruppide ja seksioonide tööd liikmete värbamisel spordiühingusse, liikmemaksude tasumist, VTK märgi kandjate ettevalmistamise plaani täitmist ja kollektiivi liikmete osavõttu võistlustest.

Kehakultuurikollektiivi nõukogul tuleb luua tihe kontakt kohaliku (rajooni või linna) kehakultuuri- ja spordikomiteega — riikliku organiga, kes juhib kõiki kehakultuuriorganisatsioone ja kontrollib nende tegevust.

Kehakultuurikollektiivi nõukogu teeb ettevalmistusi ka kehakultuuri- ja spordikomitee plaani alusel läbiviidavateks üritusteks, millest võtavad osa kogu rajooni või linna kehakultuurikollektiivid.

Kohalikus (rajooni või linna) kehakultuuri- ja spordikomitees konsulteeritakse kollektiivi nõukogu mitmesugustes õppe-sporditöö organiseerimise ja spordibaaside ehitamise küsimustes, antakse välja VTK märke ning vormistatakse klassifikatsiooni pileteid järgusportlastele.

Kollektiiv võib saada kehakultuuri- ja spordikomiteelt suurt abi ühiskondliku aktiivi — kehakultuuriorganisaatorite, instruktorite ja spordikohtunike ettevalmistamisel. Kehakultuurikollektiivi nõukogu omakorda peab püüdma, et tema aktivistid võtaksid osa komitee seksioonide ja komisjonide tööst. Selline asjalik kontakt aitab kaasa kollektiivi töö parandamisele ja tema organisatsioonilisele tugevdamisele.

TSEHHI KEHAKULTUURIGRUPI NÕUKOGU

Kehakultuurigrupid moodustatakse kõigis tsehhides, samuti ettevõtte teistes tootmisloikudes ning asutuste osakondades. Kõrgemas õppeasutuses organiseeritakse teaduskondade kehakultuurikollektiivide juurde kursuste kehakultuurigrupid, ühendatud kehakultuurikollektiivis aga iga asutuse või ettevõtte juurde.

Kehakultuurigruppides, kuhu kuulub üle 25 inimese, valitakse kehakultuurlaste üldkoosolekul kehakultuurigrupi nõukogu; neis gruppides, kus on vähem kui 25 liiget, valitakse kehakultuuriorganisaator.

Kehakultuurigruppide nõukogusid ja kehakultuuriorganisaatoreid juhib tsehhi ametiühinguorganisatsioon ja kehakultuurikollektiivi nõukogu; kehakultuurigrupi nõukogu töötab tihedas kontaktis oma tootmisloigu, osakonna või teaduskonna komsomoliorganisatsiooni ja administratsiooniga.

Tsehhi kehakultuurigrupi nõukogu viib läbi selgitavat agitatsioonitööd noorte kaasatõmbamisel spordiühingusse. Tsehhinõukogu liikmete ja kehakultuuriorganisaatorite kaudu saavad kehakultuurlased teada kõigist kehakultuurikollektiivi nõukogu otsustest, eelseisvatest võistlustest, treeningutundide ajast ja kohast.

Kehakultuurigrupi nõukogu komplekteerib võistkonnad ja seksioonid, koos kollektiivi nõukoguga organiseerib VTK-alast õppe- ja treeningtööd, järgusportlaste ettevalmistust, korraldab tsehhi, osakonna, teaduskonna või kursuse esivõistlusi, valmistab oma võistkonda ette kollektiivi esivõistlusteks, organiseerib ja viib läbi massiüritusi, hommik- ja tootmisvõimlemist.

Nagu näitavad kogemused, võib arendada massilist kehakultuuritööd edukalt ainult sellises kollektiivis, kus on olemas hästi organiseeritud tsehhisisesed kehakultuurigrupid, kes tegelevad aktiivselt spordiga.

Võtame näiteks ühe Sibselmaši tsehhi, mis oli kehakultuuritöös üks mahajäänumaid tehases. 300 inimesest tegeles kehakultuuriga ainult 17, spordiühingu liikmeteks nendest olid 12. Tsehhis ei olnud oma spordiseksioone.

Murrang toimus pärast aruande-valimiskoosolekut, kus ilmnesisid tõsised puudused tsehhinõukogu töös. Koosolek tegi ülesandeks nõukogu uuele koosseisule luua laialdane kehakultuurlaste aktiiv ja värvata noori massiliselt spordiseksioonidesse.

Uue nõukogu liikmeil polnud kehakultuuritöö alal suuri kogemusi, kuid neil oli palav soov asi käima panna ja saavutada seda, et tsehhi kollektiiv oleks tehases esimeste hulgas. Igale nõukogu liikmele oli kinnistatud kindlaksmääratud lõik. Igäühel oli meeles esimene ülesanne: selgitada välja noored, kes soovivad tegelda spordiga, võtta arvele need, kes on tegelnud spordiga varem ja värvata nad spordiühingusse. Samaaegselt otsustas nõukogu korraldada

koosolekuid otse tootmisloikudel ja tutvustada noori kehakultuurikollektiivi lähemate ülesannetega.

Organisatsioonilistele üritustele järgnesid õppe-sportlikud üritused. Nõukogu koostas seksioonide õppe- ja treeningtöö plaani ning määras ühiskondlikud instruktorid.

Üks esimesi seksioone oli suusaspordi seksioon. Treeningule tulid kõik, kes olid end registreerinud. Pärast mõningaid treeninguid otsustas nõukogu korraldada esimesed tsehhi võistlused.

Tootmisloikudel kirendasid kuulutused, mis teatasid eelseisvatest võistlustest. Suusaspordi seksiooni liikmed vestlesid töölistega. Üldisse üritusse lülitus ka tsehhiülem, kes kutsus kokku tööloikude juhatajad. Ühiskondlik suusatamisinstruktor jutustas neile lühidalt kavatsetavatest võistlustest. Tsehhiülem kohustas loikude juhatajaid ja meistreid osutama tsehhi kehakultuurigrupi nõukogule igakülgselt abi.

Esimestel võistlustel oli osavõtjaid vähe. Tunda andis varasem organisatsioonilise, õppe-spordi- ja agitatsiooni-propagandatöö hooletussejätmine.

Siin tuli appi tsehhi parteiorganisatsioon. Kommunistid viisid läbi vestlusi töölistega teemal «Kehaliste harjutuste mõju tervisele ja tööviljakusele.»

Tsehhi kehakultuurikollektiivi nõukogu aga otsustas luua veel mõningad seksioonid, sest noored ei armasta ainult suusasporti. Vestlused näitasid, et ühed tahavad tegelda uisutamise, teised mängudega. Leidus neid, kes soovisid mängida malet, mõned aga olid huvitatud võimlemisest ja jalgrattaspordist. Tulles vastu noorte soovidele, organiseeris kehakultuurikollektiivi tsehhinõukogu veel mõned seksioonid. Võimlejad ja jalgratturid suunati ületehaselistesse seksioonidesse, kuna neile oli vaja spetsiaalset inventari.

Loonud seksioonid, põrkus tsehhinõukogu kokku suure raskusega: polnud seksioonijuhte. Siis otsustati sellele tööle kaasa tõmmata sportlasi endid. Uisutamisseksiooni juhtimine tehti ülesandeks nõukogu liikmele M. Belkinile, võrkpallisseksiooni juhtimine — K. Šalamovale, maleseksiooni juhtimine — N. Ipatovile. VTK II järgu normid täitnud V. Snegirjev aga värvati VTK-alasele tööle. Nimetatud seltsimehed hakkasid energiliselt tegutsema. Ja mõne aja pärast oli tunda kehakultuuritöö üldist elavnemist tsehhis. Tunduvalt kasvasid suusaspordi-, uisutamise- ja võrkpallisseksioonid.

Parimaks vahendiks, mis aitavad tõsta huvi treeningute vastu, on võistlused. Seepärast otsustaski kehakultuurikollektiivi nõukogu viia läbi tsehi esivõistlused suusatamises ja uisutamises. Kui esimestel suusatamisvõistlustel lasus kogu ettevalmistustöö kehakultuurikollektiivi nõukogu liikmete õlgadel, siis nüüd aitas neid kehakultuurlaste aktiiv. Uuesti pandi välja võistluste kuulutused. Aktivistid viisid läbi vestlusi töölistega, paludes neid võistlustest osa võtta või tulla pealt vaatama.

Saabus esimene võistluspäev. See oli tsehis läbiviidud töö eksamiks. Ja eksam sooritati. Võistlustest võttis osa 115 sportlast, kes esindasid kuut tootmisloiku. Parimaks oli meister Stepaništševi lõik. Selle lõigu töölisel K. Svertškov, K. Dobrõgina, N. Sergejeva ja rida teisi täitsid VTK normid. Paremaid sportlasi autasustati kehakultuurikollektiivi nõukogu aukirjadega. Ühel tsehi ülesriputatud plakatil tervitas kollektiivi nõukogu oma paremaid kehakultuurlasi.

Algas regulaarne õppe- ja treeningtöö sektsioonides, mis kandis ka vilja. Suusatamises ja uisutamises võtsid võistkonnad osa ületehaselistest võistlustest. Nad saavutasid häid tulemusi. Kommunistlik noor sm. Verbikova tuli koguni tehase esivõistluste võitjaks uisutamises. Tehase tugevaimad suusatajad võtsid osa ka rajoonivõistlustest. Talihoaja lõppedes oli tsehis juba viis teise järgu ja seitse kolmanda järgu sportlast. 63% tsehi noortest astus spordiühingu liikmeiks.

Vaadates VTK kompleksile kui kogu kehakultuuritöö alusele, pöörab kehakultuurikollektiivi nõukogu suurt tähelepanu VTK märgi kandjate ettevalmistamisele. Selleks on tsehis moodustatud spetsiaalne rühm. Sinna kuulub 25 inimest, kes on juba täitnud mitmed normid.

Jääb veel öelda, et tsehi kehakultuurigrupi töö edu sõltub sellest, kuidas kehakultuurikollektiivi nõukogu või kehakultuuriorganisaator suudab noortes huvi äratada, neid organiseerida. Just selles näitabki eeskuju Sibselsmaši kollektiiv.

Kehakultuuriorganisaator

Neil juhtudel, kui tsehis on kehakultuurlasi vähe, organiseeritakse kehakultuurigrupp, mis töötab valitud kehakultuuriorganisaatori juhtimisel.

Kehakultuurigrupi töö edu sõltub täiesti sellest, kui võrd algatusvõimeline on kehakultuuriorganisaator. Selleks et kasvatada kehakultuurlastes armastust töö ja õppimise vastu, distsiplineeritust ja organiseeritust, sõprust, tagasihoidlikkust ja püsivust, peab kehakultuuriorganisaator ise olema nende omaduste eeskujuks, hästi tundma oma grupi liikmeid, huvituma nende edust ja ebaedust, teadma, kellele mingi ülesanne sobib.

Kehakultuuriorganisaator töötab plaani alusel. Enne kui koostada plaan, tuleb tal nõu pidada partei- ja komsomoliorganisatsioonide sekretäride, tsehi ametiühinguorganisaatori ja kehakultuurlaste aktiiviga, tutvustada oma plaaniprojekti kehakultuurikollektiivi nõukogule.

Tsehi kehakultuurigrupi tööplaanis tuleb planeerida kehakultuurigrupi liikmete juurdekasv, kehakultuurlaste mitmekülgne ettevalmistus VTK kompleksi alusel, tuleb näidata üritused, mis on suunatud nende spordimeistriks töstmisele.

Et tõmmata kehakultuuri harrastamisele kaasa noori mees- ja naistöölisi, peab kehakultuuriorganisaator kasutama kõiki agitatsiooni- ja propagandavahendeid, korraldama sagedamini vestlusi kehakultuurist, viimaste võistluste tulemustest, uutest rekorditest, kutsuma noori võistlustele, millest võtavad osa tehase sportlased.

Spordiühingusse astuda sooviva noore kehakultuurlase avalduse annab kehakultuuriorganisaator üle kollektiivi nõukogule ja kutsub kehakultuurlase koosolekule, kus toimub avalduse läbivaatamine. Seejärel ta kontrollib, et uus spordiühingu liige saaks õigeaegselt liikmepileti, maksaks liikmemaksu ja oleks lülitatud mingisse sektsiooni.

Kehakultuuriorganisaatoril peab olema päevik, kuhu ta märgib, kus ja millal töötavad tehase sektsioonid, ning kuhu ta teeb märkusi läbiviidud kehakultuuriürituste kohta. Samuti peab ta välja panema ürituste plaani, korraldama hommikvõimlemist, kui tootmistingimused seda lubavad, registreerima spordiühingu liikmeid sektsioonidesse, organiseerima tsehi võistkondi uustulnukatest, aitama valida võistkonna kaptenit, kinnitama võistkonna juurde ühiskondliku instruktori.

Kehakultuuriorganisaator arutab tsehi võistkonna treeninguplaani läbi koos kehakultuurikollektiivi nõukoguga.

Saanud kollektiivi nõukogult VTK märgi kandjate ettevalmistamise plaani, selgitab ta välja, kellel spordiühingu

liikmeist ja noortest ei ole veel VTK märki, kes tahab saada kvalifitseeritud sportlaseks ja täiustada oma spordimeisterlikkust, tutvustab kehakultuurlasi VTK kompleksi normide ja üleliidulise ühtse spordiklassifikatsiooniga ning jälgib VTK normide õigeaegset sooritamist.

Selleks et kehakultuurigrupp võtaks aktiivselt osa ettevõtte spordielust, peab kehakultuuriorganisaator olema tuttav kollektiivi kõigi spordialaste sündmustega ja märkima oma päevikusse, millal ja millisel spordialal mingisugused võistlused toimuvad, hankima võistlusjuhendid ja tutvustama neid ka kehakultuurlaste aktiivile.

Kehakultuuriorganisaatoril on võistlusteks ettevalmistamisel kindlaksmääratud kohustused. Ta määrab võistkonna põhi- ja varukoosseisu, kutsub kõik osavõtjad kokku ja tutvustab neid võistluste juhendi ja võistlusmäärustega, organiseerib võistlustest osavõtjatele arstliku läbivaatuse ning määrab seejärel koos ühiskondliku instruktori või treeneriga kindlaks võistkonna lõpliku koosseisu. Kehakultuuriorganisaator koostab ka võistlustele registreerimise nimekirja, lasseb selle kinnitada arstil, kes teostab meditsiinilist läbivaatust, ja esitab seejärel määratud tähtajaks kohtunike kolleegiumile.

Kehakultuuriorganisaatoril või võistkonna esindajal tuleb võtta osa ka võistluste läbiviimise kohta peetavatest kohtunike kolleegiumi ja orgkomitee nõupidamistest ning nende otsustest informeerida kogu võistkonda.

Tähtis on hankida õigeaegselt osavõtjate numbrid ja teha need teatavaks võistluste eelõhtul toimival võistkonna koosolekul.

Võistlustele tuleb koguneda tund-poolteist enne algust, kontrollida spordiriietust, jalanõusid, suuski, uiske, jalgrattaid jne. Seejärel, kui puudused on kõrvaldatud, annab kehakultuuriorganisaator osavõtjatele numbrid. Võistluste käigus jälgib ta aga oma võistkonna esinemist ja tulemusi.

Võistluste lõppedes korraldab kehakultuuriorganisaator osavõtjatega arutluskoosoleku, teeb seal teatavaks igaühe tulemused ja avaldab silmapaistnud sportlastele tänu.

SEKTSIOONIBÜROO

Igas kehakultuurikollektiivis leidub kindlasti jalgpalli-, kergejõustiku-, võimlemis-, poksi-, suusatamis- ja uisutamishuvilisi. Samuti võib kehakultuurlaste keskel (eriti

vanemaealiste hulgas) leida alati male-, kabe-, kurnimängu- ja jahispordihuvilisi. Kõik nad ühendatakse spordialade järgi seksioonidesse. Mida rohkem on organiseeritud seksioone, seda paremini saab rahuldada tööliste ja teenistujate soove, seda suuremaarvuline on kehakultuuri-kollektiivi liikmeskond.

Seksioonid on soovitatav luua eelkõige neil spordialadel, mis kindlustavad paremini töötajate mitmekülgse kehalise ettevalmistuse: kergejõustik, võimlemine, suusatamine, ujumine, poks, uisutamine, jalgrattasport ja sportmängud.

Iga seksiooni loomisele peab eelnema suur selgitav ja organisatsiooniline töö. Ei tohi piirduda lihtsalt ühe või teise spordialaga tegelda soovijate registreerimisega. Tuleb hoolitseda ka treenimistingimuste tehnilise külje ja treeneri või instruktori eest, kuid peaasi — kehakultuurlastes tuleb äratada tõelist armastust vastava spordiala vastu.

Kui näiteks ühes tehases otsustati organiseerida tsehhi raskejõustikuseksioon, ei alustatud seal sugugi soovijate registreerimisega. Algul ilmusid tsehhi seintele plakatid «Kes on kõige tugevam tsehhis?» ja «13. juulil pärast esimest vahetust toimub jõumeeste konkurss kahepuudase sangpommi surumises».

Tsehhinõukogu valmistas ette võistluste koha. Määratud päeval kogunesid võistlustest osavõtjad ja pealtvaatajad võistluskohale. Huvi võistluste vastu ületas kõik organisatorite ootused. Jõuproovijaid oli nii palju, et võistlusi tuli jätkata järgmisel päeval.

Tsehhi kehakultuurigrupi nõukogu, arvesse võttes, et töötajaid huvitab tõstesport, organiseeris tehase tõstespordiseksiooni abiga tõstesportlaste demonstratsioonesinemise. Nähes sportlaste meisterlikkust, veendusid noored töötajad, et ainult regulaarne tegelemine spordiga võib kindlustada õige kehalise arengu, teha neid tugevaiks ja osavaiks. Pärast demonstratsioonesinemisi soovisid paljud tööliselastad astuda tõstespordiseksiooni. Nii oligi tsehhis loodud tõstespordiseksioon. Saadud kogemusi kasutati ka teiste seksioonide organiseerimisel. Võistlused parima jooksja, hüppaja ja ujuja väljaselgitamiseks tõmbasid alati kaasa paljusid osavõtjaid. Nende paremik moodustas edaspidi kergejõustiku- ja ujumisseksioonide tuumiku.

Seksiooni kogu organisatsioonilist, õppe-spordi- ja kasvatusööd juhib büroo (3—5 inimest); kes valitakse üks kord aastas. Selle tähtaja lõppemisel on büroo kohustatud

aru andma oma tööst seksiooni üldkoosolekul, kus antakse ta tegevuse kohta hinnang.

Büroo valib oma koosseisust esimehe ja jaotab kohustused ülejäänud liikmete vahel. Seksiooni büroo töö seisab põhiliselt järgmises: tööplaanide ja kulude eelarve koostamine; õppeplaanide ning treeningutundide programmi väljatöötamine; uute seksiooniliikmete värbamine; võistkondade ja gruppide organiseerimine õppe- ja treeningtöö läbiviimiseks ning võistlusteks; võistkondade kaptenite ja rühmavanemate valimine; nende tegevuse kontrollimine; õppe- ja treeningtöö ning programmi materjali omandamise kontrollimine; arstliku kontrolli organiseerimine; treeningutundidest osavõtmise, VTK normide sooritamise, võistluste ja massiliste spordiürituste tulemuste arvestus. Seksiooni büroo töötab välja kehakultuurikollektiivi esivõistluste juhendid omal spordialal, abistab kollektiivi nõukogu spordiürituste plaani koostamisel, võistluste organiseerimisel, tsehhinõukogusid aga tsehhi võistkondade treeningtöö läbiviimisel.

Seksiooni büroo peab hoolitsema selle eest, et kõik seksiooni liikmed saaksid võistlustest osa võtta. Valmistades ette paremaid sportlasi esinemiseks koondvõistkonna koosseisus, ei tohi unustada ka uustulnukaid ja väiksema ettevalmistusega sportlasi. Neile on tarvis aeg-ajalt korraldada seksiooni- ja kollektiivisisesid võistlusi ning sõpruskohtumisi teiste kollektiivide sportlastega.

Seksioonides peavad treeningud toimuma aastaringselt. Igale seksiooni liikmele tuleb anda konkreetne ülesanne — sooritada VTK II astme ja kõrgemate spordijärkude normid. Ka see kuulub seksiooni büroo kohustuste hulka.

Iga sportlane peab taotlema seda, et ta saavutaks kõrge spordimeisterlikkuse, püstitaks kollektiivi, linna või meie maa rekordi, tuleks võistlustel võitjaks ning omandaks spordikohtuniku teadmisi ja instruktori vilumusi.

Seksiooni büroo töötab tihedas kontaktis instruktoriga. Instruktori või treeneri korraldused ja näpunäited treeningutundide ajal on sportlastele seaduseks. Üldkoosoleku või büroo otsused omakorda on kohustuslikud instruktorile. Kui instruktori ja büroo liikmete arvamused lähevad lahku (näiteks võistkondade koosseisus, võistluste programmis jne.), arutatakse küsimus läbi kehakultuurikollektiivi nõukogu poolt ja tema otsused on kõigile kohustuslikud.

Selleks et viia treeningutunde läbi edukamalt, luuakse seksioonides grupid või võistkonnad. Võimlemis-, kergejõustiku-, suusatamis-, ujumis- ja vehklemisseksioonides organiseeritakse õppe-eesmärgil grupid, võistlustest osavõtmiseks aga võistkonnad. Sportmängude seksioonides moodustatakse ainult võistkonnad, kuna see sobib nii õppe-eesmärgil kui ka võistlusteks.

Moodustades gruppe ja võistkondi, peab seksiooni büroo arvestama kehakultuurlaste sugu, vanust ja kehalist ettevalmistust. Treeningtööst osavõtjaid võib jagada järgmisteks gruppideks: noormehed, neiud, algajad, vanemaealised, teise ja kolmanda järgu sportlased, esimese ja meistrijärgu sportlased. Mõningatel spordialadel jagatakse need grupid veel meeste ja naiste gruppideks.

Treeningtöö hõlbustamiseks, iseäranis siis, kui treeningtööst osavõtjad on teatud määral juba omandanud nende poolt valitud spordiala tehnika, võib grupid jagada alagruppideks. Kergejõustikuseksioonis luuakse alagrupid heitjatest, hüppajatest, lühi-, kesk- ja pikamaajooksjatest jne. Ujumisseksioonis võib luua alagruppe, kus tegeldakse ühe ujumisviisiga ühel või teisel distantsil.

Võistkondade koosseis määratakse kindlaks vastavalt sellele, kuidas treeningtööst osavõtjad valdavad spordiala tehnikat: esimene võistkond, teine võistkond jne.

Gruppe juhivad vanemad, võistkondi aga kaptenid, kes valitakse gruppide ja võistkondade üldkoosolekutel.

Kaptenite ja vanemate kohustuste hulka kuuluvad õppepäeviku pidamine, võistkondade ja gruppide ülesrivistamine treeningutundide eel ning treeningutunnist puuduvate kehakultuurlaste puudumise põhjuste väljaselgitamine.

Seksiooni büroo ja võistkondade kaptenid peavad jälgima seda, et kehakultuurlased tuleksid treeningutundi spordiriietuses, distsipliinirikkujate suhtes aga võtma kasutusele vastavad abinõud. Peale selle tuleb igaks treeningutunniks määrata võistkonna või rühma koosseisust korrapidajad, kes peavad seadma korda harjutuskoha ja ette valmistama õppe- või treeningutunniks vajaliku spordiinventari.

KEHAKULTUURIKOLLEKTIIVI NÕUKOGU ORGANISATSIOONILINE TÖÖ

SPORDIÜHINGU LIIKMEKS VASTUVÕTMISE KORD JA LIIKMEMAKSUD

Õigus astuda ametiühingu spordiühingusse on isikutel, kes kuuluvad vastavasse ametiühingusse, samuti nende perekonnaliikmetel, kes on saanud 14-aastaseks.

Spordiühingutesse «Dünamo», «Spartak» ja «Tööjõu-reservid» võivad astuda isikud, kes töötavad või õpivad vastavates ametkondades.

Vastuvõtmine spordiühingu liikmeks toimub kehakultuuri-kollektiivi nõukogu poolt individuaalkorras, spordiühin-gusse astuda soovija isikliku avalduse põhjal. Suurtes kol-lektiivides, kus on tsehi (instituutides teaduskonna) keha-kultuurigrupid, on liikmete vastuvõtmise õigus ka keha-kultuurigruppide nõukogudel.

Üksikjuhtudel võib spordiühingu liikmeks võtta ka isi-kuid, kes kuuluvad teise ametiühingusse või töötavad teises ametkonnas, ettevõttes. Kuid seda tehakse ainult erandjuh-tudel, kui viimaste töökohal ei ole kehakultuurikollektiivi või ei harrastata kehakultuurlase poolt valitud spordiala.

Instruktsioonis «Sportlaste ülemineku korrast ühest kehakultuuriorganisatsioonist teise», mis on kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Kehakultuuri- ja Spordikomitee poolt, on näidatud, et sportlase ühte või teise spordiorganisatsiooni kuulumise põhiliseks tunnuseks on tema alaline töökoht, õppimiskoht või siis teenistuskoh-t armees või mereväes.

On väär, kui kehakultuurlase sportlik tegevus on lahuta-tud tema tootmis- ja ühiskondlikust tööst. Tähtis on, et kehakultuurlased, kaitstes võistlustel oma kollektiivi au, teaksid, et nad kaitsevad ka oma tehase, šahti, sovhoosi, instituudi, tehnikumi, oma ametiühingu spordiau. Keha-

kultuuriorganisatsioonide edu sõltub väga suurel määral sellest, kuivõrd aktiivselt võtavad kehakultuurlased osa oma tootmiskollektiivi ühiskondlikust elust. Seepärast määrataksegi kuuluvus ühte või teise spordiorganisatsiooni tootmisprintsibil.

Kehakultuurikollektiivi nõukogu on kohustatud avalduse spordiühingusse astumiseks läbi vaatama 10 päeva jooksul pärast selle saamist. Enne avalduse läbiarutamist tuleb noort kehakultuurlast tutvustada spordiühingu põhikirjaga, soovitada tal tähelepanelikult läbi lugeda põhikirja see osa, mis käsitleb spordiühingu liikme õigusi ja kohustusi.

Jutustame siinkohal ühest kehakultuurikollektiivi nõukogu koosolekust, mis oli pühendatud uute spordiühingu liikmete vastuvõtmisele.

Kehakultuurikollektiivi nõukogu sai kehakultuuriorganisatoritelt mõningad avaldused. Nõukogu koosolekule tulid ka kõik uued spordiühingusse astujad. Üks kehakultuurikollektiivi nõukogu liikmetest jutustas neile lühidalt spordiseksioonide ja võistkondade tööst ning ees seisvatest spordiüritustest. Teine nõukogu liige, kes oli vastutav kollektiivi majanduse eest, andis ülevaate kollektiivi spordiinventarist, jutustas sellest, kuidas kehakultuurlased on oma kätega rajanud spordiväljakud ning juhtis uustulnukate tähelepanu sellele, et nad suhtusid kollektiivi majapidamisse heaperemehelikult.

Pärast seda, kui uustulnukate avaldused olid läbi arutatud ja kõigi nende kohta otsused vastu võetud, kirjutati kohe välja ja anti neile kätte liikmeraamatud. Seega tundsid uued spordiühingu liikmed juba esimestel hetkedel kollektiivi kasvavat mõju ja neil tekkis soov lülituda kohe tema töösse.

Spordiühingu põhikirja järgi maksab iga spordiühingusse vastuvõetud kehakultuurlane liikmemaksu. Ametiühingute spordiühingutes maksavad VSÜ liikmed jooksva kalendriaasta eest 3 rubla, sõltumata ühingusse astumise ajast (sisseastumismaksu ei võeta).

Liikmemakse kogub kehakultuurikollektiivi (kehakultuurigrupi) nõukogu esimees või kehakultuuriorganisator. VSÜ liikmetelt, kes ei tööta antud ettevõttes, asutuses või õppeasutuses, võtab liikmemakse vastu kehakultuurikollektiivi nõukogu esimees.

Liikmemaksude vastuvõtmisel kleebib nõukogu esimees

(või kehakultuuriorganisatsioon) spordiühingu liikme juuresolekul liikmeraamatusse VSÜ margi, arvestuskaardile aga margi ärarebitava osa, ning kustutab need, märkides mõlemale liikmemaksu tasumise kuupäeva.

Liikmemaksud, mis laekuvad spordiühingu liikmetelt, annab nõukogu esimees ametiühingu kohaliku komitee kassasse. Margid saab ta ametiühingu kohaliku komitee raamatupidamisest.

Kui kollektiiv on suur ja liikmemakse kogutakse kehakultuurigruppides, annab nõukogu esimees margid tsehhinõukogude esimeestele või kehakultuuriorganisatsioonidele. Hiljem aga võetakse neilt markide ülejääk ja kogutud liikmemaksud spetsiaalsete aruandelehtede alusel.

Liikmemaksude kogumine on kehakultuurlaste distsiplineerituse ja organiseerituse näitajaks. Liikmemaksude kogumisel ei tule piirduda raha formaalse vastuvõtmisega, vaid kehakultuurlastega tuleb kollektiivi töö suhtes ka seltsimehelikult vestelda.

Liikmemaksud koos teiste assigneeringutega kehakultuuritööle moodustavad kehakultuurikollektiivi eelarve tulude osa. Kogutud liikmemakse võib kulutada alles siis, kui need on ametiühingu kohaliku komitee raamatupidamisest sissetulekutena arvele võetud.

AKTIIVI KASVATAMINE

Kehakultuurikollektiivi töö edukus, tema sportlikud saavutused, organisatsioonilised ja majanduslikud üritused sõltuvad suurel määral sellest, kuidas kollektiivi nõukogu oskab tööle kaasa tõmmata aktiivsemaid kehakultuurlasi.

Kehakultuuriorganisatsioonid tsehhides ja noorte ühiselamutes, spordisektsioonide büroode ja komisjonide esimehed ja liikmed, võistkondade kaptenid ja grupivanemad, mitmesuguste spordialade kohtunikud — just neile peab kollektiivi nõukogu oma töös esmajärjekorras tuginema.

Ühiskondlik töö kehakultuurikollektiivis arendab noorte hulgas loovat omaalgatuslikku tegevust. Tõmmates neid kaasa kehakultuuriorganisatsioonide, treenerite ja spordikohtunike kohustuste täitmisele ning andes neile teisi ühiskondlikke ülesandeid, kergendab kollektiivi nõukogu nende kasvatamist kommunistliku moraali vaimus. Tihti võib näha, kuidas noor inimene, saanud kehakultuurikollektiivis

algul väikese ülesande, lülitub edaspidi aktiivsesse ühiskondlikku tegevusse, omandab organisaatori vilumuse ja saab osavaks juhiks. Õigeaegselt märgata kehakultuurilase kalduvusi ja võimeid, anda talle võimalus näidata end aktiivses ühiskondlikus töös — see on tähtsaim tingimus aktiivi kasvatamiseks. Mida rohkem kehakultuurikollektiivi liikmeid on tõmmatud kaasa ühiskondlikule tööle, seda monoliitsem on kollektiiv ise ja seda paremini on organiseeritud tema töö.

Luua aktiiv — see on asja algus. Aktiivi aga tuleb juhtida, aidata teda töös. Kehakultuurikollektiivi nõukogu liikmed peavad olema koos aktivistidega sagedamini tsehhides, kursustel ja spordiväljakutel. Aktiviste tuleb regulaarselt kokku kutsuda, et arutada koos üldisi küsimusi, vahetada kogemusi ja et neid instrueerida.

Eesrindlike kehakultuurikollektiivide nõukogud korraldavad kohe pärast tsehhinõukogude ja kehakultuuriorganisaatorite valimisi neile spetsiaalsed seminarid, kus uued tsehhide kehakultuurigruppide juhid tutvuvad kollektiivi organisatsioonilise ehituse, tsehi kehakultuurigrupi tööga, kehakultuuriorganisaatori töö vormide ja meetoditega, spordiühingu liikmeks vastuvõtmise reeglitega. Niisugustel seminaridel saavad aktivistid olulisi andmeid VTK kompleksi ja üleliidulise spordiklassifikatsiooni kohta.

Oppe-sporditööd kollektiivides viivad põhiliselt läbi ühiskondlikud instruktorid ja freenerid. Nad valmistavad ette VTK märgi kandjaid ja järgusportlasi ning treenivad võistkondi spordivõistlusteks.

Ühiskondlikeks instruktoriteks ja treeneriteks saavad kollektiivi paremad sportlased, kes on lõpetanud spetsiaalse seminari või lühiajalised kursused ja teevad ühiskondlikku tööd ühel spordialal. Nimetuse «Ühiskondlik kehakultuuri- ja spordiinstruktor» omistab kohalik kehakultuuri- ja spordikomitee pärast eksamite sooritamist ja vastavat praktikat.

Kehakultuurikollektiivi nõukogu peab valima seminarist osavõtjaid väga tähelepanelikult. Tulevane instruktor peab olema sportlane, kes tunneb hästi oma spordiala tehnikat, kuid eelkõige peab ta olema hea kasvataja.

Hoolitsus ühiskondlike instruktorite metoodiliste ja pedagoogiliste teadmiste tõstmise eest igapäevase praktilise töö käigus on kollektiivi nõukogu alaliseks kohustuseks. Ühiskondlikke instruktoreid tuleb varustada vajaliku kirjanduse

ja õppeplakatitega, neile tuleb demonstreerida õppefilme, organiseerida metoodiliste artiklite lugemist spordialastest ajalehtedest ja ajakirjadest, korraldada toimunud treeningutundide metoodilist arutelu. Väga kasulikud kogemuste vahetamise eesmärgil on ühiskondlike instruktorite ettekanded tsehi kehakultuurigrupi sektsioonide üldkoosolekutel.

Väärtuslikuks ürituseks aktiivi ettevalmistamisel on metoodilised konverentsid, mida praktiseerib Tomski Polütehnilise Instituudi kehakultuurikollektiiv. Sellistel konverentsidel annavad mitmesuguste spordialade paremad ühiskondlikud instruktorid edasi oma kogemusi ja jutustavad oma saavutustest.

Sibselmaši kehakultuurikollektiivi nõukogu viib kord kuus läbi ühiskondlike instruktorite nõupidamisi. Neil nõupidamistel arutatakse VTK märgi kandjate ja järgusportlaste ettevalmistamise käiku.

Selles kollektiivis on muutunud regulaarseteks ka tsehi kehakultuurinõukogude esimeeste ja kehakultuuriorganisatorite seminarid. Seminaridel tutvub aktiiv õppe-sporditöö olukorraga sektsioonides ning VTK märgi kandjate ja järgusportlaste ettevalmistamise metoodikaga. Korraldatakse seminare ka niisugustel teemadel, nagu näiteks: «Tööpingitsehi kehakultuurigrupi nõukogu töö kogemused noorte värbamisel spordiühingu liikmeiks ja kaasatõmbamisel sektsioonide tööle», «Tsehinõukogu ülesanded suvespordihooajal ja kergejõustiku arendamise perspektiivid tehases».

Õieti toimitakse neis kehakultuurikollektiivides, kus tasulisi kehakultuuri alal töötajaid kasutatakse esmajärjekorras ühiskondlike instruktorite juhtimiseks ja nende abistamiseks. Sellest kohustusest ei tohi olla vabad ka treenerid, kes töötavad tunnitasu alusel.

Et oleks võimalik esile tõsta paremaid ühiskondlikke instruktoreid, tuleb pidada nende töö kohta täpset arvestust. Sel eesmärgil võib sisse seada väikese märkmiku, kuhu sektsiooni büroo ja tsehi nõukogu (või kehakultuuriorganisator) märgivad, kui palju VTK märgi kandjaid, järgusportlasi ja kollektiivi rekordite omanikke iga ühiskondlik instruktor ette valmistas. Mõne aja möödudes võib sellest näha, kes ühiskondlikest instruktoritest saavutas paremaid tulemusi ja väärib kehakultuuritöö eesrindlase nimetust.

Autasustades paremaid sportlasi rekordite või sportlike võitude eest, ei tohi unustada ka ühiskondlikke instruktooreid ja treenereid, kes valmistasid ette ja kasvasid tšempione ja rekordiomanikke. Ka nemad on teeninud autasu.

Kehakultuurikollektiivi nõukogu on kohustatud abistama oma ühiskondlikke instruktooreid, eriti töö algul, et treeningutunnid toimuksid organiseeritult ja huvitavalt.

Seda, mida instruktor nõuab treeningtööst osavõtjatelt, peab ta oskama täita kõigepealt ise.

Grupp on monoliitne ja distsiplineeritud, kui treener või ühiskondlik instruktor talitab ülalmainitud viisil.

Ühiskondlikud instruktorid teevad kollektiivis suurt tööd. Nad tegelevad iseenda sporditehniliste saavutuste tõstmisega, treenivad süstemaatiliselt koos oma seltsimeestega ja viivad läbi ka treeningutunde. Ühiskondlikud instruktorid peavad olema teistest ühiskondlikest kohustustest vabastatud.

ŠEFLUS MAA-KEHAKULTUURIKOLLEKTIIVIDEGA

ÜK(b)P Keskkomitee oma otsuses 27. detsembrist 1948. a. tõi esile vajaduse organiseerida kehakultuurikollektiivid kolhoosides, masina-traktorijaamades ja sovhoosides, arendada laialdaselt VTK-alast tööd, viia läbi kolhoosi-, rajooni- ja rajoonide vahelisi võistlusi ning spartakiaade ratsutamises, mootori- ja jalgrattaspordis, suusatamises, uisutamises, kurnimängus, ujumises, kergejõustikus, tõstmises, kabes, males, võrkpallis ja laskmises, arendades seejuures igati ka rahvuslikke spordialasid.

Otsuses on öeldud, et ametiühingute organisatsioonid ja nende spordiühingud peavad aitama kaasa massilise kehakultuuri- ja sporditöö arendamisele maal, suunama kolhoosidesse, sovhoosidesse ja masina-traktorijaamadesse demonstratsiooniesinemistele sportlasi, instruktooreid ja treenereid; osutama abi võistluste korraldamisel, andma maa-kollektiividele edasi parimate spordiühingute töökogemusi.

Paljud linnade kehakultuurikollektiivid otsustasid võtta oma šefluse alla maa kehakultuurikollektiive. Tavaliselt abistavad linna sportlased nende asutuste või ettevõtete šeflusaluseid kolhoose ja masina-traktorijaamu.

Maakehakultuurilased vajavad konkreetset abi nii organisatsioonilise kui ka õppe-sporditöö osas. Šeffide iga külas-

käik peab mõjuma maa kehakultuurikollektiivide tööle elustavalt.

Paljude kollektiivide kogemused näitavad sportlaste grupi külaskäigu otstarbekust. Ei tule piirduda ainult jutuajamisega, vaid on tarvis aidata organiseerida ja läbi viia ka üht või teist spordiüritust, tutvustada maa kehakultuurilasi viimase aja spordisündmustega ning demonstreerida oma spordimeisterlikkust. Õpetada aktiviste õigesti organiseerima kehakultuuritööd kolhoosinoorte hulgas on kehakultuurikollektiivi nõukogu peaülesandeks.

Seepärast ei tohigi šeffide abi kolhoosikollektiividele olla vaid ühekordne. Kehakultuurikollektiivi nõukogu, võtnud oma šefluse alla maakollektiivid, peab hoolitsema nende eest samuti nagu oma ettevõtte kehakultuurigruppide ja oma kollektiivi spordiseksioonide eest, aitama kaasa maakollektiivide organisatsioonilisele tugevdamisele.

Õigesti talitasid Vorošilovgradi oblasti Kirovi-nimelise šahti kehakultuurikollektiivi liikmed, kes ei piirdunud ainult sellega, et sõitsid šeflusalusesse kolhoosi, seda abistama, vaid kutsusid kolhoosi kehakultuurilasi ka endi juurde, ning näitasid ja selgitasid, kuidas on organiseeritud nende sporditöö. Tutvumine šahti kehakultuurikollektiivi tööga aitas kolhoosi kehakultuuriorganisaatoritel õigesti organiseerida oma sporditööd. Šeffide abiga koostati ka kolhoosi kehakultuurikollektiivi esimene tööplaan ja kolhoosinoorte võistluste juhendid. Kehakultuuriorganisaatorid õppisid üksikasjaliselt tundma spordialade võistlusmäärusi. See aitas kolhoosi sportlaste aktiivil viia edaspidist tööd läbi iseseisvalt.

Linnade kehakultuurikollektiivide aktivistid peavad šeflusalistel maakollektiividel aitama läbi viia spordivõistlusi, organiseerida VTK-alast õppe-sporditööd ja normide vastuvõtmist, komplekteerida võistkondi ja neid õpetada, rajada spordiväljakuid, suusabaase, basseine ja liuvälju. Looduslikud tingimused maal lubavad teha seda väikeste kuludega, kiiresti ja hästi.

Niikaua kui kolhoosi kehakultuurikollektiiv ei ole veel küllalt tugev, pole kasvatatud aktiviste ega ette valmistatud kehakultuuriorganisaatoreid ja ühiskondlikke instruktoreid, peavad šefid sõitma kolhoosi (sovhoosi, masinatraktorijaama) võimalikult sageli. On väga tähtis, et šeffide külaskäigu aeg oleks kooskõlastatud kolhoosi ühiskondlike organisatsioonidega.

Sportlikud kohtumised kolhoosinoortega tuleb võtta linnakollektiivide massiliste spordiürituste üldplaani. Nii näiteks on võtnud Tuula Kombainitehase kehakultuurikollektiiv oma spordiürituste plaani demonstratsioonesinemisi ja sõpruskohtumisi šeflusaluse kolhoosi kehakultuurlastega mitmesugustel spordialadel.

Aidates kaasa kehakultuuri ja spordi arendamisele maal, täidab kehakultuurikollektiiv suurt riikliku tähtsusega ülesannet.

KOLLEKTIIVI TÖÖ NOORTE SPORTLASTEGA

Suur tähtsus on laste kehalise kasvatuse õigel organiseerimisel. Iga kehakultuurikollektiivi kohuseks on aidata kaasa nõukogude laste kehalisele arengule.

Kehakultuurikollektiiv peab kõigepealt aitama õigesti organiseerida koolinoorte kehalist ettevalmistust, mis peab toimuma kindlaksmääratud programmide alusel, aitama moodustada koondvõistkondi ja neid ette valmistama eelseisvateks linna või rajooni koolinoorte võistlusteks ning organiseerima koos koolinoortega massilisi sportmänge ja võistlusi.

Kehakultuuritöö organiseerimisel laste hulgas peab olema eesmärgiks kasvatada neist kehaliselt karastatud, energilisi ja elurõõmsaid inimesi, kes on võimelised ületama igasuguseid raskusi.

Kehakultuurikollektiiv viib sporditööd laste hulgas läbi kolmel viisil: esiteks — organiseerib iga spordisektsiooni juurde ettevõtte tööliste ja teenistujate perekonnaliikmete hulgast noortegrupid (-võistkonnad) või loob spetsiaalsed laste spordikoolid; teiseks — organiseerib kehalist kasvatust oma ettevõtte pioneerilaagrites; kolmandaks — viib läbi šeflustööd kooliõpilaste hulgas või mitmesuguste võistkondadega majavalitsuste juures jne.

Esimesel juhul võetakse lapsed, noormehed ja neiud spordiühingu liikmeks. Liikmeraamatutes peab olema tehtud märkus, mis näitab nende kuuluvust kehakultuurikollektiivi noorte või laste sektsiooni.

Laste ja noorte võistkonnad ning grupid kuuluvad spordisektsiooni koosseisu, kuid treeningutundide programm ja tunniplaan peavad tunduvalt erinevama täiskasvanute programmist ja tunniplaanist.

Nagu praktikas juba on välja kujunenud, võtavad noorte ja laste võistkonnad võistlustest osa koos kogu kollektiiviga, ühises võistkondlikus arvestuses. Kuid võib korraldada ka spetsiaalseid lastevõistlusi. Neid tuleb organiseerida süstemaatiliselt koolivaheaegadel.

Laste sporditööd viiakse läbi üldise plaani alusel. Kehakultuurikollektiivi nõukogul tuleb enne, kui määratakse kindlaks koolivaheaegadel toimuvad võistlused, matkad ja spordipäevad, pidada nõu õpetajate, pioneerijuhtide ja komsomoliorganisatsiooni juhtkonnaga.

Staadioni lähedal elavaid lapsi tuleb tutvustada kehakultuuri- ja spordiürituste kalenderplaaniga.

Kehakultuurikollektiiv peab aktiivselt valmistuma ka pioneerilaagri avamiseks. Tuleb muretseda spordiinventari, hoolitseda spordiväljakute, ujumisbasseinide, sõudebaaside ja võimlemislinnakese õigeaegse ettevalmistamise ja sisustamise eest. Pioneerijuhtide abisid spordi alal on tarvis valida koos komsomoliorganisatsiooniga. Neile tuleb organiseerida konsultatsioone ja lühiajalisi seminare kehakultuuritööks laagrites. Peale selle tuleb praktiseerida kehakultuurikollektiivi parimate sportlaste väljasõite laagrisse, et korraldada seal demonstratsiooniesinemisi ning aidata kaasa laagri võistluste ja spartakiaadide läbiviimisel.

Suurt huvi kutsuvad tavaliselt esile sportlikud kohtumised naaberlaagrite ja -koolidega.

TÖÖ PLANEERIMINE

Üldplaan

Kehakultuurikollektiivi töö toimub planeeritult. Aasta üldplaanis nähakse ette tsèhhi kehakultuurigruppide ja spordisektsioonide organiseerimine põhilistel spordialadel ja üldiseks kehaliseks ettevalmistuseks. Sektsioonide arv oleneb sellest, kui suur on ühe või teise spordialaga ja üldise kehalise ettevalmistusega tegelda soovivate töötajate arv.

Sektsioonide ja gruppide organiseerimine nõuab loomulikult ka ühiskondlike instruktorite, kehakultuuriorganisaatorite ja kohtunike ettevalmistamist. Ka niisugused küsimused peavad kajastuma kehakultuurikollektiivi plaanis.

Peale selle on tarvis plaanis ette näha nende noorte vastuvõtmine spordiühingusse, kes sinna veel ei kuulu. Sel eesmärgil planeeritakse kehakultuuriõhtuid, sportlikke esinemisi, loenguid, filmide demonstreerimisi ja teisi üritusi, mis moodustavad plaani massiürituste osa.

Määratud kindlaks plaani VTK märgi kandjate, järgusportlaste ja ühiskondlike instruktorite osas, peab kollektiivi nõukogu jagama selle tsehhide kehakultuurigruppidele ja spordisektsioonidele. Kollektiivi aastaplaani lülitatakse VTK märgi kandjate ettevalmistamise arvulised näitajad astmete kaupa, järgusportlaste ettevalmistamise arvulised näitajad järkude kaupa, samuti ühiskondlike instruktorite ja kohtunike ettevalmistamise arvulised näitajad.

Plaanis on väga tähtis spordivõistluste osa väljatöötamine.

Tuleb meeles pidada, et võistlused, mis toimuvad gruppides ja sektsioonides treeningtöö teatud etapi lõppedes, annavad kehakultuurlastele võimaluse võrrelda võimeid omavahel ja teiste ettevõtete kehakultuurlastega ning täita VTK ja järgunorme.

Kehakultuurikollektiivi nõukogu peab arvestama plaanis ka niisuguseid küsimusi, nagu spordiinventari muretsemine ja korrastamine, spordiväljakute, võimlemissaalide ja teiste spordibaaside ehitamine ja remont.

Kehakultuurikollektiivi nõukogu töötab välja plaani ja korraldab selle läbiarutamise ametiühingu kohaliku komitee juhtimisel koos komsomoliorganisatsiooniga.

Aastaplaani alusel koostatakse kehakultuurikollektiivi nõukogu, kehakultuuriorganisatsioonide ja sektsioonibüroode kvartali- või kuuplaanid ning spordiürituste ja võistluste kalenderplaan.

Neis eriplaanides tuleb märkida detailselt organisatsioonilised ja massiüritused, üritused õppe-spordi-, propaganda- ja majandustöö osas, näidata ära nende läbiviimise aeg ja läbiviimise eest vastutav isik.

Kehakultuurikollektiivi mitmepalgelises tegevuses toimub peaaegu iga päev mingisugune üritus, mõnikord aga üheaegselt mitu üritust.

Et tagada kontroll võistluste, treeningutundide, koosolekute, seminaride, demonstratsiooniesinemiste jt. ürituste õigeaegse ettevalmistamise ja läbiviimise üle, tuleb välja töötada kalenderplaani, millesse märgitakse kõik kollektiivi poolt eeloleval kuul läbi viia kavandatavad üritused.

Põhiliste ürituste kalenderplaani koostamisel tuleb kasutada seksioonide treeningutundide plaani, massiürituste plaani, nõukogu tööplaani, samuti peab olema antud ülevaade tähtsamatest üritustest, mida viivad läbi ettevõtte või asutuse ühiskondlikud organisatsioonid ja millest on vaja osa võtta kogu kollektiivil, kollektiivi nõukogul või mõnel tema liikmel.

Põhiliste ürituste kalenderplaani võib olla näiteks järgmine:

Kuupäev	Ürituse nimetus	Läbiviimise koht	Läbiviimise eest vastutav isik	Märkused

Kehakultuurikollektiivide töötingimused on mitmesugused. Seepärast ei saa siin tuua igale kehakultuurikollektiivile sobivat plaani. Kuid on ka palju üldküsimusi, nagu VTK-alane töö, võistlused, inventari remont, seinalehe väljaandmine jne., mis peavad esinema iga kollektiivi tööplaanis.

Allpool on toodud näitlik küsimuste loetelu, mis võib abistada kehakultuurikollektiivi nõukogu plaani koostamisel.

Organisatsiooniline töö

1. Kehakultuurigruppide organiseerimine tsehhides (osakondades, teaduskondades).
2. Spordiühingu liikmete värbamine ja liikmemaksude kogumine.
3. Kehakultuurikollektiivi üldkoosolekud.
4. Kehakultuurikollektiivi ja komsomoliorganisatsiooni aktivistide koosolek talispordihooja (suvespordihooja) ettevalmistamise ja läbiviimise küsimuses.
5. Kehakultuurikollektiivi nõukogu koosolekud.

6. Nõukogude ja kehakultuuriorganisaatorite valimised gruppides.

7. VTK, õppe-sporditöö, agitatsiooniürituste, arstlike ja majanduskomisjonide moodustamine kollektiivi nõukogu juurde.

8. Kehakultuurikollektiivi töö parandamiseks tehtud ettepanekute läbiarutamine enne esitamist ametiühingu käitiskomiteele.

9. Koostöö komsomolikomitee, ametiühingu käitiskomitee kultuurikomisjoni ja ALMAVÜ komiteega.

10. Tervistavate kehakultuuriürituste organiseerimine ja läbiviimine.

11. Kehakultuuri- ja sporditöö organiseerimine noorte ja tööliste ühiselamutes.

12. Orgkomitee moodustamine krossi, kollektiivi spartakiaadi läbiviimiseks.

13. Kehakultuuriorganisaatorite, nõukogu liikmete ja ühiskondlike instruktorite seminarid.

14. Instrueerimiskoosolekud ja nõupidamised kehakultuuriaktivistidele.

15. Nõukogu koosolek kehakultuurikollektiivi tööplaani kinnitamiseks.

16. Sektsioonide ja õppegruppide koosolekud, sektsiooni-büroode, grupivanemate ja võistkondade kaptenite valimised.

17. Kehakultuurigruppide ja sektsioonide töö kontrollimine.

18. Spordiühingu embleemide ja rinnamärkide hankimine.

19. Spordiühingu lipu ja põhikirjade hankimine.

20. Rändauhindade kinnitamine.

Õppe-sportitöö

1. Sektsioonide organiseerimine kollektiivis.

2. Üldise kehalise ettevalmistuse sektsiooni organiseerimine tsehhides ja osakondades.

3. Sektsioonide, võistkondade ja õppegruppide õppe- ja treeningtöö organiseerimine.

4. Sektsioonide tööplaanide arutamine ja kinnitamine.

5. VTK märgi kandjate ettevalmistamise plaani arutamine tsehhide kehakultuurigruppides ja sektsioonides.

6. VTK märgi kandjate ettevalmistamise koondplaani läbivaatamine ja kinnitamine.

7. Kollektiivi spordiürituste kalenderplaani koostamine.
8. Sektsioonide treeningutundide plaanide koostamine.
9. Eelseisvate spordivõistluste juhendite väljatöötamine ja kinnitamine.
10. Kollektiivi individuaalsed ja võistkondlikud esivõistlused.
11. Kohtunike kolleegiumi koostamine ja kinnitamine kollektiivisestest võistlustest läbiviimiseks.
12. Kollektiivi koondvõistkondade kinnitamine osavõtuks linna (rajooni, oblasti, spordiühingu kesknõukogu) võistlustest.
13. Sektsioonide ja üldise kehalise ettevalmistuse sektsiooni ühiskondlike instruktorite väljaselgitamine ja kinnitamine.
14. Abi organiseerimine sektsioonidele ja selle töö kontroll.
15. Treeningutundide organiseerimine krosside eel.
16. Abi osutamine sporditöö organiseerimisel pioneerialaagrites, šeflusalustes kolhoosides, masina-traktorijaamades, sovhoosides ja kolhoosides.
17. Noorte sektsioonide ja võistkondade organiseerimine.
18. Sektsioonide büroode varustamine programmide, õpikute ja näitlike õppevahenditega.
19. VTK ja järgusportlaste märkide hankimine spordikomiteest.
20. Ühiskondlike instruktorite ja VTK komisjoni liikmete korrapidamise organiseerimine spordibaasides.
21. Suusa-, jalgratta- ja süstamatkade organiseerimine.
22. Arstliku läbivaatuse ja kontrolli organiseerimine.
23. Võistluste läbiviimine vastavalt spordiürituste kalenderplaanile.
24. Sõpruskohtumised mitmesugustel spordialadel teiste kehakultuurikollektiividega.
25. Lahtised võistlused ja võistlused VTK mitmevõistlustes.

Massiline agitatsioonitöö

1. Seinalehe väljaandmine.
2. Väljasõitude organiseerimine koos klubi ja ametiühingu käitiskomitee kultuurikomisjoniga.

3. Kehakultuuri- ja sporditöö propagandistide ja agitaatorite määramine.

4. Informatsioon kehakultuurikollektiivi tööst raadios ja ajalehes.

5. Sektsioonide treeningutundide teatavakstegemine kehakultuurlastele.

6. Igakuine informatsioon VTK märgi kandjate ettevalmistamise käigust kehakultuurigruppides ja sektsioonides.

7. Kehakultuuriteemaliste vestluste organiseerimine spordibaasides, tsehhides ja ühiselamutes.

8. Vestluste organiseerimine VTK normide sooritajatele.

9. Fotovitriini valmistamine.

10. Kollektiivi spordiehitiste kaunistamine.

11. Kollektiivi rekordite raamatute väljapanek.

12. Agitatsioonimatcade ja teatejooksude marsruutide väljatöötamine ja võistkondade komplekteerimine.

13. Afišside ja kuulutuste valmistamine võistlusteks ja tehase spartakiaadideks.

14. Demonstratsioonesinemiste, massiliste sportmängude ja lõbustuste organiseerimine pargis, spordiväljakutel ja klubis.

15. Kehakultuuriõhtute ja demonstratsioonesinemiste organiseerimine.

16. Õhtute organiseerimine töökogemuste vahetamiseks teiste kollektiivide kehakultuurlastega.

17. Konsultatsioon individuaalvõimlemise harrastajatele.

18. Vestlused VSÜ liikmete õiguste ja kohustustega tutvumiseks.

19. Spordialase raamatukogu komplekteerimine.

20. Spordiehitiste radiofitseerimine.

21. Vestluste organiseerimine kehakultuurlaste kommunistlikust kasvatuses, nõukogude sportlase moraalsest palgest, tema patriootlikest kohustustest jne.

22. Õppe- ja kunstiliste filmide demonstreerimine.

Arvestus ja aruandlus

1. Spordivõistluste tulemuste arvestus.

2. Järgusportlaste arvestus spordialade järgi.

3. VTK normide sooritamise arvestus (personaalne, spordisektsioonide ja kehakultuurigruppide järgi).

4. Spordiühingu liikmete arvestus (päevik ja kartooteek).
5. Kehakultuurikollektiivi töö arvestuse päevikute pidamine.
6. Sektsioonibüroode ja kehakultuuriorganisatsioonide varustamine arvestuskaartide ja -päevikutega jne.
7. Liikmemaksude kogujate varustamine aruandeblaan-kettide ja markidega.
8. Sektsioonide ja kehakultuurigruppide töö arvestuse päevikute pidamise kontroll.
9. Spordivõistluste blankettide ja protokollide valmistamine.
10. Tutvumine kehakultuurikollektiivi liikmete kuu tootmisplaanide täitmisega.
11. Kollektiivi kvartali ja aasta statistiliste aruannete koostamine.
12. Kollektiivi asjaajamine.
13. Rekordite raamatu pidamine.
14. Liikmeraamatute ja arvestuskaartide muretsemine.
15. Operatiivaruandlus VTK, spordiürituste ja organisatsioonilise töö kohta.

M a j a n d u s l i k t ö ö

1. Kehakultuurikollektiivi kulude eelarve koostamine.
 2. Spordibaasi õigeaegne ettevalmistamine normaalseks õppetööks.
 3. Võrkpalli-, kurni-, korvpalli ja teiste väljakute rajamine ühiselamute ja ettevõtete territooriumile.
 4. Kehakultuuriarsti kabineti sisustamine.
 5. Spordibaaside üürilepingute sõlmimine.
 6. Spordiinventari soetamine.
 7. Spordisisseseade valmistamine ja remont.
 8. Spordiinventari hoidmine.
 9. Noorte pühapäevakute organiseerimine spordibaaside ettevalmistamiseks hooaja algul, lihtsamate spordiväljakute rajamine.
 10. Eelarvete koostamine spordibaaside ehitamiseks, remondiks ja sisustamiseks.
 11. Auhindade muretsemine võistluste võitjatele.
 12. Aukirjade ja vimplite valmistamine.
- Iga eespooltoodud küsimust võib laiendada, konkretiseerida.

Üksikute ürituste planeerimine

Kehakultuurikollektiivi nõukogul tuleb mõningate massilise osavõtuga kehakultuuriürituste planeerimisse suhtuda erilise tähelepanuga. Sellisteks üritusteks on ületehaselised spartakiaadid, krossid ja turniirid, millest võivad võtta osa sajad ja tuhanded kehakultuurlased. Planeerimisel tuleb mõelda ka sellele, kuidas tähistada üldrahvalikke pühi ja tähtpäevi.

Nende ürituste eesmärgiks on välja selgitada, kuivõrd edukas on olnud treeningtöö kehakultuurikollektiivi sektionides, võistkondades ja gruppides. Samaaegselt on selised spartakiaadid ja võistlused, kui nad on hästi ette valmistatud ja läbi viidud, mitmesuguste spordialade heaks propageerimise vormiks ning kõige kindlamaks vahendiks noorte kaasatõmbamisel kehakultuurikollektiivi.

Üldises aastaplaanis märgitakse iga niisugune üritus lühidalt. Hoopis teine ilme peab sama ürituse plaanil olema tema üksikasjalisel väljatöötamisel. Näiteks kehakultuurikollektiivi nõukogu otsustas 12. oktoobril korraldada tehase klubis spordiõhtu ja organiseerida õhtul noorte registreerimist sektionidesse. Koos instruktoriga määras kollektiivi nõukogu kindlaks, et spordiõhtu programm peab koosnema kolmest ettekandest — naiste ja meeste võimlemisrühmade ja akrobaatikarühma esinemistest. Peale selle otsustati kutsuda tõstesporti demonstreerimiseks kohale ka tuntud meistersportlasi.

Spordiõhtu plaan kujunes järgmiseks:

Üritus	Läbiviimise eest vastutav	Tähtaeg
1. Ette valmistada naisvõimlemisrühm esinemiseks lintide ja rõngastega	Instruktor sm. Ivanova, rühmavanem sm. Zukova	10. oktoober
2. Ette valmistada meesvõimlemisrühm esinemiseks riistadel	Instruktor sm. Ivanov, rühmavanem sm. Semjonov	11. oktoober
3. Ette valmistada akrobaatikarühm	Rühmavanem sm. Petrov	10. oktoober
4. Kutsuda meistersportlased-tõstjad	Nõukogu liige sm. Sazonov	Oktoober

Kui õhtu kava oli kindlaks määratud, täpsustas nõukogu ka majanduslikud küsimused. Ühele nõukogu liikmele tehti ülesandeks muretseda naisvõimlejatele rõngad, teisel kehakultuuriaktivistil aga lasti osta siidi ja valmistada linnid. Üks kehakultuurlastest pidi seltsimeeste abil viima võimlemisriistad sektsiooni ruumidest klubisse ja paigutama need klubi lavale. Akrobaatikarühma vanemale tehti ülesandeks tuua esinemiseks kohale matt. Üks nõukogu liikmeist võttis endale kohustuse valmistada spordiõhtu kuulutuste jaoks vineertahvlid ning panna need üles tehase sissepääsu juurde sööklasse ja klubisse. Kõik see fikseeriti plaanis majanduslike küsimustena.

Seejärel arutas nõukogu kavatsetava õhtu organisatsioonilist külge: informatsiooni ning kutsekaartide trükkimist ja levitamist. Need ülesanded fikseeriti plaanis organisatsiooniliste küsimustena.

See näide tõendab, kui tihedalt on omavahel seotud organisatsioonilised, õppe-sporditöö-alased ja majanduslikud küsimused.

Plaanide koostamisel tuleb suhtuda ülesannete ja ürituste täitmise tähtaegade määramisse tähelepanelikult. Eriti tähtis on see kvartaliplaanide puhul. Mõnikord peavad plaanide koostajad kõiki küsimusi kiireloomulisteks ja planeerivad need kvartali esimesele kuule, ülejäänud ajaks aga ei planeeri nad midagi. Juba ette võib öelda, et selline plaan ei ole reaalne. Alati tuleb plaanis näidata nende isikute nimed, kes vastutavad ühe või teise ürituse või ülesande täitmise eest. On halb, kui nime asemel kirjutatakse «kehakultuuriorganisaator», «sektsioonibüroo», «instruktor» või «kollektiivi nõukogu». See vähendab ülesande täitjate vastutust.

Töö planeerimisele tuleb kaasa tõmmata võimalikult palju kehakultuurlasi. Kogu kollektiivi töö kasvatab ja distsiplineerib tema liikmeid.

ARVESTUS JA ARUANDLUS

Kehakultuurikollektiivi nõukogu töö arvestus

Arvestus peegeldab kehakultuurikollektiivi tööd, saavutusi ja puudusi tema töös.

Kehakultuurikollektiivi nõukogul peavad olema alati andmed seksioonide, rühmade ja võistkondade töö kohta. Ilma arvestuseta ei saa tagada komisjonide, seksioonide, võistkondade ja rühmade töö süstemaatilist ja efektiivset kontrolli. Süstemaatiline kontroll aga on kehakultuurikollektiivi töö õige juhtimise tähtsaim tingimus.

Arvestus on tarvilik ka positiivsete kogemuste leidmiseks. Nõukogude Liidus on palju niisuguseid pikaajaliste töökogemustega kehakultuurikollektiive, nagu Leningradi Kirovi-nimelises tehases, Moskva tehases «Serp i Molot» jm. Kuid kõigis neis ei leia me dokumente, mis jutustaksid nende spordielust. Saavutatud võitudest ja huvitavatest üritustest võib kuulda ainult kollektiivi veterani-delt. Kollektiivide uued juhid ja liikmed kaotavad seetõttu palju, et nad ei saa kasutada dokumente ja aruandeid, kus oleksid säilinud varasemad kogemused.

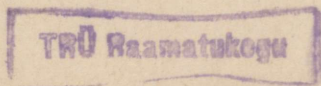
Arvestuse pidamine ei tekita erilisi raskusi, kui dokumen-did täidetakse õigeaegselt ja hoitakse korras.

Dokumentide hoidmiseks peab kehakultuurikollektiivi nõukogu seadma sisse kaustad: kollektiivi nõukogu ja üld-koosolekute protokollide, tööplaanide ja kõrgemalseisvatele organisatsioonidele esitatavate aruannete ärakirjade jaoks; massiliste spordiürituste protokollide jaoks; VTK-alaste materjalide ning mitmesuguste spordivõistluste ja sparta-kiaadide jaoks; kõrgemalseisvate organisatsioonide otsuste, kollektiivi kirjavahetuse jm. jaoks.

Kõik kaustad kollektiivi dokumentatsiooniga hoitakse kehakultuurikollektiivi nõukogu ruumis.

Selleks et oleks ettekujutus kogu kollektiivi tööst, et saaks vajalikke andmeid ja võiks koostada aruandeid kõr-gemalseisvatele organisatsioonidele, on soovitav kollektiivi nõukogul sisse seada spetsiaalne töö arvestuse päevik. Päevikusse kantakse andmed kehakultuurigruppide ja sekt-sioonide kohta, VTK märgi kandjate ettevalmistamise ja spordiürituste kohta, osavõtu kohta spordiühingu ning kehakultuuri- ja spordikomitee kalenderplaani alusel kor-raldatud võistlustest, andmed massilise agitatsiooni ja aktiivi ettevalmistamise kohta. Päevikus tuleb eraldada ka koht kehakultuurikollektiivi tööd inspekteerinud töötajate sissekannete ja märkuste jaoks.

Toome selle päeviku vormi.

Kehakultuurikollektiivi töö arvestuse päevik 195. . . a.

1. Andmed kehakultuurigruppide kohta *

Tsehhide kehakultuuri-grupid	Spordiühingu liikmete arv kvartalite kaupa				Kehakultuuri-organisaaatori perekonnanimi
	I	II	III	IV	
Valutsehh	17	23	31	45	Makarov
Mehaanikatsehh	8	11	22	21	Pavlov
Tehase administratsioon	6	6	6	10	Anikina
Söökla	12	14	14	20	Kravtsova
jne.					
K o k k u kollektiivis					

2. Andmed seksioonide kohta *

Seksioonid	I kvartal					
	Seksiooni liikmete üldarv	Meister-sport-lasi	I järgu sport-lasi	II järgu sport-lasi	III järgu sport-lasi	VTK märgi kand-jaid
Võimlemisseksioon	60	1	3	5	15	16
Kergejõustikuseksioon	80	—	2	8	10	32
Maleksioon	30	1	2	5	6	2
jt. seksioonid						
K o k k u kollektiivis						

M ä r k u s. Sissekanded II, III ja IV kvartali kohta tehakse samas vormis.

3. Andmed VTK märgi kandjate ettevalmistamise kohta

Tsehhide kehakultuurigrupid	Aasta-plaan		Plaani täitmine kvartalide kaupa							
			I		II		III		IV	
	I aste	II aste	I aste	II aste	I aste	II aste	I aste	II aste	I aste	II aste
Valutsehh	30	5	—	—	5	1	18	2	35	5
Mehaanikatsehh	27	2	—	—	3	—	15	1	28	2
K o k k u kollektiivis										

* Sissekanded tehakse kvartali viimastel päevadel.

4. Andmed spordiürituste kohta

Üritused	Läbiviimise kuupäev	Osa-võtjate üldarv	Märkused
Suusakross	Jaanuar	756	
Hooaja avavõistlused kiiruisutamises	1. veebruar	42	
Tehase talispartakiaad	22. veebruar	915	

5. Andmed spordiühingu ning kehakultuuri- ja spordikomitee kalenderplaani alusel korraldatud võistlustest osavõtu kohta

Võistluste nimetus	Läbi-viimise kuupäev	Võistlusi korraldav organisatsioon	Osavõtjate arv	Saavutatud koht või sportlik tulemus	Märkused
Rajooni esivõistlused suusatamises	1. veebruar	Rajooni kehakultuuri ja spordikomitee	21	I	
Spordiühingu oblastinõukogu esivõistlused suusatamises	10. veebruar	Spordiühingu oblastinõukogu	10	II	
Spordiühingu kesknõukogu individuaalesivõistlused võimlemises	15. märts	Spordiühingu kesknõukogu	2	III—IV	
Sõpruskohtumine jäähokis tehase «Krasnõi Oktjabr» meeskonnaga	22. märts	Kehakultuurikollektiivi jäähokisektsioon		Kaotus 2:3	

6. Andmed organisatsiooniliste ja massilise agitatsioonitöö ürituste kohta

Üritused	Läbiviimise kuupäev	Osavõtjate arv	Ürituste sisu kokkuvõtlik kirjeldus
Aruande-valimis-koosolek	12. jaanuar	130 spordiühingu liiget, kutsutud 200	Nõukogu aruanne, uue nõukogu valimine, kino
Talispordihooaja lõpetamisele pühendatud õhtu	10. aprill	350	Ettekanne hooaja tulemustest, auhindade kätteandmine, võimlejate esinemine, tants
Seinalehe väljaandmine	1. mai	—	—
Oppofilmide vaatamine	15. mai	227	—
Vestlused tsehhi-des	10. juuni	486	Ettekanne Üleliidulise kehakultuurlaste päeva puhul
Kollektiivne kinokülastamine	14. august	40	«Esimene kinnas»

7. Andmed kehakultuurlaste aktiivi ettevalmistamise kohta

Üritused	Läbiviimise kuupäev	Läbiviija	Osavõtjad	Märkused
Nõupidamine	12. november	Kehakultuurikollektiivi nõukogu esimees	Tsehhide kehakultuuri-organisaatorid	Puudusid 4. ja 12. tsehhi kehakultuuri-organisaatorid
Instrueerimiskoosolek	16. detsember	Spordiühingu oblastinõukogu instruktor	Suusatamis-sektsiooni ühiskondlikud instruktorid	
Seminar	25. detsember	Linna kehakultuuri- ja spordikomitee	Uisutamissektsiooni ühiskondlikud instruktorid	

Selleks et alati oleks selge ettekujutus kehakultuurikollektiivi koosseisust, on nõukogul tarvis pidada kõigi spordiühingu liikmete kohta kartoteeki ja täita täpselt kõik kaardide lahtrid. Nõukogu liige, kes vastutab arvestuse eest, peab tegema iga kehakultuurlase kaardile märkused autasude ja karistuste, isiklike spordisaavutuste ning arstliku läbivaatuse kohta.

Kaardid tuleb paigutada spetsiaalsesse kasti kehakultuurigruppide kaupa tähestikulises järjekorras. Kehakultuurikollektiivi esimehel on soovitatav aeg-ajalt kartoteegiga tutvuda. See annab talle võimaluse jälgida kehakultuurigruppide kasvu, liikmemaksude tasumist jne.

Spordiühingu liikme üleminekul ühest ettevõttest teise antakse kaart talle kätte, kollektiivist välja arvatud või spordiühingust põhjendamatult lahkunud kehakultuurlaste kaarte hoitakse nõukogus alles kuni aasta möödumiseni, seejärel need hävitatakse.

Järgusportlaste arvestuseks tuleb pidada eraldi kartoteeki. Kui kollektiivis on järgusportlasi palju, on otstarbekohane teha arvestuskaardid mitmevärvilised: esimesel järgul näiteks punased, teisel järgul rohelised, kolmandal järgul valged.

Tsehhi kehakultuurigrupi ja spordisektsiooni töö arvestus

Tsehhi kehakultuurigrupi töö arvestus on lihtne. Grupi kehakultuuriorganisaatoril või tsehhi nõukogul peavad olema järgmised põhilised dokumendid: spordiühingu liikmete nimekiri, töö arvestuse päevik, tööplaan, treeningutundide plaan ja spordiürituste kalenderplaan.

Nimekirja kantakse andmed kõigi spordiühingu liikmete kohta, kes töötavad antud tsehhis ja kuuluvad kehakultuurigrupi.

Nimekirjal on lahtrid, kuhu märgitakse perekonna-, ees- ja isanimi, sünniaasta, parteilisus ning spordiühingusse astumise kuupäev.

Peale selle peab nimekirjas olema näidatud, kas spordiühingu liige valmistub VTK normide sooritamiseks, millisesse sektsiooni ta kuulub ja märkus liikmemaksude tasumise kohta.

Töö arvestuse päevik on mõeldud igapäevasteks märkmeteks (kokkuvõtlikul kujul) kõigist üritustest, mis grupis toimuvad: võistkondade treeningud, treeningutunnid, osa-

võtt võistlustest, koosolekud, vestlused jne. Päevikus peavad olema järgmised andmed: kuupäev, ürituse nimetus, kus ja kelle poolt üritus läbi viidi, osavõtjate arv, saavutatud tulemused, märkused.

Spordisektsioonide töö arvestuse päevikutele on teine vorm:

Kergejõustikusektsiooni töö arvestuse päevik

1. Treeningutundidest osavõtjate arvestus

Perekonnanimi, initsiaalid	Kuupäev			
	1. III	4. III	6. III	jne.
Ivanov, N. B.	o	o	p	
Semjonov, M. P.	o	p	o	
Grigorjev, A. A.	o	o	o	

Märkus. Täht «o» tähendab võttis osa, täht «p» — puudus.

2. Andmed sektsiooni liikmete kohta

Perekonna-, ees- ja isanimi	Sünniaasta	Töökoht	Parteilisus	Spordijärk	Sektsiooni astumise kuupäev	Arstliku läbivaatuse kuupäev	Kodune aadress

3. Andmed treeningutundidest ja spordiüritustest osavõtu kohta

Kuupäev	Osavõtjate arv	Tunni või ürituse kokkuvõtlik kirjeldus	Grupivanema või võistkonna kapteni allkiri
6. mai	18	Lähte õppimine	
9. mai	8	Rajooni esivõistlused kergejõustikus	

Sissekanne rajooni suusatamisvõistlustest osavõtu kohta päevikus on järgmine: 1. märtsil rajooni esivõistlused 10 km suusatamises, osavõtjaid 65 (instruktor Saveljev).

Sektsiooni büroo peab töö arvestust ka päeviku abil, mis koosneb järgmistest osadest: treeningutundidest osavõtjate

arvestus, andmed seksiooni liikmete, treeningutundide ja spordiüritustest osavõtu kohta.

Korralik päevikupidamine annab alati selge ettekujutuse seksiooni tegevusest tervikuna ja ka igast tema liikmest.

Peale päeviku peab seksiooni bürool olema kaust üld- ja õppeplaanide koosolekute protokollide, seksiooniliikmete nimekirja, spordivõistluste protokollide ja teiste dokumentide hoidmiseks.

Rekordite raamat

Rekordite raamat on kollektiivi spordisaavutuste omapärane kroonika. Ta kujutab endast korralikult ja kaunilt kujundatud albumit. Harilik vihik ei sobi selleks hästi, kuna ta kasutamisel kiiresti kulub. Rekordite raamat aga on ette nähtud paljudeks aastateks.

Rekordite raamat on soovitav jagada kolme ossa: kollektiivi rekordid, kollektiivi tšempionid, kollektiivi saavutused. Esimeses osas registreeritakse kollektiivi liikmete (meeste ja naiste) paremad individuaalsed sportlikud saavutused järgmistel spordialadel: kergejõustik, tõstmine, jalgrattasport, mootorisport, ujumine, sõudmine, kiiruisutamine, kurnimäng, jahilaskesport. Parema, kui iga spordiala jaoks on rekordite raamatus jäetud spetsiaalne koht.

Kehakultuurikollektiivi rekordiks loetakse parim tulemus, mis on näidatud kollektiivi liikme poolt ükskõik missugusel võistlusel tsehhivõistlustest kuni üleliiduliste võistlusteni tingimusel, et on peetud kinni võistlusmäärustest.

Hooaja jooksul võib parandada tulemust mitmel korral. Näiteks kui kollektiivi rekord 100 m jooksus meestele (mis oli 12,4 sek) viidi algul 12,2 sekundile, hiljem aga 11,9 sekundile, peab mõlemad tulemused kandma tingimata raamatusse.

Toome näite hästi koostatud ja kujundatud rekordite raamatust (lk. 58 on näidatud rekordite raamatu esimese osa kujundus).

Raamatu järgmisel osal — kollektiivi tšempionid — on kaks vormi. Üks on määratud tšempionide nimede ja nende paremate tulemuste märkimiseks, teise aga kantakse võistkonnad, kes on võitnud kollektiivi tšempioni nimetuse.

Võistkonnad, kes on saavutanud kollektiivi tšempioni nimetuse, kantakse rekordite raamatusse järgmisel kujul.

REKORDID KERGEJÕUSTIK

KEHAKULTUURIKOLLEKTIIVI REKORDIOMANIKUD

Perekonna-, ees- ja isanimi	Kerge- jõustiku- ala	Rekordi- tulemus	Rekordi- püstitamise aeg	Rekordi- püstitamise koht	Rekordi- omaniku töökoht ja amet

Märkus: Raamatu vasakpoolne lehekülg on rekordi-
püstitaja nime, rekordtulemuste jt. and-
mete märkimiseks, parempoolne lehekülg
aga rekordiomaniike fotode jaoks.

Kollektiivi 195. . . a. tšempionvõistkonnad

Spordiala	Tsehi nimetus	Võistkonna koosseis	Millisel võistlusel ja millal on omistatud tšempioni nimetus
Võrkpall (mehed)	Tsehh nr. 6	Ivanov (kapten) Semjonov, Valentinov, Kisseljov, Šviridov, Lessin	Tehase spartakiaadil 12. juulil 1955. a.
Võrkpall (naised)	Tehase valitsus	Aleksejeva (kapten) Zalomova, Bõstrõva, Silkina, Mussatova, Romanova	Samal võistlusel

Tšempioniks loetakse kollektiivi esivõistluste võitja ükskõik missugusel spordialal või selle üksikalal ning tema perekonnanimi kantakse rekordite raamatusse alltoodud vormi kohaselt.

Kollektiivi tšempionid 195. . . a.

Spordiala	Perekonna-, ees- ja isanimi	Millisel võistlusel ja millal omistati tšempioni nimetus	Töökoht ja amet
Male	Semjonov, Vladimir Alek-sandri p.	Tehase esivõistlustes 195... a. veebruaris	Mehaanika-tsehh, treial
Võimlemine	Vlassova, Galina Nikolai t.	Tehase spartakiaad 195... a. märtsis	Tehase-valitsus, sekretär
100 m jooks	Sorokin, Ilja Sergei p.	Tehase esivõistlustes 195... a. juunis	Konstruktorite büroo, konstruktor

Märkus. Siin on toodud ainult vasakpoolne lehekülg. Parem-poolne lehekülg on määratud tšempionide fotode jaoks.

Kui võistlusjuhendis pole öeldud, et need võistlused on ka kollektiivi esivõistlused, siis võistluste võitjad tšempioni nimetust ei saa ja neid rekordite raamatusse ei kanta.

Raamatu kolmandas osas registreeritakse kollektiivi saavutused. Saavutusteks loetakse ainult need sportlikud tulemused, mille eest kollektiivi võistkonnad või liikmed said auhinda, preemiaid, aukirju võistlustel, mis viidi läbi

spordiühingu kõrgemalseisva nõukogu või kehakultuuri- ja spordikomitee poolt. Saavutuste alla kuulub ka kollektiivi autasustamine aukirjade ja rändpunalippudega.

See rekordite raamatu osa täidetakse järgmisel kujul.

Kollektiivi saavutused 195. . . a.

Spordiala	Tulemus, saavutatud koht, kuu- päev	Ürituse või võistluse nime- tus	Võistkonna koosseis või võitja nimi	Millega autasus- tatud

Kollektiivi rekordid ja saavutused ning tema tšempionide nimed tuleb kanda rekordite raamatusse ainult kehakultuurikollektiivi nõukogu otsusel. Sissekanne tuleb teha täpselt.

Kehakultuurikollektiivi aruandlus

Aruanded mitmesugustes küsimustes esitatakse ametiühingu käitiskomiteele, spordiühingu oblastinõukogule või kesknõukogule ning kehakultuuri- ja spordikomiteele spetsiaalse vormi kohaselt.

Kui kehakultuurikollektiivi nõukogu, kehakultuuriorganisatorid ja spordisektsioonid fikseerivad oma tööd õigeaegselt ja täpselt, ei tule neil edaspidi aruannete koostamisel kulutada palju aega ühtede või teiste andmete otsimiseks.

ÕPPE-SPORDITÖÖ ORGANISEERIMINE

ÕPPE- JA TREENINGTÖÖ JUHTIMINE

Iga kehakultuurikollektiivi tegevuse tähtsamaks osaks on õppe-sporditöö.

Kõik, kes astuvad kehakultuurikollektiivi, loodavad rahuldada oma huvi spordi vastu. Ühel piirdub see VTK normide sooritamise, teine valib kindlad spordialad ja püüab saada järgusportlaseks, osa võtta spordivõistlustest, omandada tsehi, tehase või linna tšempioni nimetuse. Teistel on tunduvalt tagasihoidlikum soov — kasutada kehakultuuri tervistavat mõju tervise tugevdamiseks, aktiivseks ja kasulikuks puhkuseks.

Iga kehakultuurikollektiivi nõukogu võib organiseerida oma jõududele ja vahenditele vastavalt huvitavat ja sisukat õppe-sporditööd. Selleks tuleb võimalikult maksimaalselt kasutada kõiki tema vorme.

Õppe-sporditöö vormid on mitmekesised. Selleks on õppe- ja treeningtöö sektsioonis treeningutundide näol, hommik- võimlemine ühiselamus või kodus, tootmisvõimlemine tsehis, ekskursioonid ja matkad jalgsi, suuskadel, jalgratastel, paatidel ning teised massilised kehakultuuriüritused. Õppe-sporditöö alla kuuluvad ka igasugused kollektiivi, linna ja spordiühingu esivõistlused, spartakiaadid, tsehidevahelised sõprusvõistlused ning jõumeeste, jooksjate ja ujujate konkursid.

Suurtes kollektiivides, kus on palgalised töötajad, on õppe-sporditöö üldine metoodiline juhtimine usaldatud kehakultuuriinstruktorile; seal, kus palgalisi instruktoreid ei ole, teeb seda tööd esimehe asetäitja või üks nõukogu liikmetest.

Suurt abi nõukogule õppe-sporditöö organiseerimisel võib osutada kehakultuurikollektiivi nõukogu juurde moodustatud komisjon, keda juhib üks nõukogu liikmetest või esi-

mehe asetäitja (sõltuvalt sellest, kelle ülesandeks töö on).

Komisjoni koosseisu lülitatakse seksioonibüroode esin-
dajad, kogenumad sportlased, paremad ühiskondlikud inst-
ruktorid ja spordikohtunikud.

Õppe-spordikomisjon aitab kollektiivi nõukogul läbi vaa-
data seksioonide õppeplaane, välja töötada kollektiivi
spordiürituste plaani ja võistluste juhendeid. Komisjon võib
osutada abi ka õppegruppide ja võistkondade moodustami-
sel seksioonides ning nende treeningtöö organiseerimisel.

Komisjon esitab kehakultuurikollektiivi nõukogule oma
ettepanekud nii kollektiivile kuuluvate kui ka üüritud
spordibaaside paremaks kasutamiseks, jagades treeningu-
tundide ja võistluste aja tsehhide kehakultuurigruppide ja
seksioonide vahel.

Hästi töötab treenerite koosseisuga Sibselmaši kehakul-
tuurikollektiivi nõukogu õppe-spordikomisjon. Ta kontrollib
süsteemaaliselt treenereid, jälgib VTK märgi kandjate ja
järgusportlaste ettevalmistamise plaani täitmist, kontrollib
seksioonide tööplaane, treeningutundide konspekte, huvitu-
des nende kvaliteedist ja osavõtust.

Järgusportlaste ettevalmistamise kvalifitseeritumaks juh-
timiseks on loodud kollektiivis 5-liikmeline treenerite nõu-
kogu. Selle nõukogu liikmed tulevad regulaarselt kokku
ning arutavad treeningutundide metoodikat ja õppematerjali
planeerimist. Treenerite nõukogu koosolekutel vahetavad
seksioonide treenerid töökogemusi, analüüsivad tunde,
arutavad, kuidas paremini lahendada üht või teist praktilist
küsimust.

Nõukogu üldistab treenerite töökogemusi, aitab õigeaeg-
selt välja juurida mõne treeneri töös esinevaid vigu. Nii
näiteks polnud maadlusseksioonis tugevat, monoliitset kol-
lektiivi, treeningtööst võttis osa ainult 6—7 inimest, spordi-
tehnilised saavutused ei paranenud. Nõukogu analüüsis
mõningaid maadlejate treeningutunde ja tegi kindlaks, et
treener ei tööta õppeplaani järgi ning pöörab vähe tähele-
panu kehalisele üldettevalmistusele. Kontrollimise tulemu-
sed arutas treenerite nõukogu läbi treenerite ja seksiooni-
büroode esimeestega. Arutluse käigus avastati tõsiseid puu-
dusi ka poksi-, korvpalliseksiooni jt. seksioonide treening-
töös. Kokkuvõttes määrati kindlaks abinõud õppe- ja kas-
vatustöö parandamiseks seksioonides. Nüüd on maadlus-
seksioonis 25 inimest. Paranes olukord ka kollektiivi teis-
tes seksioonides.

Sibselmaši kehakultuurikollektiivi eeskuju näitab, et treenerite nõukogu loomine tuleb kasuks treeningtöö kvaliteedile sektsioonides ja õppegruppides. On enesestmõistetav, et kaugeltki igal kehakultuurikollektiivil pole võimalik organiseerida treenerite nõukogu. Väikestes ja keskmistes kollektiivides tegeleb õppe-sporditöö metoodilise küljega kollektiivi nõukogu juurde moodustatud õppe-spordikomisjon ise.

Komisjoni abiga on nõukogul kergem ette valmistada ja läbi viia ühiskondlike instruktorite metoodilisi konverentse ning mitmesuguseid sektsioonijuhtide, spordikohtunike, võistkondade kaptenite jt. instrueerimiskoosolekuid. Komisjon töötab plaanipäraselt. Plaan kinnitatakse kollektiivi nõukogu poolt. Õppe-sporditöö põhiraskus lasub instruktorite ja treenerite õlgadel. Kollektiivi nõukogu ja komisjoni liikmed ei pea neid asendama, kuid nad suunavad treeningtööd ja on kohustatud seda tundma.

Kehakultuurikollektiivi nõukogu arvestab õppe-sporditöö planeerimisel kollektiivil olemasolevaid võimalusi: instruktorite kaadrit, spordibaase, inventari ja materiaalseid vahendeid. Kuid kõigi tingimuste juures peab õppe-sporditöö plaan vastama töötajate laiade hulkade huvidele ja kehakultuurikollektiivi põhilistele ülesannetele. Isegi kõige suuremad materiaaltehnilised raskused on ületatavad, kui kollektiivi nõukogu hoolitseb kehakultuurlaste enamuse huvide eest ja ilmutab maksimaalselt loomingulist initsiatiivi. Kehakultuurlased, kes tõeliselt armastavad sporti, võivad mõnikord oma kätega teha rohkem, kui seda tehakse spetsiaalse assigneeringuga, arvestamata kehakultuurlaste huve.

Otsustanud, millistel spordialadel luua sektsioonid, koostab kehakultuurinõukogu nende sektsioonide treeninguplaani, määrab õppe- ja treeningutundide juhatajad.

Kui treeningutundide plaanis tehakse pärast selle avaldamist muudatusi, on kehakultuurikollektiivi nõukogu ja sektsiooni büroo kohustatud sellest teatama kõigile treeningtööst osavõtjatele spetsiaalsete kuulutuste ja teadetega, raadio kaudu jne. Alati tuleb meeles pidada, et instruktori ärajäämine või treeningutundide ootamatu üleviimine teisele ajale ilma eelneva etteteatamiseta nõrgendab kehakultuurlaste distsipliini sektsioonides ja gruppides, peletab treeningtööst eemale algajaid kehakultuurlasi.

Treeningutundide planeerimisel sektsioonides tuleb juhin-

duda NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Kehakultuuri- ja Spordikomitee riiklikest õppeprogrammidest.

Kehakultuurikollektiivi nõukogu ja seksioonide bürood peavad jälgima, et seksioonides toimuksid paralleelselt praktiliste tundidega ka teoreetilised tunnid. Teoreetiline ettevalmistus võimaldab paremini omandada spordialade tehnikat ja taktikat. Teoreetilisi tunde viiakse seksioonides läbi vestluste, loengute ja spetsiaalsete metoodiliste artiklite arutamise näol.

Treeningutundides tuleb kasutada laialdaselt näitlikke vahendeid: kinogramme, diaposiitive, plakateid ja spetsiaalseid õppefilme.

Kehakultuurikollektiivi nõukogu ja selle juurde moodustatud õppe-spordikomisjon peavad hoolitsema, et igal seksioonil, seksioonis aga igal võistkonnal ja grupil oleks oma õppeplan, mille alusel töötatakse välja aasta õppegraafik ja kuugraafikud õppematerjali tunnijaotusega. Tuleb silmas pidada ka, et igal instruktoril ja treeneril oleksid treeningutundide konspektid. Suurt abi ühiskondlikele instruktoritele võivad osutada kehakultuuri- ja spordikomitee poolt väljaantud spetsiaalsed õpikud. Nendes õpikutes on järjekorras esitatud kõik treeningutunnid vastavalt II ja III järgu sportlaste ettevalmistuse programmele.

Tuleb hoolitseda ka selle eest, et seksioonidel või isegi üksikutel gruppidel ja võistkondadel oleks nii aastaplaanid kui ka plaanid pikemaks ajaks, teiste sõnadega, tuleb tegelda perspektiivplaneerimisega. Siis võib igasuguse kvalifikatsiooniga sportlasele esitada ülesande 2—3 aasta peale ning kõige paremini kasutada tema individuaalseid iseärasusi.

Kuid isegi kõige läbimõeldum ja põhjendatum plaan ning õnnestunult väljatöötatud treeningutundide metoodika ei too edu, kui keegi ei kontrolli nende täitmist. Ainult need kehakultuurikollektiivide nõukogud ja õppe-spordikomisjonid võivad saavutada edu, kes organiseerivad hästi kontrolli treeningutundide ja kasvatustöö üle seksiooniliikmete hulgas.

Selleks et pidevalt jälgida programmi omandamist kehakultuurlaste poolt, nende sportlikke edusamme, korraldatakse paljudes kollektiivides regulaarselt seksioonisiseseid võistlusi. Samal ajal tõstavad need «kodused» võistlused huvi treeningtöö vastu. Niisuguseid võistlusi korraldatakse pärast õppeplaanide teatava osa täitmist. Võistluste pro-

gramm koostatakse vastavalt läbivõetud õppematerjalile. Võistlusi, või nagu neid mõnikord nimetatakse, kontrollkatseid, võib korraldada treeningutundides.

Toome näiteks ühe jalgpallisektsiooni kontrollvõistluste programmi.

Kontrollvõistluste programm jalgpallimängu tehnika üksikute elementide omandamises

Tehnika elemendid ja nende täitmise tingimused	Võistluskoha märkimine	Arvestus
1. Löögid liikumatu palli pihta värava tabamise täpsusele 16,5 meetrit. Pall peab jalalöögist «lõikama» väraava joont õhus. Igale mängijale antakse kolm väraalöögi katset kummagi jalaga	Jalgpallimängu värravad jagatakse täiendavate postide abil vertikaalselt kolme võrdsesse ossa	Värava tabamist keskmises osas hinnatakse ühe punktiga; külgmistes osades kahe punktiga. Väravast möödalööki — 0 punkti. Palli tagasipõrkumisel postist väljakule lööki korratakse. Arvesse tuleb kõigil katsetel saavutatud punktide summa
2. Lööki liikumatu palli pihta kaugusele — väraava ala joonelt keskringi. Pall peab jalalöögist sattuma keskringi ühte või teise võõndisse õhus. Igale mängijale antakse kolm katset löögiks kummagi jalaga. Nooremaste noorteklassi kuuluvate võistkondade mängijad sooritavad löögi karistusala joonelt	Jalgpalliväljaku keskring jagatakse keskjoonega paralleelsete joonte abil kuueks kolmemetriks võõndiks. Joonte laius (12 cm) kuulub võõndite mõõdetesse	Lähima võõndi tabamine annab 1 punkti; iga järgmise tabamine ühe punkti rohkem; palli kukkumine välja poole ringi — 0 punkti. Arvesse läheb kõigil kuuel katsel saavutatud punktide summa
3. Palli väljaviskamine küljejoonelt karistusala piiridesse	Karistusala jagatakse joontega, mis on paralleelsed külgjoonega, 2-meetristeks võõnditeks.	Palli viskamine kõige lähemasse võõndi — 0 punkti, igasse järgmisse — 1 punkt vastavalt rohkem.

Tehnika elemendid ja nende täitmise tingimused	Võistluskoha märkimine	Arvestus
Palli väljaviskamine toimub 5, 10, 15 m kaugusel nurgalipust. Igale mängijale antakse kolm katset	Noorema noorteklassi võistkondadele tehakse jaotused ettepoole karistusala joont, kuid mitte lähemale kui 10 m küljjoonest. Joonte laius (12 cm) kuulub võõtmete mõõdetesse	Väljapoole karistusala viskamine — 0 punkti (märkimisjoonele langemist loetakse kui tabamust lähimasse vööndisse). Arvesse läheb kolme viskega kogutud punktide summa
4. Palli vedamine keskjoonelt karistusalani ja pealelöökkaristusala joonelt. Palli vedamine toimub kummagi jalaga. Löökk palli pihta sooritatakse kummagi jalaga karistusala tagant või karistusala joonelt. Pall peab ületama väravajoone õhust. Igale mängijale antakse kolm katset.	Jalgpallivärvavad jagatakse samuti kolmeks nagu esimeses harjutuses	Arvestatakse eraldi: 1) aeg vedamise algusest kuni pealelööginini ja 2) punktid värava tabamise eest (nagu esimeses harjutuses). Lööki karistusala piiridest hinnatakse 0 punktiga. Üldarvestusse läheb kolme katse tulemuste summa. Tulemused registreeritakse nii: $7/2 + 7/1 + 6/2 = 20/5$. Lugejana — aeg, nimeajana — tabamuste eest saadud punktid.
5. 60 m jooks mõõda jalgpalliväljakut jalgpallisaa-bastes, suuna muutmisega pärast 30 m. Start antakse väravajoonelt karistusala ja nurgalipu vahel püstiasendist.	Jooksudistants märgitakse kahe lipuga: esimene asetatakse stardijoonest 20 m kaugusele, teine 10 m kaugusele esimesest, 45° nurga all väljaku keskkoha suunas. Pos-tid finišilindiga on asetatud 30 m kaugusele teisest lipust.	Jooksu aeg fikseeritakse stopperiga

Normatiivseid katseid võib läbi viia nii spordi-elementide järgi, nagu näeme ülaltoodud näitest, kui ka üksikute keha-liste võimete — jõu, vastupidavuse, osavuse, kiiruse ja täp-suse kontrollimiseks.

Kehakultuurikollektiivi nõukogu ja õppe-spordikomisjon peavad püüdma saavutada seda, et õppe-sporditöö sektiioonides toimuks regulaarselt kogu aasta jooksul. See tagab sportlaste hea kehalise ettevalmistuse ja võimaldab tõsta nende spordimeisterlikkust.

KEHAKULTUURI-ARSTLIKU KONTROLLI ORGANISEERIMINE

Õppe-treeningtöö korraldamisel etendab tähtsat osa kehakultuuri-arstlik kontroll. Mitte ükski kehakultuurlane ei tohi asuda treeningtööle sektiioonides enne, kui on käinud eelnevalt meditsiinilisel läbivaatusel ja saanud arsti nõusoleku tegelemiseks ühe või teise spordialaga.

Kehakultuurikollektiivi juhid, samuti instruktorid ja treenerid, vastutavad selle eest, kui lasevad kellelgi treeningtööst osa võtta ilma arsti loata.

Kõik treeningtööst osavõtjad, kes on käinud arstlikul järelevaatusel, jaotatakse sõltuvalt tervislikust seisundist ja treeningtööks ettevalmistatuse astmest kolme rühma.

Esimene rühm on p õ h i r ü h m. Sellesse kuuluvad kehakultuurlased, kellel ei ole puudusi kehalises arengus ja tervislikus seisukorras, kuid ka need, kellel esineb pisivigu tervislikus seisundis, kuid kes on kehaliselt küllaldaselt arenenud.

Teine rühm on ettevalmistusrühm. Sellesse kuuluvad kehakultuurlased, kellel on tähtsusetud kõrvalekalduvused kehalises arengus ja tervislikus seisukorras (ilma oluliste funktsionaalsete vigadeta), kuid kellel ei ole küllaldast kehalist ettevalmistust.

Kolmas rühm on spetsiaalarühm. Sellesse kuuluvad kõik, kes soovivad tegelda kehakultuuriga, kuid kellel esinevad märgatavad puudused tervislikus seisukorras.

Ettevalmistus- ja spetsiaalarühma treeningutundide programmis, vormis ja doseeringus, samuti spordiüritustest osavõttus tehakse põhirühmaga võrreldes teatud määral kitsendusi.

Arsti otsus meditsiinilise läbivaatuse tulemuste kohta kantakse arstliku läbivaatuse kaardile ja VSÜ liikmeraamatusse.

Regulaarsete meditsiiniliste läbivaatuste andmed on põhinäitajateks, milles väljendub kehalise kasvatuses tegelemise mõju kehakultuurlaste tervislikule seisundile. Keha-

kultuurlaste korduval läbivaatusel hooaja lõpul (seksiooni aastaringse töö korral põhiperioodi lõpul) on seksiooni-büroodel ja instruktoritel võimalik hinnata treeningtööst osavõtjate spordimeisterlikkuse astet, määrata kehakultuurikollektiivi liikmete kehalise arengu tulemused ja tervisliku seisundi paranemised. Kui selle aja jooksul võib palju kehakultuurlasi üle minna spetsiaalrühmast ettevalmistusrühma ja ettevalmistusrühmast põhirühma, siis on see kollektiivi töös kahtlemata suureks edusammuks.

On tarvis, et kollektiivi nõukogu hindaks iga aasta seksiooni tööd selle näitaja järgi ning autasustaks paremaid ühiskondlikke instruktoreid ja seksioonide juhte. Niisugusel juhul on võimalik kasutada meditsiiniliste vaatluste andmeid õppe- ja treeningtöö paremaks planeerimiseks ja puuduste ning vigade õigeaegseks kõrvaldamiseks.

Kehakultuuri-arstliku kontrolli organiseerimine ei piirdu ainult treeningtööst osavõtjate meditsiinilise läbivaatusega. Kehakultuurlastele on tarvis korraldada ka loenguid ja vestlusi sanitaar-hügieenilistel ja kehakultuuri-arstlikel teemadel, näiteks: «Enesekontroll», «Esmaabi», «Kehaliste harjutuste hügieen ja spordivigastuste vältimine». Ühiskondlikule instruktorile aga tuleb korraldada konsultatsioone sportlaste julgustuse küsimuses ja võitluseks spordivigastustega.

Enne tali- või suvespordihooaja algust peab kollektiivi nõukogu saama kohalikult sanitaar-epidemioloogiajaamalt loa treeningutundide ja spordivõistluste läbiviimiseks kollektiivi spordibaasides. Edaspidi tuleb kollektiivi nõukogul õppe-sporditöö ja majandusliku komisjoni abiga kindlustada pidev sanitaar-hügieeniline kontroll spordihoonete ning treeningu- ja võistluskohtade üle. Kõigil juhtudel, kui nende olukord võib ohustada kehakultuurlaste tervist, peavad kontrollijad, instruktorid ja kohtunike kolleegium katkestama treeningud või võistlused niikauaks, kui see oht on kõrvaldatud.

Spordiürituste läbiviimisel peab kollektiivi nõukogu kindlustama nende meditsiinilis-sanitaarse teenindamise. Võistlust ei tohi alata, kui ei ole kohal meditsiinilist personali, kes on valmis osutama kannatanuile esmaabi.

Kohtunike kolleegiumil pole õigust lasta võistelda osavõtjail, kes ei ole käinud arstlikul läbivaatusel.

Kehakultuurikollektiivi nõukogu on kohustatud viivita-

matult teatama kõrgemalseisvale kehakultuuriorganisatsioonile igast spordivigastusest, mis leidis aset treeningutel või võistlustel.

VTK-ALASE TÖÖ JUHTIMINE

Kehakultuurikompleks «Valmis tööks ja NSV Liidu kaitseks» on nõukogude kehalise kasvatuse süsteemi aluseks. Ta kindlustab inimeste igakülgse kehalise arengu. Ettevalmistus VTK kompleksi normide sooritamiseks mõjub soodsalt töötajate tervisele, annab neile rakenduslikke oskusi. Õppe-sportitöö, mis on rajatud VTK kompleksi alusel, tagab sportlike saavutuste kiire tõusu.

On teada, et paljud noored on hakanud spordiga tegelema VTK kompleksi kaudu, paljudele meistersportlastele on VTK normide sooritamine olnud esimeseks sammuks teel spordimeisterlikkusele, rekorditele ja tšempioni austavale nimetusele.

Kehakultuuritöö juhtidel peab olema selge, et kehakultuurikollektiivide sportlikud edusammud ja arvuline kasv sõltuvad VTK-alasest tööst.

Kõik kollektiivi tööloigud — organisatsiooniline, õppe-sporti- ja propagandatöö — peavad eelkõige arvestama VTK-alast tööd. Kehakultuurikollektiivide ees seisab tähtis ülesanne — saavutada, et iga kehakultuurlane, iga noor saaks VTK märgi kandjaks.

Töö juhtimiseks VTK-alal kinnitab kollektiivi nõukogu vastava komisjoni. Selle komisjoni koosseisu tuleb tõmmata paremaid ja mitmekülgsemaid sportlasi, ühiskondlikke instruktoreid, häid organisaatoreid ja propagandiste. Nõukogu ja VTK komisjon peavad oma töö algusest peale üles ehitama nii, et organisaatorlik tegevus toetuks propagandale ja agitatsioonile.

Loosungid, mis kutsuvad täitma kehakultuurikompleksi, plakatid ja fotovitriinid VTK kohta kõikjal, kus on noori, artiklid seinalehtedes, VTK-alased vestlused tsehhides ja ühiselamutes, spetsiaalsed kehakultuuriõhtud, millistel autasustatakse kehakultuurlasi, kes on edukalt täitnud VTK normid, vastavate märkidega — kõik see äratav noortes huvi VTK kompleksi ja spordi vastu.

Kollektiivi nõukogu ja VTK komisjon on kohustatud välja selgitama, kes noortest ja kehakultuurlastest ei ole täitnud

VTK I astme norme, kellel võib soovitada valmistuda kõrgemate — VTK II astme normide sooritamiseks, kellel on saabunud tähtaeg teistkordseteks katseteks. Selles abistavad kehakultuurikollektiivi nõukogu ka komsomoliorganisatsioon ja sektsioonide juhid.

Nõukogu poolt kogutud andmed summeeritakse ja selle alusel koostatakse, kooskõlas kohaliku kehakultuuri- ja spordikomiteega, VTK märgi kandjate ettevalmistusplaanid järgmiseks aastaks.

Kui igale tsehhi kehakultuurigrupile ja igale sektsioonile esitatakse plaan arvuliselt väljendatuna, siis tsehhides ja sektsioonides peab selle konkretiseerima nimeliselt, vastavalt sellele, kes võttis kohustuse täita VTK normid.

Järgmiseks organisatsiooniliseks ürituseks on VTK õppegruppide komplekteerimine neist kehakultuurlastest, kes ei kuulu sektsioonidesse.

Suurtes kehakultuurikollektiivides on kõige parem luua VTK õppegrupid tsehhides, osakondades, teaduskondades. Need komplekteeritakse vastavalt VTK kompleksi juhendile, arvestades normitäitjate iga ja sugu.

VTK õppegrupi suurus ei tohi olla üle 25 inimese. Õppe-treeningtöö juhtimiseks määratakse ühiskondlik instruktor, organisatsiooniliseks tööks grupis (kokkutuleku ja töö arvestamiseks jne.) aga valivad kehakultuurlased grupivanema.

Huvi tõstmiseks treeningutundide vastu VTK õppegruppides ja programmi paremaks omandamiseks on kasulik läbi viia igakuised VTK õppegruppide vahelised võistlused. Sellised võistlused võimaldavad kindlaks määrata treeningtööst osavõtjate kehalise ettevalmistuse astet, välja selgitada paremaid õppegruppide ühiskondlikke instruktoreid ja tsehhide kehakultuuriorganisaatoreid.

Võistlused viiakse tavaliselt läbi individuaal-võistkondlikena. Võistluste kavasse on soovitav võtta: lühi- ja keskmajooksud, kõrgus- ja kaugushüpe, ujumine, suusatamine, laskmine, ronimine köiel või käte kõverdamine rippes ning VTK kompleksi võimlemisharjutuste kollektiivne täitmine.

Positiivseid tulemusi VTK märgi kandjate ettevalmistamisel saavutavad need kollektiivid, kes korraldavad tihti võistlusi mitmesugustel spordialadel igas sektsioonis. Nii näiteks korraldavad Leningradi Kirovi tehase kehakultuurikollektiivi kergejõustiklased, jalgpallurid, võimlejad, võrkpallurid ja teiste alade sportlased sektsiooni plaani järgi

igakuiseid võistlusi kollektiivi parima jooksja, hüppaja, suusataja, uisutaja ja ujuja nimele.

Need võistlused äratavad sportlaste hulgas suurt huvi, seda enam, et kollektiivi nõukogu autasustab näiteks paremaid ujujaid kergejõustiklaste hulgas, võimlejaid — jalgpallurite hulgas, suusatajaid — ujujate hulgas jne.

Ühiskondlike instruktorite hulgast on raske leida inimest, kes oleks võimeline läbi viima treeningtööd kõigil VTK kompleksi kuuluvatel spordialadel. Seepärast tuleb instruktoritööle real spordialadel värvata ka hea ettevalmistusega järgusportlasi vastavatest seksioonidest.

Väga tähtis on sisse seada kontroll VTK märgi kandjate ettevalmistamise programmi omandamise üle, eriti nii-sugustel spordialadel, nagu ujumine ja suusatamine. Lastes mööda minna ettevalmistuseks ja normide sooritamiseks sobiva aja nendel spordialadel, võib ületada ka kindlaks-määratud tähtajad.

Uues VTK kompleksis arvestatakse normide täitmist ainult tagajärgede järgi, mis on näidatud võistlustel, sõltumata nende ulatusest. See on väga tähtis nõue, mis tingib sporditöö märkimisväärselt elavnemist kollektiivis, õhutab sagedamini korraldama nii tsehhidevahelisi võistlusi kui ka tsehhide, ühiselamute ja seksioonide esivõistlusi. Mida sagedamini viiakse läbi massilisi kergejõustiku-, suusata-mis- ja jalgrattakrosse, lahtisi võistlusi, mitmesuguseid konkursse parima jooksja, hüppaja ja heitja nimele, seda huvitavamini on korraldatud õppe- ja sporditöö VTK norme sooritavate kehakultuurlaste hulgas, seda enam võimalusi on kaasa tõmmata noori regulaarsele spordiharrastamisele, ette valmistada neist VTK märgi kandjaid.

Massiliste spordiürituste plaanidesse võetakse üha rohkem võistlusi, kus kehakultuurlased võivad näidata oma ettevalmistust VTK kompleksi normideks. Näiteks Moskva Väikelittraažiliste Autode Tehases korraldati plaani järgi iga nädal ujumisevõistlusi. Nendest võtsid põhiliselt osa kehakultuurlased, kes sooritasid VTK norme. Huvitavad võistlused toimusid ka kergejõustikus: aprillis-mais — kevadine jooksukross, massilised korrespondentsvõistlused tsehhidele ja osakondadele; maist kuni augustini igal puhkepäeval — lahtised võistlused kõigile soovijaile jooksudes ja hüpetes; juulis — tehase esivõistlused. Need võistlused etendasid tähtsat osa kogu VTK-alases töös ja järgusportlaste ettevalmistuses.

Eriti tuleb märkida samas tehases kehakultuurikollektiivi ja ALMAVU jõududega läbiviidud kutsealuste spartakiaadi, mille programm koosnes põhiliselt VTK kompleksi kuuluvatest aladest. Spartakiaad soodustas kutsealuste kehalist ettevalmistust, paljud neist said mõne aja möödudes VTK märgi kandjateks.

Kollektiivi nõukogu ja VTK komisjon on kohustatud hoolitsema uute märgikandjate ettevalmistamise eest, kuid peale selle tuleb neil hoolitseda ka nende edaspidise mitmekülgse kehalise täiustamise eest. Osa kehakultuurlasi hakkab valmistuma VTK II astme normide sooritamiseks, teine osa aga korduskatseteks. Nii ühtele kui teistele tuleb kindlustada süstemaatiline treeningtöö sektsioonides, korraldada VTK mitmevõistlusi. Niisuguste võistluste programm koostatakse mõningatest suve- ja talispordialadest.

Sporditöö ulatus VTK kompleksi normide täitmisel nõuab kollektiivi nõukogult mitmesuguste spordialade kohtunike õigeaegset ettevalmistamist.

VTK normide sooritajatele on kollektiivi nõukogu ja VTK komisjon kohustatud organiseerima teoreetilised õppused teemadel «Kehakultuur ja sport NSV Liidus» ning «Hügieenilised teadmised ja harjumused». Küsimused, kellele teha ülesandeks nende õppuste läbiviimine ja kes hakkab vastu võtma arvestust, otsustab kollektiivi nõukogu. Kasulikku nõu selles osas võib saada kohalikult kehakultuuri- ja spordikomiteelt.

VTK-alase töö operatiivne juhtimine ilma hästi korraldatud arvestuseta on võimatu. Sellepärast tuleb igas õppegrupis, sektsioonis ja tsehhis välja panna nimekirjad, kes täidavad VTK norme, ja õigeaegselt teha teatavaks tulemused ühe või teise normi täitmise kohta. See on vaevanõudev töö, kuna ta nõuab paljude võistlusprotokollide läbitöötamist, kuid selle-eest kannab head vilja. See, kes on normide täitmise poolest ees, püüab täita kompleksi nõuded kiiremini, kuid ka mahajääjad täidavad kollektiivi mõjutusel norme kiiremini.

VTK komisjon peab taotlema, et kohtunike kolleegiumid annaksid võistluste lõppedes tsehhide kehakultuuriorganisatoritele ja sektsioonide juhtidele väljavõtted protokollidest. Viimased kasutavad väljavõtteid võistlustulemuste kohta nii oma kehakultuurlaste VTK normide arvestamiseks kui ka propaganda- ja organisatsiooniliseks tööks. Kehakultuuriorganisaatorid ja ühiskondlikud instruktorid

korraldavad mahajäänutega lühivestlusi, pööravad nende tähelepanu treeningute arvu suurendamisele, hästi esinenud kehakultuurlastele aga annavad nõu, kuidas valmistuda järgmiste normide sooritamiseks.

Kindlustada VTK normide täitmiseks ettevalmistamise käigus kontroll iga kehakultuurlaste üle on kehakultuuriorganisatori, seksiooni esimehe ja VTK komisjoni otsene kohustus. Kuid see ei tähenda veel, et kehakultuurlane ise ei või seda teha. Ta peab alati teadma, kui palju norme ta on täitnud ja palju tuleb neid veel täita. Mõningates kollektiivides antakse kõigile kehakultuurlastele spetsiaalsed meelepead (vt. lisad 2 ja 3). Meelespeasse teeb kehakultuurlane ise sissekanded, millal ja millise tulemusega ta täitis normi.

Igakuine kokkuvõtete tegemine tsehhide kehakultuuri-gruppide ja seksioonide VTK-alase töö kohta võimaldab ka õigeaegselt kõrvaldada puudused ning vahetada kogemusi paremate organisatorite ja instruktorite vahel.

Operatiivne arvestus võimaldab esitada kiiresti tarvilikud dokumendid kehakultuuri- ja spordikomiteele ning saada VTK normid täitnud kehakultuurlaste autasustamiseks vastavad rinnamärgid. Rinnamärgiga autasustamist soovitatakse läbi viia tsehhide ja seksioonide koosolekutel ja spordiõhtutel.

SPORDITÖÖ PLANEERIMINE

Spordivõistlused stimuleerivad kehakultuurlasti täiustama oma kehalist ettevalmistust ja sporditehnikat. Võistlustel ilmnevad nii sportlaste kehalised võimed — painduvus, jõud, kiirus ja vastupidavus kui ka nende moraalsed omadused.

Võistlused on parimaks õppetöö kontrollimise mooduseks tsehhides, osakondades, teaduskondades, seksioonides ja kollektiivis tervikuna, on kõige efektiivsemaks ja kasutoovamaks kehakultuuri propageerimise vahendiks. Hästi ettevalmistatud ja läbiviidud võistlused soodustavad kehakultuurikollektiivi kasvu ja üldist organisatsioonilist tugevdamist.

Igal kehakultuurikollektiivil on võimalus laialdaselt kasutada oma praktilises töös mitmesuguseid spordivõistluste liike — kollektiivi või tsehhi kehakultuurigrupi esi-

võistlusi, mida viiakse läbi üks või kaks korda aastas (sügisel ja kevadised esivõistlused), võistlusi rekordite ületamiseks, hooaja avavõistlusi, sõpruskohtumisi, karikavõistlusi, jõumeeste, jooksjate ja ujujate konkursse, nõndanimetatud lahtisi võistlusi kõigile soovijatele ilma eelneva registreerimiseta ning spartakiaade.

Kõiki neid võistlusi võib läbi viia individuaalsetena, võistkondlikena või individuaalvõistkondlikena.

Võistkondlikel võistlustel arvestusele tulevate osavõtjate individuaalsed tulemused arvestatakse koos ja tulemuste parema summa järgi määratakse võitja (selleks on olemas mitmesugused hindamissüsteemid vastavalt spordialadele — saavutatud kohtade järgi, punktide alusel, aja summa järgi jne.).

Et võistlusteks hästi ette valmistuda, peavad kehakultuurlased aegsasti teadma, millised võistlused kavatsetakse korraldada, kus ja millal need toimuvad. Selleks koostab kehakultuurikollektiivi nõukogu spordiürituste kalenderplaani. Kõik spordialad, millistega noored tegelevad, peavad leidma selles plaanis oma koha.

Kalenderplaani koostamisel peavad kollektiivi juhid pidama nõu sektsioonide aktiivi, kehakultuuriorganisaatorite, ühiskondlike instruktorite, käitiskomitee ja komsomolikomiteega.

Tuleb püüda võimalikult sageli läbi viia kollektiivi kehakultuurigruppide vahelisi võistlusi.

Spordiürituste planeerimisel peab nõukogu arvesse võtma nii kollektiivisisesi võistlusi kui ka spordiüritusi, milliseid korraldab kohalik kehakultuuri- ja spordikomitee, spordiühingu kõrgemal seisev nõukogu, samuti sõpruskohtumisi teiste ettevõtete kehakultuurikollektiividega (viimast tuleb praktiseerida võimalikult sagedamini). Kogemused näitavad, et selliseid sõpruskohtumisi võib organiseerida nii kollektiivide võistkondade vahel kui ka üksikute kehakultuurigruppide vahel.

Hinnatavat initsiatiivi ilmutasid Leningradi tehase «Znamja truda» tsehhi nr. 5 kehakultuurlased. Nad pöördusid Lepse-nimelise tehase tsehhi nr. 11 kehakultuurlaste poole ettepanekuga organiseerida võistlused mõningatel spordialadel. Tsehhide kehakultuurigruppide esindajate koosolekul töötati välja võistluste tingimused, mis sõnastati spetsiaalsetes võistlusjuhendites. Programmi, mis oli ette nähtud kaheks kuuks, võeti 8 spordiala: kergejõustik, jalg-

rattasport, laskmine, male, jalgpall, lauatenis, kurnimäng ja võrkpall.

Tehti kindlaks, millistel spordialadel viiakse kohtumised läbi Lepse-nimelise tehase kehakultuurikollektiivi spordibaasides, millistel aladel «Znamja truda» tehase väljakutel. Võitjaks tuleb see kollektiiv, kelle võistkonnad võidavad rohkem esikohti.

Huvi võistluste vastu oli nii kahe tsehi kehakultuurlastel kui ka mõlema tehase kogu kollektiivil. Need võistlused kutsusid esile treeningtöö tähelepanuväärse elavnemise tsehide kehakultuurigruppides ja tehase seksioonides.

Spordiürituste planeerimisel juhindutakse järgmistest printsiipidest:

1) kalenderplaani stabiilsusest, kus nähakse ette iga aasta toimuvad traditsioonilised võistlused;

2) võistluste massilisusest, tõmmates neist osa võtma peale kehakultuurlaste ka kõiki ettevõtte töötajaid;

3) ürituste organiseerimisest tähtsaimatel, VTK kompleksis kuuluvatel spordialadel, ergutades sellega VTK märgi kandjaid mitmekülgse kehalise ettevalmistuse edasisele täiustamisele, arendades tähtsamaid spordialasid (võimlemine, jalgrattasport, ujumine, suusatamine, uisutamine, kergejõustik) ning tõstes sportlikke saavutusi ja tehnilisi tagajärgi.

Kui kõik spordiüritused on lõplikult läbi arutatud ja plaan kinnitatud, tuleb seda paljundada ja tutvustada aktiivile ning kõigile kehakultuurlastele. Koondplaani koostamiseks võib kasutada allpooltoodud vormi:

Spordi-ala	Läbiviimise kuupäev	Spordiürituste nimetus	Läbiviimise koht	Läbiviimise eest vastutava organisatsiooni nimetus

Kui kehakultuurikollektiivis on palju seksioone ja plaani on võetud arvukalt spordiüritusi, on otstarbekohane koos-

tada see teises, pisut muudetud vormis, kus vahetatakse omavahel kahe esimese lahtri kohad. Selline vorm võimaldab kiiresti kindlaks määrata, millal toimuvad järjekordsed võistlused, mis on ees lähema kuu ja kvartali jooksul.

See on spordivõistluste plaani näitlik vorm. Plaani struktuuri ja tema sisu määrab eelkõige kehakultuurikollektiivi töö sisu ja iseärasused (üksikute spordialade harrastatavus, spordibaaside olemasolu, rajooni looduslikud ja kliimatilised iseärasused, ettevõtte töö iseloom jne.), kuid igal juhul tuleb püüda, et põhiliselt valitseks plaanis stabiilsus, võistluste massilisus ja nende mitmekülsus spordialade järgi.

Allpool on toodud näitena kahe tehase kehakultuurikollektiivide plaanid. Tähtis koht nendes plaanides on antud üritustele, mis on suunatud tsehhide kehakultuurigruppide tegevuse laiendamisele, ettevõtete töötajate kõige laiemate hulkade kaasatõmbamisele spordi harrastamisele. Selles väljendub plaanide väärtus (vt. lk. 77—82).

VÕISTLUSTE ETTEVALMISTUS JA LÄBIVIIMINE

Kehakultuurikollektiivi nõukogul, kehakultuurlastel, sektsioonide esimeestel ja teistel aktivistidel tuleb suve- ja talispordihooaegadeks ettevalmistamise perioodil teha palju tööd. Sellest, kuidas nad sel perioodil suudavad lahendada organisatsioonilisi ja majanduslikke küsimusi, sõltub õppe- ja sporditöö edukus paljude kuude jooksul. Nagu näitavad kogemused, tuleb ettevalmistust spordihooaja avamiseks alustada vähemalt kaks kuud varem.

Spordivõistluse organisatsiooniliseks ettevalmistuseks eraldab kollektiivi nõukogu oma koosseisust üks või kaks inimest.

Kui valmistatakse kollektiivi spartakiaadiks, massiliseks krossiks, spordipidustusteks, luuakse orgkomitee.

Väga tähtis on, et sportlased läheksid võistlustele hästi treenitutena. Selleks peab kehakultuurikollektiivi nõukogu koos komsomolikomiteega organiseerima kontrolli treeningtöö üle tsehhide kehakultuurigruppides. See on suur töö ja seda on tarvis hästi läbi mõelda. On parem, kui kogu ettevalmistav töö on väljendatud plaanis. Ettevalmistava töö hulka kuuluvad järgmised tööd: abi osutamine tsehhide võistkondadele ja sektsioonidele treeningtöö organiseerimisel, koha valik võistluste läbiviimiseks, spordibaasi tehniline ettevalmistus, selle kunstiline kujundamine, inventari

VSO «Nefitjaniku» Leitnant Smidti nimelise tehase kehakultuuri-
kollektiivi spordivõistluste kalenderplaan 195... a.

Võistlusala	Läbiviimise aeg	Läbiviimise koht	Osavõtjad	Läbiviija
Kompleksüritused				
1. Noorte talimängud Tsehhidevahelised võistlused kerge- jõustikus, raskejõustikus, võrkpallis, korvpallis, võimlemises ja laskmises	16.—23. jaanuar	Tehase spordibaas	Tsehhide kehakul- tuurikollektiivid	Tehase kehakul- tuurikollektiivi nõu- kogu, käitiskomitee, komsomolikomitee
Osavõtt rajooni noorte talimängu- dest kergejõustikus, võimlemises, võrkpallis, korvpallis, laskmises, lau- tennises, raskejõustikus, kurnimängus ja males	20.—30. veebruari	Rajooni spordibaas	Tehase kehakultuuri- kollektiivi koond- võistkonnad	ÜLKNÜ rajooni- komitee ja rajooni kehakultuuri- ja spordikomitee
II. Kevadine tehase spartakiaad Võistlused tsehhide kehakultuurikol- lektiivides kergejõustikus, võimlemises, võrkpallis, korvpallis, laskmises, lau- tennises, raskejõustikus, kurnimängus ja males	16.—17. aprill	Tehase spordibaas	Tsehhide kehakul- tuurlased	Kehakultuuri- kollektiivi tsehi- nõukogud ja kom- somoliorganisat- sioonid
Tsehhidevahelised võistlused kerge- jõustikus, võimlemises, võrkpallis, korvpallis, laskmises, lauaten- nises, raskejõustikus, kurnimängus ja kabes	23.—24. aprill	Tehase spordibaas	Tsehhide kehakul- tuurikollektiivid	Tehase kehakul- tuurikollektiivi nõu- kogu, käitiskomitee ja komsomolikomi- tee

Võistlusala	Läbiviimise aeg	Läbiviimise koht	Osavõtjad	Läbiviija
III. Osavõtt suvespordihooaja avamisele pühendatud linna spordipäevast IV. Osavõtt traditsioonilisest teatejooksust «Nafta ja puuvilla eest». V. Suvine tehase spartakiaad Võistlused tsehhide kehakultuurikollektiivides kergejõustikus, ujumises, võrkpallis, korvpallis, laskmises, jalgrattaspordis, lauatenнисes, raskejõustikus ja kurnimängus Tsehhide vahelised võistlused 1. voor Kergejõustik, ujumine, võrkpall, korvpall, laskmine, jalgrattaspord, lauatenнис, raskejõustik ja kurnimäng 2. voor Kergejõustik, kurnimäng, ujumine, korvpall, võrkpall, jalgrattaspord ja laskmine.	3. aprill 24. aprill 1.—5. juuni	Tehase spordibaas Läbi linna Tehase ja VSU «Neftjanik» spordibaas Tehase ja VSU «Neftjanik» spordibaas Tehase ja VSU «Neftjanik» spordibaas	Tehase võistkonnad Tehase koondvõistkond Tsehhide kehakultuurilased Tsehhide kehakultuurikollektiivid, nõukogud, ametühingud ja komsomoliorganisatsioonid Tsehhide kehakultuurikollektiivid Tsehhide kehakultuurikollektiivid	Linna kehakultuuri- ja spordikomitee Sama Tsehhide kehakultuurikollektiivid, nõukogud, ametühingud ja komsomoliorganisatsioonid Tehase kehakultuurikollektiivi nõukogu, kätiskomitee ja komsomolitee Tehase kehakultuurikollektiivi nõukogu, kätiskomitee ja komsomolitee

Võistlusala	Läbiviimise aeg	Läbiviimise koht	Osavõtjad	Läbiviija
VI. Osavõtt rajooni suvistest noortemängudest	15.—30. juuni	Rajooni spordibaas	Tehase koondvõistkonnad	Rajooni kehakultuuri- ja spordikomitee ning rajooni komsomolikomitee
VII. Tsehhidevahelised võistlused kergejõustikus, ujumises, jalgrattaspordis (maanteeõidus), kurnimängus, võrkpallis ja korvpallis, pühendatud Kehakultuurlaste päevale	2.—8. juuli	Tehase ja VSÜ «Nefťjanik» spordibaas	Tsehhide kehakultuurikollektiivid	Tehase kehakultuurikollektiivi nõukogu ja komsomolikomitee
VIII. Osavõtt VSÜ «Nefťjanik» suvespartakiaadist kergejõustikus, ujumises, jalgrattaspordis (maanteeõidus), kurnimängus, võrkpallis ja jalgpallis, mis on pühendatud Kehakultuurlaste päevale	10.—24. juuli	VSÜ «Nefťjanik» spordibaas	Tehase koondvõistkonnad	VSÜ «Nefťjanik» nõukogu Aserbaidžanis
Võistlused spordialade järgi				
IX. Kergejõustik				
Klassifikatsioonivõistlused 100 m jooksus, kõrgushüppes, ketta- ja graanaadiheltes ning teistel kergejõustikualadel.	Iga kuu 2. ja 3. pühapäeval aasta jooksul	Tehase spordibaas	Tehase kehakultuurlased	Tehase kergejõustikusektsooni büroo
Osavõtt 7. traditsioonilisest tehaste ja vabrikute ülelinnalisest spartakiaadist	September	Linna spordibaas	Tehase kollektiivi võistkonnad	Linna kehakultuuri- ja spordikomitee

Võistlusala	Läbiviimise aeg	Läbiviimise koht	Osavõtjad	Läbiviija
X. Ujumine ja vettehüpped Klassifikatsioonivõistlused	Juuli, augusti, septembri 2. pühapäev	VSÜ «Neftjaniku» bassein	Tehase kehakultuurlased	Tehase ujumis-sektsiooni büroo
XI. Laskmine Klassifikatsioonivõistlused tehase paremale laskurile, 50 m distantilt — lamades, põlvelt ja püsti	Laupäeviti, 2 korda kuus	Tehase lasketiir	Tehase kehakultuurlased	Tehase laske-sportssektsiooni büroo
XII. Tõstesport Jõumeeste konkurss sangpommide ja kangi tõstmises	Oktoober	Tehase spordibaas	Tehase kehakultuurlased	Tehase tõste-sportssektsiooni büroo, kehakultuurikollektiivi nõukogu ja komsomollikomitee
VTK mitmevõistlus				
XIII. Võistlused vastavalt nõukogu VTK normide täitmise õppeplaanile	Märts, august, oktoober	Tehase ja linna spordibaasides	Tehase kehakultuurlased	Kehakultuurikollektiivi nõukogu ja komsomollikomitee
XIV. Osavõtt kõigist rajooni, linna ja vabariigi, samuti VSÜ «Neftjanik» esivõistlustest jalgpallis, korvpallis, kurnimängus, tõstesportdis, jalgrattaspordis, laskmises ja jahilaskespordis, tennis, lauatenнис, males, kates jne.	Kogu aasta jooksul, vastavalt kalendriplaanidele	Linna ja vabariigi spordibaasid	Tehase koondvõistkonnad	Aserbaidžani vabariiklik ning kohalikud kehakultuuri- ja spordikomiteed, VSÜ «Neftjanik»
XV. Tehase sügisesed esivõistlused korvpallis, võrkpallis ja kurnimängus (ringstüsteemis)	September—oktoober	Tehase spordibaasid	Tshhide ja osakondade võistkonnad	Kehakultuurikollektiivi nõukogu ja komsomollikomitee

Voskressenski keemiakombinaadi kehakultuurikollektiivi massiliste spordivõistluste kalenderplaan 1955/56. a. talihoojaaks

Võistlusalad	Läbiviimise aeg	Osavõtjad	Läbiviija
I. Kehakultuurikollektiivi talispartakiaad			
1. etapp. Tsehhisisesed võistlused:			
suusatamises uisutamises males	1. detsemb- rist kuni 1. jaanuarini	Tsehhide ja osakondade noored	Kehakultuuri- kollektiivi tseh- hinõukogud ja kehakultuurior- ganisaatorid
2. etapp. Finaalvõistlused:			
suusatamises uisutamises jäähokis võrkpallis males	8. jaanua- rist kuni 11. märtsini	Kombinaadi tsehhide ja osakondade koond- võistkonnad	Kombinaadi kehakultuurikol- lektiivi nõukogu ja spartakiaadi orgkomitee
II. Noorte talimängud			
Võistlused:			
suusatamises uisutamises	1.—15. jaa- nuarini	Tsehhide ja osakondade võistkonnad	Kombinaadi kehakultuuri- kollektiivi nõu- kogu ja komso- molikomitee
III. Suusatamisvõistlused vanemaelastele kehakultuurilastele VTK normide täitmiseks	19. veebruar	Kõik soovi- jad	Kombinaadi kehakultuurikol- lektiivi nõukogu ja VTK komis- jon
IV. Talvised kerge- jõustikuvõistlused	4. märts	Kõik soovi- jad ja kerge- jõustikusekt- siooni liik- med	Kombinaadi kehakultuurikol- lektiivi nõukogu ja kergejõus- tikuseksioon
V. Tõstevõistlused	29. jaanuar	Tõstespordi- seksiooni liikmed	Kombinaadi kehakultuurikol- lektiivi nõukogu ja tõstespordi seksioon
VI. Poksivõistlused	26. november	Poksisekt- siooni liik- med	Kombinaadi kehakultuurikol- lektiivi nõukogu ja poksisekt- sioon

Võistlusalad	Läbiviimise aeg	Osavõtjad	Läbiviija
VII. Kurnimängu-võistlused (jääl)	12. veebruar	Tsehhide võistkonnad	Kombinaadi kehakultuurikollektiivi nõukogu ja kurnimängu seksioon
VIII. Massilise osavõetuga tervistavad spordiüritused: suusamatkad uisutamisohtud	Jaauuar, veebruar, märts	Kõik soovijad	Kombinaadi kehakultuurikollektiivi nõukogu ja komsomolikomitee
IX. Tehase noorte karikavõistlused jäähokis	Kooli vaheajal	Noorte võistkonnad	Kombinaadi kehakultuurikollektiivi nõukogu ja jäähoki seksioon
X. Spordipidu NLKP XX kongressi auks (liuvaljal ja suusabaasis)	veebuar	Kombinaadi töötajad	Kombinaadi kehakultuurikollektiivi nõukogu

Nagu näeme, on Bakuu Leitnant Šmidtli nimelise tehase kehakultuurikollektiivi poolt koostatud plaan arvestatud terveks aastaks. Selles domineerivad suvised spordialad.

Voskressenski keemiakombinaadi kehakultuurikollektiivi plaanis aga on pööratud võrdset tähelepanu nii suve- kui talispordialadele. Raamatus on toodud ainult see plaaniosa, milles on näidatud tehasesisesed talvised üritused.

ja sisustuse ettevalmistamine, kohtunike kolleegiumi komplekteerimine, peakohtuniku kinnitamine, kohtunike, inventari, blankettide, protokollide ettevalmistamine, võistlustest osavõtjate arstliku kontrolli ja võistluste-aegse esmaabi organiseerimine, afišside, plakatite, programmide ja kutsekaartide valmistamine, propaganda ajakirjanduses ja raadio teel.

Toome näitena Moskva Väikelitraažiliste Autode Tehase kehakultuurikollektiivi suvespordihooajaks ettevalmistumise plaani (lk. 83—85).

**Moskva Väikelitraažiliste Autode Tehase kehakultuurikollektiivi
195... a. suvespordihooajaks ettevalmistumise plaan**

Uritused	Tähtajad	Vastutajad
I. Organisatsiooniline töö		
1. Viia läbi komsomoli- ja kehakultuuritöö aktivistide koosolek suvespordihooajaks ettevalmistamise küsimuses	15. aprill	Komsomolikomitee ja VSÜ «Torpedo» tehassenõukogu
2. Viia läbi kommunistlike noorte ja noorte koosolekud tsehhides ja osakondades suvespordihooaja ettevalmistamise ja läbiviimise küsimuses	18.—25. aprill	Komsomolikomitee ja kehakultuurikollektiivi tsehhinõukogud
3. Teha tehase parteiorganisatsioonile ning ametiühingu ja komsomolikomiteele ettepanek ära kuulata oma koosolekutel suvespordihooaja läbiviimise küsimus	Märts	VSÜ «Torpedo» tehassenõukogu
4. Viia läbi aruandlus- ja valimis- koosolekud jalgpalli-, võrkpalli-, kergejõustiku-, kurnimängu-, turismi-, ujumise- jt. sektiioonides (eriplaani alusel)	Märts—aprill	VSÜ «Torpedo» tehase kehakultuurikollektiivi sektiioonide bürood
II. Õppe-sporditöö		
1. Töötada välja ja kinnitada kehakultuurikollektiivi nõukogu koosolekul suvespordihooaja kalenderplaani	Märts	VSÜ «Torpedo» tehassenõukogu
2. Töötada välja ja kinnitada kehakultuurikollektiivi nõukogu koosolekul tehase suvespartakiaadi, tehase esivõistluste, turistide kokkutulekute, klassifikatsioonivõistluste jne. juhendid	Aprill	VSÜ «Torpedo» tehassenõukogu
3. Kinnitada rajooni kehakultuuri- ja spordikomitees VTK komisjon	Aprill	VSÜ «Torpedo» tehassenõukogu ja VTK komisjon
4. Töötada välja ja kinnitada VTK võistluste graafik	Aprill	VSÜ «Torpedo» tehassenõukogu
5. Vaadata tehase kehakultuurikollektiivi nõukogu koosolekul läbi sektiioonide tööplaanid suvespordihooajaks	Aprill	VSÜ «Torpedo» tehassenõukogu
6. Organiseerida tsehhides ja osakondades jalgpalli-, võrkpalli-, kergejõustiku-, turismi-, ujumise- ja kurnimängusektiioonid	Aprill—mai	Tsehhide kehakultuurikollektiivide nõukogud, kehakultuurikollektiivi instruktör

Uritused	Tähtajad	Vastutajad
7. Osutada abi tsehhide kehakultuurigruppide nõukogudele tsehhisestest võistluste ja spartakiaadide läbiviimisel	Aprill	VSU «Torpedo» tehassenõukogu
8. Töötada välja treeningutundide graafik tehase ja tsehhide sektiioonidele, määrata kindlaks treenerite koosseis kergejõustiku-, jalgrattaspordi ja võrkpallisektiioonidele. Kinnistada ühiskondlikke instruktoreid ja tugevamaid sportlasi tsehhide sektiioonide juurde	Aprill	VSU «Torpedo» tehassenõukogu ja tsehhide kehakultuurigruppide nõukogud
9. Organiseerida kohtunike grupid võistluste läbiviimiseks ühel ja teisel spordialal; kinnitada tehase käitiskomitee, komsomolikomitee ja kehakultuurikollektiivi nõukogu koosolekutel orgkomitee tehase spartakiaadi läbiviimiseks	Aprill— mai	VSU «Torpedo» tehassenõukogu, ametiühingu käitiskomitee ja komsomolikomitee
10. Koos tervishoiupunktiga nr. 40 organiseerida suvespordihooaja võistlustest osavõtjate arstlik läbivaatus	Aprill	Tervishoiupunkt ja VSU «Torpedo» tehassenõukogu
III. Massiline agitatsioonitöö		
1. Korraldada kehakultuuriõhtu teemal: kokkuvõtete tegemine talispordihooajast ja ettevalmistus suvespordihooajaks	Aprill	Komsomolikomitee ja VSU «Torpedo» tehassenõukogu
2. Muretseda tsehhidele ja osakondadele suvesporditeemalised plakatid	Märts— aprill	VSU «Torpedo» tehassenõukogu
3. Organiseerida tsehhide ja osakondade punanurkades fotostendid ja näitused, mis tutvustavad meie maa sportlaste saavutusi, samuti tsehhide kehakultuurigrupi saavutusi	Märts— aprill	Komsomolikomitee ja tsehhide kehakultuurigruppide nõukogud
4. Välja panna tehase klubis fotostendid «Sporditalv» ning «Tehase tšempionid ja rekordiomanikud»	Aprill	VSU «Torpedo» tehassenõukogu ja klubi juhatus
5. Panna tehase territooriumil välja VTK märgi kandjate ettevalmistamise ja spordivõistluste käiku näitavad plaanid ja tabelid	Aprill— mai	VSU «Torpedo» tehassenõukogu
6. Organiseerida jalgpalli-, võrkpalli-, kergejõustiku ja ujumissektiiooni liikmetele õppefilmide vaatamine	Aprill	VSU «Torpedo» tehassenõukogu ja klubi juhatus

Üritused	Tähtajad	Vastutajad
7. Organiseerida tsehhide kehakultuurlaste aktiivile loengud: «Uus VTK kompleks», «NSV Liidu rahvaste spartakiaad 1956. a.» ja «Üleliiduline ametiühingute spartakiaad»	Aprill— mai	VSU «Torpeedo» tehasenõukogu
IV. Ühiskondliku kehakultuurikaadri ettevalmistus		
1. Korraldada ühiskondlike instruktorite seminarid spordialade kaupa, suunates nendele seminaridele tsehhide ja osakondade parimaid sportlasi	Aprill	VSU «Torpeedo» tehasenõukogu
2. Korraldada ühiskondlike instruktorite täiendusseminarid kergejõustikus, jalgpallis ja võrkpallis	Aprill	VSU «Torpeedo» tehasenõukogu
3. Korraldada spordikohtunike seminarid jalgpallis, võrkpallis, kergejõustikus ja kurnimängus	Aprill	VSU «Torpeedo» tehasenõukogu
V. Spordibaaside ning spordi- ja majandusinventari ettevalmistus		
1. Valmistada tehase staadion ja jalgrattaspordi baas ette suvespordihooajaks, 1. maiks, milleks:		Tehase direktsioon, käitiskomitee ja VSU «Torpeedo» tehasenõukogu
a) paluda tehase direktorit välja anda spetsiaalne käskkiri staadioni ja jalgrattaspordi baasi remondi ning spordilinnakese ehitamise ja ettevalmistamise kohta Tekstilštšiki töölisasulas	25. märts	
b) tehase ametiühingu komitee kaasabil lõpetada staadioni kunstiline kaunistamine	25. märts	
c) paluda tehase ametiühingukomiteed enne 15. aprilli ära kuulata küsimus spordibaaside suveks ettevalmistamise käigu kohta	10. aprill	
d) paluda tehase direktorit eraldada staadioni jaoks vajalik majanduslik inventar ja valmistada vajalik sisustus	1. aprill	
2. Teostada spordiinventari vajalik remont	Aprill— mai	VSU «Torpeedo» tehasenõukogu,
3. Soetada suvehooajaks vajalik spordiinventar	Aprill— mai	majanduskomis- jon ja tehase staa- dioni direktor Samad
4. Soetada vajalik spordisistustus	Aprill	

Eriline koht ettevalmistustöös kuulub võistlusjuhendite väljatöötamisele. Võistlusjuhend koostatakse aegsasti — 1—2 kuud enne võistlusi. Niisugusel juhul saavad võistlustest osavõtjad ja tsehhide kehakultuurigrupid nendeks hästi ette valmistada ning kaasa tõmmata rohkem võistlejaid. See mõjub soodsalt ka sporditehnilistele tulemustele.

Võistlusjuhend * peab olema koostatud täpselt ja selgelt. Juhend koosneb järgmistest osadest: võistluste eesmärk ja ülesanded; läbiviimise aeg ja koht; võistluste juhtimine; osavõtjad; võistluste programm; individuaalse ja võistkondliku arvestuse kord ja tingimused; võitnud üksikvõistlejate ja võistkondade autasustamise tingimused; osavõtuavalduste esitamise tähtaeg.

Pärast seda kui võistlusjuhend on välja töötatud, tuleb seda tutvustada kehakultuuriorganisaatoritele, instruktoreile ja kehakultuurlastele. Võib korraldada spetsiaalsed instrueerimiskoosolekud ja selgitada tsehhide kehakultuuri-gruppide juhtidele, kuidas on parem organiseerida ettevalmistust eelseisvateks võistlusteks, kuidas komplekteerida võistkondi ja kus need võiksid treenida.

SPORDIKOHTUNIKE GRUPID

Tähtsat osa spordivõistluste organiseerimisel ja läbiviimisel etendavad kohtunikud, kelle kasvatamise ja ettevalmistamise eest peab nõukogu kandma igapäevast hoolt.

Igas kehakultuurikollektiivis leidub palju neid, kes on võimelised täitma kohtuniku kohuseid mitmesugustel võistlustel. Kohtunikenä võib kaasa tõmmata neid, kes on olnud omal ajal aktiivsed sportlased, inimesi, kes tunnevad hästi võistlusmäärusi. Loomulikult on tarvis, et nad teeksid eelnevalt läbi spetsiaalse ettevalmistuse seminaridel või lühiajalistel kursustel.

Kehakultuurlastest, kes on värvatud kohtunike kohuste täitmisele, koostatakse kohtunike grupp. Kohtunike gruppide koosolekutel valitakse büroo, esimees ja sekretär. Büroo ja kogu kohtunike grupi põhikohuseks on kollektiiviseste spordivõistluste, spartakiaadide ja teiste kollektiivi võistluste teenindamine. Kohtunike grupi büroo kannab oma päevikusse kohtunike nimekirja ja registreerib nende ametisse määramise ühe või teise võistluse läbiviimisel.

* Vt. näitlikku võistlusjuhendit lk. 92—96.

Spordikohtunike organiseeritusest sõltub suurel määral spordiürituste organiseeritus. Kehakultuurikollektiivi nõukogu ja kohtunike grupi nõukogu peavad aitama igal kohtunikul saada nõukogude sportlaste kasvatajaks. Et täita seda austavat ülesannet, peab iga kohtunik olema printsiipaalne, aus ja objektiivne. Ta peab otsustavalt võitlema toore käitumise nähetega, sportlaste lugupidamatuse avaldamisega oma kaasvõistlejate vastu ning viivitamatult takistama võistlusmäärustega keelatud võtteid ja tegevust.

Kohtunike grupi büroo ja kollektiivi nõukogu on kohustatud hoolitsema kohtunike teadmiste tõstmise ja neile vajalike praktiliste kogemuste omandamise eest. Seminaride, konsultatsioonide ja võistlusmääruste arutelude korraldamine, samuti kohtuniku töö praktika, aitavad kaasa kohtunikutöö parandamisele kehakultuurikollektiivis. Erilist tähelepanu tuleb pöörata kohtunike distsipliinile. Nad peavad oma käitumisega olema võistlustest osavõtjatele eeskujuks.

Kohtunike grupp peab hoolitsema kohtuniketööks vajaliku mõõte- ja spordiinventari ning märkimisvahendite eest, neil peavad olema igasuguste spordialade võistlusmäärused.

Võistluste vahetu läbiviimine tehakse ülesandeks kohtunike kolleegiumile, milline kinnitatakse kehakultuurikollektiivi nõukogu poolt kohtunike grupi esitamisel. Kohtunike kolleegiumi valimisel võistlusteks tuleb otsustada, kellele teha ülesandeks peakohtuniku kohustused, kes saab sekretäriks, kes kohtunikuks-teadustajaks. Kohustuste jaotamine üksikute kohtunike vahel sõltub võistluste mastaabist ja spordialast. Poksivõistlustel näiteks on vajalik ringikohtunik ja küljekohtunikud, võimlemises — kohtunikud igale riistale, kergejõustikus, suusatamises, jalgrattaspordis ja ujumises — lõpukohtunikud, kohtunikud-ajamõõtjad, distantsikohtunikud, lähetajad.

Kohtunike määramisel tuleb arvestada igaühe kogemusi, nende kalduvust ja spetsialiseeritust. Algajaid kohtunikke on soovitav kinnitada kogenumate juurde, et nad omandaksid vilumust iseseisvaks kohtunikutööks.

Väga tähtis on, et spordikohtunikud, tõstes oma kvalifikatsiooni ja saades ülesande olla kohtunikuks linna, oblasti või suuremas mastaabis korraldatud võistlustel, ei unustaks kollektiivi ja jätkaksid aktiivselt töötamist oma kohtunike gruppis.

Paremate, aktiivsemate kohtunike tööd, nagu sportlaste saavutusi, tuleb igati ergutada.

KOLLEKTIIVI SPARTAKIAAD

Spartakiaad — see on kompleksvõistlus, mille programmi kuuluvad mitmed spordialad. Seega pole spartakiaad harilik võistlus, vaid suur spordipidu, tähtis sündmus ettevõtte, õppeasutuse või asutuse kõigi ühiskondlike organisatsioonide elus.

Spartakiaadi edukas läbiviimine tugevdab alati kollektiivi, laiendab ta ridu, toob tähelepanuväärset elavnemist kogu tema tegevusse. Töötajate huvi spartakiaadi vastu ja kehakultuurlaste sporditehniliste tulemuste kasv sõltuvad ettevalmistustööst, mida peavad tegema nõukogud ning kehakultuurlaste aktiiv partei-, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonide kaasabil mitu kuud enne selle algust.

Suur osa spartakiaadi ettevalmistamisel ja läbiviimisel kuulub administratsioonile. Paljudes ettevõtetes, asutustes ja õppeasutustes antakse seoses spartakiaadiga välja käskkirju ja korraldusi. Neis pööratakse tavaliselt tsehhide, osakondade ja tootmisloikude administratsiooni tähelepanu vajadusele aktiveerida kehakultuuritööd, osutada abi kehakultuurigruppidele tsehhivõistkondade komplekteerimisel ja tsehhisiseste spartakiaadide või valikvõistluste läbiviimisel, ning tegelda spordihoonete ehitamise ja remondiga. Selle tähtsa dokumendi ettevalmistamisest võtavad osa ka kollektiivi nõukogu ja kehakultuurlaste aktiiv.

Kogu ettevalmistustööd ja spartakiaadi läbiviimist juhatab organiseerimiskomitee, mis on loodud kehakultuuri kollektiivi nõukogu poolt kooskõlastatult partei-, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonide ning administratsiooniga. Spartakiaadi orgkomitee töötab plaani järgi.

Spartakiaadi ettevalmistustöös pole kõrvalise tähtsusega ülesandeid. Kõik peab olema varem ette nähtud, alates paraadist ja lipu heiskamisest ning lõpetades lõpuõhtuga.

Orgkomitee liikmete vahel tuleb jaotada kohustused mitmesuguste tööloikude juhtimisel. Peamisteks nendest on: organisatsiooniline, spordi-, agitatsiooni- ja majandustöö.

Organisatsioonilise töö hulka kuuluvad kontroll tsehhide kehakultuurigruppide üle võistkondade komplekteerimisel tsehhide spartakiaadide või valikvõistluste läbiviimisel, abi spartakiaadist osavõtjate arstliku läbivaat-

tuse organiseerimisel, registreerimislehtede koostamine tehase spartakiaadist osavõtuks, kontroll nende õigeaegse esitamise üle, kehakultuuriorganisaatorite instrueerimine, kehakultuurlaste aktiivi ja spartakiaadist osavõtjate koosolekute ettevalmistamine ning läbiviimine, tsehhide orgkomiteede ja mitmesuguste komisjonide aruannete läbiarutamine jne.

S p o r d i t ö ö hulka kuuluvad: ühiskondlike instruktorite, võistkondade treenerite ja spordikohtunike instrueerimine ning kontroll nende tegevuse üle, harjutuskohtade jaotamine tsehhide võistkondadele treeninguteks; seminari korraldamine ühiskondlikele instruktoritele ja spordikohtunikele; kohtunike kolleegiumide komplekteerimine tsehhide ja tehase spartakiaadide läbiviimiseks; demonstratsiooniesinemiste kindlustamine spartakiaadide ajal; dokumentatsiooni ettevalmistus kohtunike kolleegiumidele; kontroll tsehhide võistkondade õppe- ja treeningtöö käigu ning spordivarustuse ja inventari seisukorra üle.

A g i t a t s i o o n i t ö ö hulka kuuluvad: plakatite ja loosungite valmistamine, mis kutsuvad töötajaid osa võtma spartakiaadist, regulaarsele tegelemisele kehakultuuri ja spordiga; spartakiaadi juhendi populariseerimine, informatsioon ettevalmistusest spartakiaadiks (tsehhide võistlused jne.); afišside, programmide ja kutsekaartide väljaandmine, võistluskohtade kunstiline kujundamine; tehase spartakiaadi käigu igapäevane valgustamine, lõpuõhtu ettevalmistamine ja läbiviimine.

M a j a n d u s l i k t ö ö seisab spordibaaside ettevalmistamises tsehhide võistluste ja tehase spartakiaadi läbiviimiseks, inventari ja varustuse ettevalmistamises; abis tsehhide kehakultuurigruppidele inventari soetamisel; puhveti organiseerimises osavõtjatele ja pealtvaatajatele; korra tagamises võistluste ajal, vajalike auhindade soetamises; aukirjade jne. valmistamises.

Spartakiaadi orgkomitee tegevus paistab silma operatiivselt ja konkreetselt. Eriti tähtis on tagada kontroll nii orgkomitee enda kui ka tehase ühiskondlike organisatsioonide ja ettevõtte juhtkonna otsuste täitmise üle. Sel eesmärgil loovad paljud orgkomiteed komisjone tööloikude järgi ja tõmbavad nende tööle kaasa palju aktiviste.

Et tõmmata üldsuse tähelepanu spartakiaadile, viiakse paljudes ettevõtetes läbi aktiivi ja ühiskondlike organisatsioonide koosolekud. Sellised koosolekud aitavad orgkomitee

teel, arvestades ettepanekuid ja kriitilisi märkusi, õigesti koostada oma tööplaan ning samal ajal mobiliseerida aktiivi tähtsate organisatsiooniliste ja majanduslike küsimuste lahendamisele.

Orgkomitee kõige vastutusrikkamad momendid on spartakiaadi avamine ja lõpetamine. Seepärast pööravad orgkomitee ja kehakultuurikollektiivi nõukogu erilist tähelepanu spartakiaadi avapäeva ja lõpuõhtu programmile, mis kavandatakse aegsasti.

Spartakiaad avatakse paraadi, lühikeste tervituskõnede ja lipu heiskamisega. Suurt huvi pakuvad pealtvaatajaile võimlejate ja akrobaatide demonstratsiooniesinemised. Võistluste esimese päeva programm koostatakse iga spordiala huvitavamatest numbritest. Spartakiaadi lõpetamine peab toimuma samuti pidulikus õhkkonnas. Viimasele päevale jäetakse tavaliselt finaali võistlused mängudes ja võitjate autasustamine.

Lõpuõhtul teeb peakohtunik ettekande spartakiaadi tulemustest ja annab võitjatele üle auhinnad. Sellele järgneb kunstiline osa (hea, kui sellest võtavad osa isetegevuslased).

Spartakiaadi edu sõltub väga suurel määral sellest, kuidas valmistuvad selleks tsehhide ja osakondade kehakultuurigrupid.

Toome siinkohal kehakultuuriorganisaator sm. Brjuhho-vetski vestluse selle kohta, kuidas tema tsehh alustas ettevalmistust tehase spartakiaadiks.

«Meie tsehh töötab kahes vahetuses. Kokkuleppel tsehhi ülemaga viisime koos komsomolisekretäri vahetuste vahel ajal läbi nn. välkkoosoleku. Sel lühikesel koosolekul luges tsehhiülem ette tehase direktori käskkirja tehase spartakiaadist. Tsehhis otsustati luua orgkomitee. Sellesse arvati tsehhiülem asetäitja, ametiühingu tsehhikomitee esimees, tsehhi komsomolikomitee liige, tsehhi kehakultuuriorganisaator ja üks sportlane-aktivist.

Orgkomitee tutvus üksikasjaliselt spartakiaadi juhendiga. Hakati arutama, kuidas komplekteerida võistkondi. Selgus, et teadsime halvasti, keda töölistest võib arvata ühe või teise spordiala võistkonda. Otsustati korraldada valikvõistlused. Leidus võrdlemisi palju neid, kes soovisid jõudu proovida, tõsta sangpomme, keda ahvatles võimalus pääseda võistkonda. Male- ja kabeturniir andis meile võimaluse valida välja hea võistkonna; jalg- ja võrkpallivõistkon-

dade komplekteerimine oli veelgi kergem, kuna paremaid mängijaid nendel populaarsetel spordialadel teadsime hästi. Kuid oli tarvis valida välja ka paremad sportlased kergejõustikus, laskmises, ujumises ja sõudmises. Otsustasime teha seda treeningu käigus. Oli palju tegemist, enne kui saime kindlaks määrata spartakiaadist osavõtjad nendel spordialadel. Iga grupi juurde kinnitasime ühiskondliku instruktori.

Võistkondade ettevalmistamisel oli tähtis osa kollektiivi parematel sportlastel. Nad jagasid oma treeningukogemusi, igaüks jutustas huvitavamatest võistlustest, millest ta oli osa võtnud, maailma- ja NSV Liidu rekorditest ning saavutustest oma lemmikspordialal. Vestlused äratasid kehakultuurlaste hulgas elavat huvi nende spordialade vastu.

Hea, et spordiühingu tehase nõukogu jaotas treeningutundide aja spordibaasides igale tsehhile. Teades oma aega, võisime organiseerida õppe- ja treeningtööd ilma seisakuteta. Selleks tuli mõni sportlane üle viia ühest vahetusest teise, milles abistas meid tsehhiülem. Töölised ise vahetasid meeleldi välja oma seltsimehi-kehakultuurlasi. Tööliste vestlused, seinaleht — kõik pöörasid tähelepanu sellele, et valmistuda paremini spartakiaadiks. Endastmõistetavalt tahtsid kõik osavõtjad, et tehase spartakiaadi rändauhind kaunistaks nende punanurka.»

Tõime näite tsehhist, kus kuni spartakiaadini ei olnud alalisi sektioone ja kus spartakiaad pani aluse regulaarsele spordiharrastamisele. Iga ettevõtte kehakultuurikollektiivile on omased oma iseärasused, ja seepärast võivad spartakiaadi ettevalmistusüritused olla väga mitmesugused, kuid nende aluseks peab olema tööliste, teenistujate ja üliõpilaste initsiatiiv ja kõigi tsehhide, osakondade, teaduskondade jne. organisaatorlik tegevus.

Kogemused näitavad, et kõige õnnestunumaks spartakiaadi kestuseks on mängude jaoks kuu, ülejäänud spordialade jaoks aga nädal. Kui venitada spartakiaad pikaks, kogu suvehooaja peale (nagu seda mõnikord juhtub), siis huvi selle vastu loomulikult väheneb ja spartakiaad ei anna soovitud tulemusi.

Suurt huvi äratas spartakiaad, mille programmi on lülitatud kõige tähtsamad ja populaarsemad spordialad, juhendis aga on ette nähtud lihtne, arusaadav võitjate kindlaksmääramise moodus.

Spartakiaadi juhendi koostamisel tuleb pöörata tähele-

panu ka sellele, et väikesed tsehhide kehakultuurigrupid ei satuks ühte suurte kehakultuurigruppidega, mis vähendab sportlikku huvi võistluste vastu.

On tähtis, et spartakiaadi juhend oleks koostatud õigeaegselt ja see oleks üldsusele tuttav.

Spartakiaadi lõpetamise järel on kollektiivi nõukogu kohustatud hoolikalt analüüsima selle tulemusi. Erilise hoole ja tähelepanuga tuleb suhtuda osavõtjatesse, kes asusid sportima seoses spartakiaadiga. Need tuleb lülitada regulaarsele spordiharrastamisele sektsioonides, rääkida nendega esimeste edusammude ja edaspidiste perspektiivide üle. Kokkuvõtete tegemisel on tarvis välja selgitada, kes täitis spartakiaadi jooksul VTK või spordijärkude normid.

Parimaks vahendiks spartakiaadiga saavutatud massilisuse, organisatsioonilise ja spordialase edukuse säilitamiseks on võimalikult sageli korraldatavad võistlused tsehhide kehakultuurigruppide vahel.

Mõned tahavad saavutada revanšši — nendele on tarvis kaasa aidata. Paremad sportlased hakkavad kaitsma kollektiivi spordiau rajooni-, linna- ja võib-olla isegi suurema ulatusega võistlustel.

NÄITLIK JUHEND

VSÜ tehase kehakultuurikollektiivi 195... a. suvespartakiaadi juhend

Eesmärk ja ülesanded

VSÜ tehase kehakultuurikollektiivi suvispartakiaadi eesmärgiks on kontrollida kehakultuuri- ja sporditöö olukorda, spordiühingu kasvu, välja selgitada noori ja andekaid sportlasi ning ette valmistada kehakultuurikollektiivi võistkondi osavõtuks oblasti suvespartakiaadist.

Spartakiaadi läbiviimise aeg ja koht

Valikvõistlused tsehhides ja osakondades toimuvad 15. juunini k. a., vastavalt VSÜ tsehhinõukogu graafikule, mis on kooskõlastatud VSÜ tehase nõukoguga.

Spartakiaadi finaalosa toimub perioodil 25. juunist 1. juulini

kergejõustikus	alates	kuni
ujumises	"	"
jalgrattaspordis	"	"
VTK mitmevõistluses	"	"
laskmises	"	"
jalgpallis	"	"

võrkpallis alates kuni
 kurnimängus „ „

Elmängud jalgpallis, võrkpallis ja kurnimängus viiakse läbi spetsiaalse graafiku järgi.

Spartakiaadi pidulik avamine toimub kell

Spartakiaad korraldatakse
 (spordibaasi nimetus ja selle aadress)

Spartakiaadi juhtimine

Spartakiaadi ettevalmistamise ja läbiviimise juhtimiseks moodustatakse organiseerimiskomitee, mis on kinnitatud ametiühingu tehasekomitee poolt.

Võistlusi spartakiaadi programmis ette nähtud spordialadel viib läbi kehakultuuri- ja spordikomitee poolt kinnitatud kohtunike kolleegium.

Spartakiaadist osavõtjad

Spartakiaadist lubatakse osa võtta kehakultuurlastel, kes on läbi teinud eelneva treeningu ja käinud arstlikul läbivaatusel.

Spartakiaad viiakse läbi individuaal-võistkondlike esivõistlustena ettevõtte tsehhide ja osakondade vahel. Kõik spartakiaadist osa võtavad tsehhid ja osakonnad peavad 8—10 päeva enne spartakiaadi viima läbi valikvõistlused (individuaalsed või brigaadide või teiste alajaotuste vahel).

Iga tsehh või osakond võib igal spartakiaadi spordialal välja panna piiramatu arvu võistkondi.

Tsehhi (osakonna) võistkonna koosseisu võivad kuuluda töölised ja teenistujad, kes töötavad antud tsehhis (osakonnas), on VSÜ liikmed ja vähemalt 15 aastat vanad.

Kehakultuurlastel, kes ei ole VSÜ liikmed, ja ettevõtte töötajate perekonnaliikmetel lubatakse võistelda ainult individuaalselt.

Igal tsehhi (osakonna) võistkonnal peab olema esindaja, kes kindlustab võistlejate täpse ilmumise võistlustele ja vastutab nende distsipliini eest. Võistkonna esindajal on õigus osa võtta orgkomitee ja kohtunike kolleegiumi koosolekutest.

Võistkondade koosseis

Spordiala	Osavõtjate arv					
	I grupp		II grupp		III grupp	
	mehed	naised	mehed	naised	mehed	naised
Kergejõustik	12	5	8	3	4	2
Ujumine	6	3	4	2	2	2
Jalgrattasport	6	3	4	2	2	2
VTK mitmevõistlus	10	5	8	4	5	3
Jalgpall	1 võistk.	—	1 võistk.	—	1 võistk.	—
Võrkpall	1 võistk.	1 võistk.	1 võistk.	1 võistk.	1 võistk.	1 võistk.
Kurnimäng	1	—	1	—	1	—
Laskmine	8	—	5	—	5	—

Iga tsehh võib registreerida võistlustest osavõtuks peale võistkonna koosseisu piiramatul arvu osavõtjaid.

Iga osavõtja võib esineda võistkonna arvestuses kõige rohkem kahe spordialal (näiteks kergejõustikus ja jalgrattaspordis, ujumises ja jalgpallis, laskmises ja VTK mitmevõistluses).

Spartakiaadi programm ja arvestustingimused

Kergejõustik

Mehed	Naised
100 m	100 m
200 m	200 m
400 m	400 m
800 m	800 m
1500 m	Kaugushüpe
5000 m	Kõrgushüpe
Kaugushüpe	Granaadivise
Kõrgushüpe	Kettaheide
Granaadivise	Odavise
Kettaheide	Kuulitõuge
Odavise	4×100 m teatejooks
Kuulitõuge	
4×100 m teatejooks	

Kõigil programmis olevatel aladel on lubatud tsehhidel välja panna võistlejaid piiramatul arvu. Igal osavõtjal lubatakse esineda kõige rohkem kolmel programmi kuuluval alal, teatejooksu arvestamata.

Võistkonnaarvestusse kuuluvad:

I grupis — kaks paremat meeste ja kaks paremat naiste tagajärge igal programmi kuuluval alal — esimesel võistkonnal;

II ja III grupis — üks parim meeste ja üks naiste tagajärg igal programmi kuuluval alal — igal võistkonnal.

Võistkondlik esikoht määratakse kindlaks väikseima punktide summa järgi, mis on saavutatud iga võistkonnaarvestusse kuuluvate sportlaste poolt järgmise hindamissüsteemi juures: 1. koht igal alal — 1 punkt, 2. koht — 2 punkti, 3. koht — 3 punkti; iga järgmise koha puhul lisatakse 1 punkt.

Punktide võrdsuse korral omistatakse 1. koht võistkonnale, kes saavutas parima tulemuse teatejooksus.

Ujumine

Mehed	Naised
100 m vabalt	100 m vabalt

Võistlustele lubatakse piiramatul arv võistkondi.

Võistkondlikku arvestusse kuuluvad:

I grupis — viis parimat tulemust meestele ja kaks naistele — igal võistkonnal.

II ja III grupis — üks või kaks parimat tulemust meestele ja üks naistele — igal võistkonnal.

Võistkondlik esikoht määratakse väikseima punktide summa järgi, mis on saavutatud iga võistkonna arvestusse kuuluvate osavõtjate poolt järgmise hindamissüsteemi juures: 1. koht — 1 punkt, 2. koht — 2 punkti, 3. koht — 3 punkti jne.

Jalgrattasport
(maanteesõit harilikel jalgratastel)

Mehed

Naised

25 km — üksikstardist

15 km üksikstardist

Võistlustele lubatakse piiramata arv võistkondi.

Võistkondlikku arvestusse kuuluvad:

I grupis — neli parimat tagajärge meestele ja kaks naistele — igal võistkonnal;

II grupis — kolm parimat tagajärge meestele ja üks naistele — igal võistkonnal;

III grupis — üks parim mees ja üks naine tagajärg — igal võistkonnal.

Võistkondlik esikoht määratakse väikseima punktide summa järgi, mis on saavutatud iga võistkonna arvestusse kuuluvate osavõtjate poolt järgmise hindamissüsteemi juures: 1. koht — 1 punkt, 2. koht — 2 punkti, 3. koht — 3 punkti jne.

VTK mitmevõistlus

Mehed

Naised

1500 m jooks

800 m jooks

Kaugus- või kõrgushüpe

Kettaheide või granaadivise

Laskmine väikekalibrilisest püssist lamades asendist 25 m distantisilt märklehte nr. 6

Ujumine — 100 m vabalt

Võistlustele lubatakse piiramata arv võistkondi.

Võistkondlikku arvestusse kuuluvad:

I grupis — meestel kaheksa parimat tagajärge summeeritult, naistel kaks — igal võistkonnal;

II grupis — meestel kuus parimat tagajärge summeeritult ja naistel kaks — igal võistkonnal;

III grupis — meestel neli parimat tagajärge summeeritult ja naistel kaks — igal võistkonnal.

Algul määratakse kindlaks osavõtjate poolt saavutatud kohad igal mitmevõistluse alal ja hinnatakse: 1. kohta — 1 punktiga, 2. kohta — 2 punktiga, 3. kohta — 3 punktiga jne. Need punktid liidetakse ja sel teel selgitatakse üldine, iga osavõtja poolt saavutatud koht mitmevõistluses.

Kokkuvõttes saavutatud 1. kohta hinnatakse 1 punktiga, 2. kohta — 2 punktiga, 3. kohta — 3 punktiga jne.

Võistkondlik esikoht määratakse kindlaks väikseima punktide summa järgi, mis on saavutatud iga võistkonna arvestusse kuuluvate võistkondade poolt kõigi mitmevõistluse programmi kuuluvate alade järgi. Punktide võrdsuse korral omistatakse esikoht võistkonnale, kellel on parim tulemus ujumises.

Sportmängud

Iga tsehh võib igas spartakiaadi programmis ettenähtud sportmängus panna välja ühe või ka rohkem võistkondi.

Iga võistkonna koosseisu on lubatud komplekteerida: jalgpallis — kuni 15 mängijat, võrkpallis — kuni 10 mängijat ja kurnimängus — kuni 6 mängijat.

Mängud toimuvad ringsüsteemis. Kohad määratakse kindlaks väikseima punktide summa järgi järgmise hindamissüsteemi juures: võit — 2 punkti, viik — 1 punkt, kaotus — 0 punkti.

Märkus. Suurtes kollektiivides, paljude osavõtivate võistkondade puhul, on soovitatav viia võistlused läbi väljalangemissüsteemis (kaotanud võistkond langeb välja).

Kohti sel juhul kindlaks ei määrata. Spartakiaadi üldarvestuses kasutatakse järgmist hindamissüsteemi: võistkond, kes võitis finaalmängu, saab 1 punkti, finaalmängu kaotanud võistkond — 2 punkti, võistkond, kes langes välja poolfinaalis — 4 punkti, veerandfinaalis väljalangenud võistkond — 6 punkti jne.

Laskmine

Laskmine toimub väikekaliibrilisest püssist järgmiste tingimuste juures: distants — 25 või 50 m; märkleht — nr. 6 või 7; laskude arv — 10; laskmine — lamades asendist.

Võistlustele lubatakse piiramata arv võistkondi.

Võistkondlikku ja individuaalarvestusse kuuluvad tagajärjed mitte alla 85 silma.

I grupis — kuus parimat tagajärge igal võistkonnal;

II ja III grupis — neli parimat tagajärge igal võistkonnal.

Võistkondlik esikoht määratakse kindlaks suurima punktide summa järgi, mis on välja lastud iga võistkonna arvestusse kuuluvate võistlejate poolt.

Spartakiaadi võitja kindlaksmääramine

Ettevõtte spartakiaadi võitjad määratakse kindlaks:

a) individuaalvõistluse osas parimate tulemuste põhjal, mis on näidatud osavõtjate poolt igal programmi kuuluval üksikalal,

b) võistkondliku võistluse osas igas grupis spordialade järgi, mis on ette nähtud spartakiaadi programmis, tervikuna.

Võistkondade poolt spartakiaadil saavutatud üldiste kohtade kindlaksmääramiseks summeeritakse iga tsehi võistkondade poolt saavutatud punktid kõigil spordialadel järgmise hindamissüsteemi alusel: 1. koha eest igal spordialal — 1 punkt, 2. koha eest — 2 punkti, 3. koha eest — 3 punkti jne.

Märkus. Iga võistkonna esinemist sportmängudes, kui need toimusid väljalangemissüsteemis, hinnatakse nii, nagu on näidatud alajaotuses «Sportmängud».

Juhul kui tsehi kollektiiv ei pannud välja võistkonda mõnel spordialal, liidetakse talle punktide arv, mis vastab viimase võistkonna kohale antud spordialal, pluss 5 karistuspunkti.

Punktide võrdsuse korral omistatakse parem koht tsehhile, kes saavutas parima tulemuse kergejõustikus.

Võitjate autasustamine

Võistkondlikus arvestuses üldesikoha saavutanud tsehi võistkonda autasustatakse VSU nõukogu (käitiskomitee) aukirja ja rändauhinaga.

Võistkondlikus arvestuses teise ja kolmanda koha saavutanud kollektiive autasustatakse VSU (käitiskomitee) aukirjadega.

Osavõtjatele, kes saavutavad esikoha igal üksikul kavas oleval spordialal, omistatakse ettevõtte tšempioni nimetus ja neid autasustatakse VSU nõukogu (käitiskomitee) aukirjaga; osavõtjaid, kes saavutavad teise ja kolmanda koha, autasustatakse aukirjadega.

Siintoodud juhendit tuleb võtta ainult kui näitlikku. Igas kollektiivis, sõltuvalt tingimustest ja võimalustest, tuleb teha vastavad parandused. Programmi võib lülitada rahvuslikke spordialasid. Paljudes maakollektiivides lülitatakse sellesse veel ratsasport jne.

Tähtis on, et spartakiaadi juhend oleks õigeaegselt välja töötatud ja sellega oleks tutvunud lai üldsus.

TERVISTAVAD KEHAKULTUURIÜRITUSED

Töötajate tervise tugevdamine, nende ettevalmistamine tööks ja kodumaa kaitseks on üks nõukogude kehakultuuri liikumise tähtsamaid ülesandeid.

Meie maal tegelevad spordiga miljonid inimesed. Vähesel neist õnnestub võita Nõukogude Liidu tšempioni tiitel või maailmameistri loorberipärg. Selle-eest aga iga kehakultuuri- ja spordiharrastaja tugevdab oma tervist.

Professor O. Lepešinskaja tõendab, et inimese iga tuleb määrata mitte elatud aastatega, vaid organismi seisundi, tema töövõimega.

«Tihti küsitakse minult,» räägib Olga Lepešinskaja, «kust ma võtan nii palju energiat ja elurõõmu, kust ma ammen dan jõu, mis on vajalik suureks teaduslikuks ja ühiskondlikuks tööks? Võib vastata: suurt osa on etendanud siin need kehalised harjutused, millega olen tegelnud kogu elu jooksul. Ka nüüd, vaatamata oma vanusele, ei unusta ma kehakultuuri. Igal hommikul sooritan ma harjutuste kompleksi, mille olen ise endale välja töötanud, arvestades oma kehalisi võimeid ja tervislikku seisundit. Kahjuks tuleb tihti konstateerida, et paljud elatanud ja vanemaealised inimesed suhtuvad kehakultuuriharrastamisse halvaks panevalt ja isegi eitavalt, pidades võimlemist endale «ebasünda saks». Kehakultuur aga on võimsaks vahendiks võitluses enneaegse vananemisega.

Iseenda kogemuste najal veendusin, millist määratu suurt osa etendab kehakultuur elujõu ja energia säilitamisel. Tänu kehakultuurile suutsin ma säilitada töövõime nii kõrge eani, olla meie kodumaale kasulikuks kodanikuks.»

Võib tuua palju näiteid selle kohta, kuidas regulaarsed kehalised harjutused on aidanud elatanud inimestel säilitada tervist viljakaks tööks. Paljudes kehakultuurikollektiivides on loodud spetsiaalsed spordiseksioonid vanemaalastele inimestele. Leningradi Kirovi-nimelises tehases näiteks töötab vanemaalaste seksioon, kus liikmete (28 inimese) vanus on kokku üle 1200 aasta, kolm korda nädalas — talvel võimlas, suvel staadionil. Kui palju nooruslikku õhinat panevad nad spetsiaalsete harjutuste täitmisse, mida nende jaoks on välja töötanud kogenud instruktor! See seksioon on noortele eeskujuks. Distsipliin ja osavõtt neist on väga kõrgel tasemel, ka harjutusi omandatakse hästi.

Regulaarne tegelemine kehakultuuri ja spordiga mõjub organismile soodsalt. See parandab ainevahetust ja vere ringet, suurendab hapniku omandamist, aitab kaasa lihas-süsteemi ja liikumisaparaadi tugevdamisele ning, mis eriti tähtis, tugevdab närvisüsteemi. Inimesed, kes tegelevad regulaarselt kehakultuuriga, paistavad silma oma harmoonilisuse ja hea rühiga.

Kehakultuurikollektiivi tööd tuleb hinnata nii saavutatud sportlike võitude ja püstitatud rekordite arvu järgi kui ka kõigi kehakultuuriharrastajate üldise kehalise ettevalmistuse, nende tervise tugevdamise ja tööviljakuse tõstmise järgi.

Mitmesuguste kehakultuurivormide hulgas, mida kasutatakse töötajate tervise tugevdamise eesmärgil, tuleb pöörata tähelepanu ka hügieenilise võimlemise organiseerimisele.

Iga töölise, inseneri, teadusliku töötaja või teenistuja perekonnas on raadio või translatsioonivõrgu reproduktor. Miljonid nõukogude kodanikud mitmesuguse erialaga ja mitmesuguses vanuses alustavad oma tööpäeva hommikvõimlemisega. Hommikvõimlemine on muutunud paljudele samasuguseks vajaduseks nagu pesemine ja hammaste puhastamine pärast hommikust ülestõusmist. Rida kehakultuuriorganisatsioone korraldavad tsehhides ja ühiselamutes süstemaatiliselt vestlusi hügieenilise võimlemise kasulikkusest. Nende abistamiseks, kes sooritavad hommikvõimle-

mist vastava raadiosaate järgi, on* paljude ettevõtete ametiühinguorganisatsioonid korraldanud spetsiaalseid arstide konsultatsioone ja vestlusi.

Hügieenilist võimlemist võivad harrastada kõik, sõltumata east, soost ja elukutsest. Erinevus seisab ainult harjutustes. Need tuleb koostada vastavalt võimleja vanusele ja soole.

Hügieeniline võimlemine ei nõua spetsiaalselt sisustatud ruumi. Mis on kehakultuurikollektiivi nõukogul tarvis teha hügieenilise võimlemise organiseerimiseks ühiselamus või enne töö algust tsehhides?

Esiteks, valida välja agitaatorite grupp, kes peab minema tsehhidesse ja ühiselamutesse ning jutustama hügieenilise võimlemise kasulikkusest jõu ja osavuse arendamisel, elujõu tõstmisel jne.

Teiseks tuleb tsehhides ja ühiselamutes moodustada osa võtta soovijaist grupid.

Kolmandaks tuleb igale grupile valida juhid. Kõige parem on kasutada siin võimlemissektsiooni liikmeid, kehakultuuriorganisaatoreid ja VTK märgi kandjaid. Grupijuhid tuleb varustada programmidega ja hästi instrueerida, kuidas neid rakendada. Tähtis on, et võimeldakse regulaarselt, kindlal kellaajal. Osavõtjatele tuleb anda võimalus kasutada arstlikku konsultatsiooni.

Paljudes vabrikutes, tehastes, õppeasutustes ja kaubanduslikes ettevõtetes on organiseeritud tootmisvõimlemine. See põhineb suure vene füsioloogi I. M. Setšenovi poolt teostatud teaduslikule uurimusele, kus ta tegi kindlaks, et taastumisprotsess toimub kiiremini aktiivse puhkuse juures. Nõukogude teadlaste ja kehakultuuriala spetsialistide poolt vabrikutes ja tehastes tehtud suur teaduslik uurimistöö kinnitas kuulsa teadlase katseid.

Tootmisvõimlemise organiseerimiseks on meie maal ette nähtud vastav materiaal-tehniline baas. Juba 14. märtsil 1933. aastal andis Töö Rahvakomissariaat välja määruse, mille kohaselt rahvakomissariaadid ja peavalitsused pidid iga aasta suunama ühe protsendi kõigist töökaitses eraldatud vahenditest tootmisvõimlemise läbiviimiseks: vajaliku inventari valmistamiseks ja soetamiseks, instruktorite töötasuks ning mitmesuguste kehakultuuriürituste organiseerimiseks tootmises.

Tootmisvõimlemise organiseerimisel tuleb arvestada tootmistööalaseid ja sanitaarhügieenilisi tingimusi ning

töötajate koosseisu. See ei ole vajalik igas ettevõttes ega igas tsehhis. Seepärast tuleb aegsasti otsustada, millises tsehhis just on tarvis tootmisvõimlemist läbi viia.

Kui see küsimus on lahendatud, määravad kehakultuuri-instruktor, tervishoiupunkti arst ja tsehhi administratsioon kindlaks tootmisvõimlemise läbiviimise koha ja aja. Aeg määratakse kindlaks spetsiaalse vaatluse alusel mitmesuguse erineva erialaga ja erinevates tingimustes töötavate inimeste juures, kuna moment, millal tööviljakus hakkab langema, saabub neil erineval ajal. Sel ajal läbiviidud tootmisvõimlemine vähendab väsimust ja aitab kaasa tööviljakuse tõstmisele.

Kehakultuuri-instruktor uurib ettevalmistustöö perioodil, millised tööliste lihastegrupid võtavad peamiselt osa ühest või teisest tööprotsessist, kuivõrd intensiivsed on liigutused üksikute tööliste gruppide juures, kas võtavad tootmis-tegevusest osa ka nägemis- ja kuulmiselundid, kas inimesed töötavad istudes, seistes või liikudes. Kõike seda arvestatakse tootmisvõimlemise harjutuste valikul.

Kui harjutused on valitud, õpetab instruktor need selgeks ühiskondlikele instruktoritele, kes hakkavad võimlemist läbi viima vahetult tsehhides.

Tervise tugevdamiseks on väga kasulik viibida värskes õhus, päevitada ja supelda. Kehakultuurikollektiivi nõukogu ülesandeks on planeerida ja läbi viia võimalikult palju üritusi, mis on seotud töötajate viibimisega värskes õhus.

Kui käitiskomitee kultuurikomisjon või komsomolikomitee organiseerivad tööliste kollektiivse väljasõidu linnast — metsa, jõe või järve äärde, peab kehakultuurikollektiivi nõukogu aegsasti ette valmistama kehakultuuriorganisatoreid, varustama neid vajaliku inventariga ja välja töötama väljasõidust osavõtjatele võistluste programmi. Ettevõtte või õppeasutuse arst viib läbi vestluse, kuidas päevitada, kuidas võtta õhuvanne ja rakendada veeprotseduure. Tants, mängud ja tehase isetegevuslaste esinemised muudavad väljasõidu veelgi kaasakiskuvamaks ja huvitavamaks.

Selleks et valmistuda massiliseks väljasõiduks, on tarvis teada, millistes tingimustes see toimub. Seepärast on otsustarbekohane teha mõnele aktivistile ülesandeks aegsasti kohale sõita, koostada ettevalmistustööde plaan ja teha kindlaks, milliseid kehakultuuriüritusi saab seal korraldada. Seejärel vaatab kollektiivi nõukogu läbi aktivistide poolt

esitatud plaanid. Selles võib näiteks ette näha võimalusi parima ujuja nimetusele, samuti ujumise õpetamist, VTK normide sooritamist, laptuumängu, võistlusi võrkpallis ja kurnimängus, 100 m jooksus, kõrgus- ja kaugushüppes. See ei ole kaugeltki täielik loetelu nendest spordialadest, mis tavaliselt lülitatakse niisuguste võistluste programmi. Nende võistluste ajal aitavad kogenud sportlased omandada spordialade tehnikat ka algajatel. Igal spordialal eraldab kehakultuurikollektiivi nõukogu organisatsioonid ja kohtunikud.

Pärast väljasõidu programmi kindlaksmääramist sõidavad organisatsioonid grupi kehakultuurlastega veel kord kohale, nüüd juba selleks, et korrastada jooksurada, püstitada veekogu äärde väikesed tornid vettehüpeteks ja ette valmistada võrkpalliväljak.

Hästi ettevalmistatud väljasõit möödub alati huvitavalt ja kasulikult ning tõmbab paljusid kaasa regulaarsele kehakultuuriharrastamisele.

Suurepäraseks puhkuse vormiks ning heaks kehalise karastamise ja tervise tugevdamise vahendiks on matkamine.

Iga aasta sooritavad mitmed miljonid ametiühingute liikmed turistlike matku ja ekskursioone looduslikult kaunitesse kohtadesse, tutvuvad meie suure kodumaa rikkuste, kultuuri, ajalooliste mälestusmärkide ja tööstusega.

Turismi laialdase arendamise ning töötajate omaalgatuslikele matkadele ja rännakutele massilise kaasatõmbamise eesmärgil kohustas ÜAÜKN Presiidium ametiühingute komiteesid ja spordiühingute nõukogusid looma turismisektsiooni iga kehakultuurikollektiivi juures, organiseerima sektsioonides süstemaatilist tööd turistlike matkade ja rännakute läbiviimisel, «NSV Liidu turist» märgi kandjate ning turismialaste spordijärgu normide täitjate ettevalmistamisel.

Sageli juhtub nii, et tehase või õppeasutuse turismisektsioon saab alguse mõnest ekskursioonist. Matkadel ja kollektiivsetel ekskursioonidel lähenevad inimesed kiiresti üksteisele, loovad sõbralikud, seltsimehelikud suhted. Ja nii moodustavadki esimeste ekskursioonide aktivistid turismisektsiooni organiseerimisbüroo. Kuu-kahe jooksul on sektsioonis juba mõnikümmend inimest. Turistide üldkoosolekul valitakse sektsiooni büroo.

Turismisektsioonis võib luua mõned sektorid. Näiteks

agitatsioonisektsioon hoolitseb selle eest, et iga turismi-
alane üritus kajastuks ajakirjanduses ja kohaliku raadio-
sõlme saadetes. Ta vastutab fotomontaažide ja näituste
organiseerimise ning matkaalbumite kujundamise eest;
organiseerib turistide toa ja sinna turistide raamatukogu;
koostab turisti meelepea, konkursi parimale ekskursioonil,
rännakul või matkal tehtud fotole, korraldab fotonäituse.
Ettevõtte või asutuse kollektiiv kuulab huviga sektsiooni
büroo poolt organiseeritud matkajate ettekannet või aru-
annet, ning vaatab kinofilme seeriast «Mööda kodumaad».

Palju tegevust jätkub ka marsruutide, planeerimis- ja
varustussektoritele.

Mõnele aktivistile võib teha ülesandeks konsultatsiooni
jala-, suusa-, paadi- ja jalgrattamatka ning alpinismi alal.

Turismi harrastamine on parimaks kehalise karrastamise
vahendiks.

Turistide aktiivi kasvatamiseks organiseerivad UAÜKN
ja mõned spordiühingud ühiskondlike instruktorite õppe-
kogunemisi, kus aktivistid omandavad vajalikke teadmisi
turismialase töö juhtimiseks.

Meie maal on turism väga laialt levinud. Ametiühingu-
ja kehakultuuriorganisatsioonid peavad taotlema selle eda-
sist arengut, kuna matkad, ekskursioonid ja rännakud
laiendavad nõukogude inimeste silmaringi, tugevdavad
nende tervist.

AMETIÜHINGU- JA KOMSOMOLIORGANISAT- SIOONID — KEHAKULTUURIKOLLEKTIIVI TÖÖ JUHENDAJAD

Töö noorte ja kõigi töötajate kehalisel kasvatamisel on üks tähtsamaid löike ametiühingute ja komsomoliorganisatsioonide tegevuses. Sellepärast on kehakultuurikollektiivide loomine ettevõtetes, asutustes ja koolides, ning nende töö juhendamine ametiühingu ja komsomolikomiteede otseseks kohustuseks. On väga tähtis, et nende organisatsioonide tegevus kehakultuuri alal toimuks kooskõlastatult.

Käitis- ja komsomolikomiteed peavad iga päev aitama kaasa kehakultuurikollektiivide organisatsioonilisele tugevdamisele, kehakultuurlaste ühiskondliku tegevuse ja initsiatiivi arendamisele ja rakendamisele, osutama praktilist abi sporditöö parandamisel, hoolitsema vajaliku materiaaltehnilise baasi loomise eest.

Kehakultuurikollektiivi organiseerimine, tema ridade tihendamine ja kasvatamine — see on töö, mis nõuab peale erilise armastuse, igapäevase töö ja järjekindluse ka õppimist.

Luua tugev kehakultuurikollektiiv tähendab ametiühingu käitiskomiteele eelkõige endale hea, aktiivse abilise muretsemist, kes aitab kaasa spordi edukale arendamisele ettevõttes.

Selleks peavad käitiskomiteed aitama kehakultuurikollektiivi nõukogudel tsehhides, klubides ja ühiselamutes läbi viia üritusi, mis haaravad võimalikult palju töötajaid, selgitada kehakultuuri tähtsust, informeerida huvitavamatest kehakultuuriüritustest seinalehe ja raadio kaudu.

Peale selle, et kontrollitakse kollektiivi nõukogu, on tähtis kontrollida ka sektsioonide ja teiste kehakultuurikollektiivi juhtivate organite tööd. Ametiühingukomiteede liikmed, kes vastutavad kehakultuuritöö eest, peavad külastama regulaarselt sektsioonide treeningutunde, tutvuma nende töö sisuga. Seal, kus ametiühingukomiteed tungivad keha-

kultuurikollektiivi töö üksikasjadesse, vaatavad läbi ja kinnitavad spordiürituste plaanid, tsehhide kehakultuurigruppide ja seksioonide kohustused VTK märgi kandjate ja järgusportlaste ettevalmistamisel, seksioonide ja võistkondade tunniplaanid, suuremate spordivõistluste ja spartakiadide juhendid ja kollektiivinõukogu tööplaanid ning osutavad praktilist abi planeeritud ürituste läbiviimisel, puhkeb kehakultuurikollektiivis hoogne elu.

Paljude ametiühingu käitis- ja kohalike komiteede koosolekul arutatakse perioodiliselt kehakultuurikollektiivi tähtsamaid tööküsimusi: põhiliste spordialade arendamist, spordihooajaks ettevalmistumist, kehakultuurigruppide kasvu, VTK-alase töö olukorda, õppe- ja kasvatustöö kvaliteeti, spordiehituste ja spordiinventari seisukorda, spordivõistluste kokkuvõtteid, koondvõistkondade osavõttu mitmesugustest esivõistlustest jne.

See aitab kaasa kehakultuuri- ja sporditöö parandamisele ettevõttes, asutuses või koolis. On väga tähtis, et käitiskomiteede koosolekul organiseeritaks süstemaatiliselt tsehhikomiteede ja ametiühingu grupiorganisaatorite aruandeid kehakultuuritöö kohta. Ametiühingute tsehhikomiteed ja kehakultuurikollektiivide nõukogud saavutavad suurt edu töös, kui arutavad regulaarselt kehakultuuriorganisaa- torite aruandeid, korraldavad tsehhides kehakultuurlaste koosolekuid ja annavad kehakultuuritööst omakorda aru käitiskomiteele ja ametiühingu organisatsioonide üldkoosolekutele ning osutavad konkreetset abi treeningute ja võistluste läbiviimisel.

Käitiskomiteed peavad jälgima, et tsehhide ametiühinguorganisatsioonid osutaksid abi oma kehakultuurlastele. Seejuures tuleb pöörata erilist tähelepanu tootmisvõimlemisele ja kõikvõimalike tervistavate kehakultuuriürituste organiseerimisele, millest saaks võtta osa enamus töötajaid.

Kehakultuuritöö laiendamisele ettevõttes aitab kaasa kehakultuurikollektiivi tööalane kontakt ametiühingu käitiskomitee kultuurikomisjoni ja klubi juhatusega, ühine ürituste organiseerimine.

Kui käitiskomitee kultuurikomisjon organiseerib väljasõite, võib kehakultuurikollektiiv aidata teda sportmängude läbiviimisel, paadisõitude korraldamisel jne. Klubi juhatus võib võtta isetegevusõhtute kavasse edukalt sportlikke esinemisi või korraldada spetsiaalse õhtu, mille kavas on sportlaste demonstratsioonesinemised.

Oigesti talitavad need ametiühingute komiteed, kes ei asenda kehakultuurikollektiivi nõukogu, vaid suunavad iga päev tema tegevust vajalikus suunas, õpetavad kollektiivi nõukogu töötama kehakultuurlaste aktiiviga, pidama tihead kontakti tsehhide ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonidega.

On tähtis, et kehakultuurikollektiivide juhid ja kogu tema aktiiv teaks täpselt oma kohustusi ning täidaks neid hoolikalt. Väga palju abistavad süstemaatilised instrueerimis- ja kogemuste vahetamise koosolekud ning koosolekud kokkuvõtete tegemiseks kehakultuuriorganisaatorite, võistkondade kaptenite ja ühiskondlike instruktorite tööst. Kõik see aitab kehakultuurikollektiivil paremini välja selgitada, mida on tarvis teha ja kuidas.

On teada, et isetegevusliku kehakultuuriliikumise arendamisel etendab tähtsat osa kommunistlik noorsooühing. Igas ettevõttes, asutuses ja koolis on komsomoliorganisatsioonid, kes kasvatavad noori kommunismiehitajaid, valmistavad neid ette ennastsalgavaks tööks ja oma sotsialistliku kodumaa kaitseks.

Komsomoliorganisatsioonid osutavad kehakultuurikollektiivide nõukogudele suurt abi kehakultuurikollektiivide organisatsioonilisel tugevdamisel, spordi arendamisel noorte hulgas, spordiväljakute ehitamis- ja korrastamistööde organiseerimisel, massilise osavõtuga kehakultuuriürituste läbi viimisel ning ühiskondliku kehakultuurikaadri ettevalmistamisel.

Siinkohal võib esile tõsta ühe Harkovi tehase komsomoliorganisatsiooni tegevust. Oli aeg, millal tehase noored spordiga peaaegu üldse ei tegelnud. Tehase komsomolikomitee analüüsis hoolikalt põhjusi, mis segasid noori kehakultuuritöö parandamisel. Kõige tõsisemaks mahajäämuse põhjuseks oli see, et kollektiivil puudus ühiskondlik juhtimine ja kehakultuurlaste aktiiv — ühiskondlikud instruktorid, kohtunikud ja kehakultuuriorganisaatorid. Kogu töö oli rajatud ühele palgalisele instruktorile.

Ja pole midagi imestada, et sektsioonide tööst võttis sel ajal osa ainult 32 inimest.

Komsomolikomitee otsustas koos tehase ametiühingukomiteega kokku kutsuda kehakultuurlaste üldkoosoleku. Enne koosolekut aga tegid kommunistlikest noortest initsiaatorid tsehhides suurt organisatsioonilist tööd, selgitasid spordi tähtsust ja kasulikkust ning rääkisid spordi massilise

arendamise kasutamata võimalustest tehases.

Koosolek moodus aktiivselt. Kriitika kõrval tehti väärtuslikke ettepanekuid sporditöö parandamiseks. Valiti kehakultuurikollektiivi nõukogu. Selle koosseisu kuulusid parimad aktivistid-kehakultuurilased, kes armastasid sporti ja olid andekad organisaatorid. Kohe esimestest päevadest alates hakkas kehakultuurikollektiivi nõukogu uus koosseis kooskõlastama oma tööd komsomolikomiteega. Eelkõige valiti ühiselt välja kehakultuurlaste aktiiv. Tehase komsomolikomitee otsustas arvestada kehakultuuriorganisaatori, võistkonna kapteni või ühiskondliku instruktori kohustuste täitmist kui kõige tähtsamat komsomoliülesannet.

Tehase komsomolikomitee jälgis tähelepanelikult mitmesugustel kehakultuurikollektiivi ametikohtadel töötavate kommunistlike noorte tegevust. Kehakultuuriorganisaatorid, ühiskondlikud instruktorid ja seksioonide esimehed andsid oma tööst aru komsomolikomiteele ja organisatsiooni üldkoosolekule. See tõstis vastutust saadud ülesande täitmise eest, kuid samaaegselt vahetasid aktivistid ka töökogemusi ja said vajalikku konsultatsiooni.

Spordiürituste organiseerimine on küllaltki raske töö. Sellepärast määrati ürituste läbiiviimise eest vastutavateks nii seksioonide esimehi ja kehakultuuriorganisaatoreid kui ka komsomoliaktiviste. Tänu sellisele komsomoliorganisatsiooni ja kehakultuurikollektiivi vahel kooskõlastatud tööle kehakultuurlaste aktiivi kasvatamisel, spordiürituste läbiiviimisel ja materiaaltehnilise baasi loomisel paranes kehakultuuri- ja sporditöö tehases märgatavalt; on küllaldane, kui öelda, et 1950. aasta algul oli tehases 32 kehakultuurlast, 1954. aastal aga oli neid 372.

Niisugune hea kontakt komsomoli- ja kehakultuuriorganisatsioonide töös tuleb luua igas ettevõttes, asutuses ja koolis.

KASVATUSTÖÖ KEHAKULTUURIKOLLEKTIIVIS

Noore inimese moraalsed omadused, tema iseloom ja tahtejõud kujunevad välja nii kodus, koolis, tootmistöös, ühiskondlikus tegevuses kui ka tegelemisel kehakultuuri ja spordiga staadionidel ja võimlates.

Vladimir Iljitš Lenin rääkis nõukogude noorsoo igakülgse arendamise ja kasvatamise ülesannetest järgmist: «Noorsoole on eriti vajalik elurõõm ja reipus. Tervistav sport — võimlemine, ujumine, ekskursioonid, iga liiki kehalised harjutused, vaimsete huvide mitmekülsus, õppimine, analüüsimine, uurimine ja kõik see võimalust mööda koos!»¹

Partei on alati hinnanud kehakultuuri suurt tähtsust, näidanud, et kehakultuur on rahvahulkade üldpoliitilise ja kultuurilise kasvatuse lahutamatu osa. Kehaline kasvatus peab toimuma tingimata koos marksistlik-leninliku õpetusega, üldharidusliku taseme ja tootmis-tehniliste teadmiste tõstmisega ning kehakultuurlaste osavõtuga ettevõtte, asutuse või õppeasutuse ühiskondlikust elust. Igakülgne enesearendamine on kehakultuurlaste kasvatamisel edu tagatiseks. Sellepärast viivadki kehakultuurikollektiivide juhid kasvatustööd läbi partei- ja ametiühinguorganisatsioonide juhtimisel, toetudes komsomoliorganisatsiooni abile.

Kehakultuuriorganisatsioonid peavad kasvatama igas kehakultuurlases Nõukogude kodaniku, oma kodumaa tulise patrioodi kõrgeid moraalseid omadusi.

Kehakultuurikollektiivi agitatsiooni- ja propagandatöö plaanides peavad tingimata olema ette nähtud loengud ja vestlused, kus näidatakse partei- ja valitsuse hoolitsust kehakultuuri liikumise, nõukogude spordi saavutuste, meie paljurahvuselise riigi võimsuse eest, kes sammub kogu progressiivse inimkonna avangardis võitluses kindla rahu eest kogu maailmas.

¹ Клара Цеткин. Воспоминания о Ленине. «Московский рабочий», 1925, lk. 17.

Iga nõukogude kehakultuurlase, nii rea- kui meistersportlase patriootlikuks kohuseks on tõsta oma spordi-tehnilisi saavutusi, parandada rekordeid, valmistada ette väärikat vahetust tšempionidele. Kehakultuuriorganisatsioonide juhid, instruktorid ja treenerid peavad taotlema õppe-sporditöö kvaliteedi parandamist, pingutama jõudu selleks, et maailmarekordid kuuluksid nõukogude sportlastele.

Kehakultuurlastele tuleb selgitada, et armastus kodumaa vastu, nende patriootiline kohustus, kohustab neid olema mehine ja julge, et nad peavad vahetpidamata arendama jõudu, osavust ja vastupidavust, valmistuma igasuguste raskuste ületamiseks.

Sportmängud, veetakistuste ületamine, paadi- ja jalgrattamatkad, VTK normide sooritamine, spordiühingute, ALMAVÜ ja teiste organisatsioonide ühised üritused võimaldavad kehakultuurlastel end karastada, kasvatada oskust ja püsivust eesmärgi saavutamiseks.

Organiseerides igapäevast tööd ning üldist kehalist ettevalmistust seksioonides ja võistkondades, aidades noori ettevalmistamisel VTK normide sooritamiseks, täidavad kehakultuurikollektiivid suurt kasvatuslikku ülesannet. Ja just kehalise kasvatus vahenditega valmistavadki spordiühingud ette miljoneid töotajaid tööks ja kodumaa kaitseks.

Iga päev saabuvad meie maa kõigist paigust rõõmustavad teated nõukogude inimeste töövõitudest. Nendes sõnumites me kohtame ka tuntud sportlaste nimesid.

Kehakultuurikollektiivid on uhked nii oma kasvandike kõrgete sportlike saavutuste kui ka nende tööalaste edusammude üle.

Meie maa parimad kehakultuurikollektiivid, vastuseks partei Keskkomitee otsusele kehakultuuriliikumise arendamise kohta, võtsid kohustuse viia kogu kollektiivi tööd läbi loosungi all «Iga kehakultuurlane — tootmistöö eesrindlane».

*

Kehakultuurlased võtavad aktiivselt osa meie maa ühiskondlik-poliitilisest elust. Sajad tuhanded suusa- ja ratsasportlased, jalgratturid, mootorratturid ja alpinistid on kindlustanud NSV Liidu Ülemnõukogu ja töörahva saadikute kohalike nõukogude valimisteks ettevalmistumise päevil sidepidamise kaugelasuvate valimisjaoskondade ja ringkonnakomisjonide vahel.

Kõige kaugematesse asustatud punktidesse ja kõrgmäestiku rajoonidesse, kuhu pääsemine talvel lumetuiskude ja laavinide tõttu on raskendatud, läksid agitaatorid-kehakultuurilased. Nad tundsid hästi suusaspordi ja alpinismi tehnikat, ja olid peale selle ka vajalikult ette valmistatud vestlusteks valijatega.

Võidutahe, otsustusvõime, organiseeritus, distsiplineeritus ja kollektiivsustunne — ühe sõnaga omadused, mida kasvatab õigesti organiseeritud sport — omandavad kõrge sihiteadlikkuse, kui sportlane lülitub ühiskondlik-poliitilisse ellu ja esineb kui propagandist.

Ühiskondlikule tööle on tarvis haarata kaasa kõik kehakultuurilased. Algul võib see seista väikeste ülesannete täitmises, nagu näiteks: korrapidamine spordiväljakul, osavõtjate registreerimine, spordibaaside ja inventari ettevalmistamine treeningutunniks, osavõtt seinalehe väljaandmisest ja kehakultuuriõhtute organiseerimisest, kohtunike kolleegiumi abistamine radade märkimisel, kontrolörikohustuste täitmisel jne. Need esimesed sammud ühiskondlikus töös valmistavad kehakultuurlast ette vastutusrikkamate ülesannete täitmisele, nagu seda on võistkonna kapteni, kehakultuuriorganisaatori, spordikohtuniku, ühiskondliku instruktori, sektsiooni esimehe jt. kohustused.

*

Kehakultuuriorganisatsioonid peavad etendama tähtsat osa ka seltsimehelikkuse tunde kasvatamisel noorte hulgas.

Kehakultuurlane, astunud spordiühingusse, tunneb kõikjal ja alati kollektiivi abi. Iga kehakultuurlane, nii algaja kui meistersportlane, peab tundma end kollektiivi võrdõigusliku liikmena. Algaja sportlane suhtub alati austusega meistersportlastesse, tšempionidesse ja rekordiomani kesse. Kuid sõprus ja kollektiivsustunne võivad esineda ainult seal, kus parimad sportlased suhtuvad algajatesse upsakuseta, seltsimeheliku tähelepanuga, aitavad neil omandada spordimeisterlikkust.

Ühe sektsiooni seltsimehelik abi teisele on eduka töö vältimatuks tingimuseks.

Vähem tähtis pole ka see, et iga kehakultuurlane tunneks, et tema arvamus kuulab kogu kollektiiv. Selleks peavad kehakultuurikollektiivide juhid oma tööst regulaarselt aru andma ja pidama silmas seda, et otsustes võetaks arvesse arutluse käigus tehtud ettepanekud.

Hästi ettevalmistatud ja organiseeritult läbiviidud kehakultuurlaste koosolek on väga heaks kasvatuse kooliks. On eriti tähtis, et koosolekutel arutataks küsimusi, mis huvitavad kõiki kehakultuurlasi. Kasulik on organiseerida elav mõttevahetus eetikaküsimustes, sportlaste käitumise kohta võistlustel, igapäevases elus ja tootmistööl.

Koosolekutel tuleb kindlustada kõik tingimused laialdaseks kriitikaks ja enesekriitikaks ja, mis eriti tähtis, luua asjalik õhkkond. See annab algajatele võimaluse aktiivselt osa võtta ühe või teise küsimuse arutamisest, esineda oma ettepanekutega. On juhtunud sageli, et koosolek on möödunud elavalt. Kehakultuurlased on esinenud aktiivselt kriitika ja ettepanekutega, on võetud vastu häid otsuseid, kuid nende täitmist ei ole keegi kontrollinud, ettepanekuid pole ellu viidud. Niisugusel korral järgmine koosolek kehakultuurlaste hulgas enam sellist huvi esile ei kutsu.

Mida olen mina teinud oma kollektiivi, oma võistkonna, oma spordikaaslaste heaks? Sellise küsimuse peab endale esitama iga kehakultuurlane.

Kollektiivsuse kasvatamine on võimalik ainult kehakultuurlaste vahelise seltsimehelikkuse ja sõpruse alusel, sellise sõpruse alusel, mis ei karda bolševistlikku kriitikat ja aitab kaasa vigade parandamisele.

Iga kollektiivi elus esineb väga tihti ka juhtumeid, kus kehakultuurlane on sunnitud kollektiivi huvides loobuma oma isiklikest huvidest, oma sportlikust edust. Nii võib juhtuda, et kergejõustiklasel tuleb loobuda individuaalauhinast kollektiivse võidu pärast teatejooksus. Samasugune olukord võib esineda ka suusatajaiga, kes kollektiivi koosseisus võistleb esikoha pärast mitte oma tavalisel distantstil, vaid näiteks patrullsuusatamise meeskonnas, samuti võimleja ja ujujaga.

Eriti selgesti avaldub see sportmängudes, mis iseenesest soodustavad kollektiivsuse kasvatamist. Võistkond peab järjekindlalt võitlema kõige pisemategi üksikmängijate juures esinevate egoisminähetega.

Mõningad jalgpallurid ajavad taga välist efekti, soovides hämmastada pealtvaatajaid ja saada aplausi osaliseks, püüavad iga hinna eest mööduda koos palliga vastasest ning lüüa väravat.

Tihti lõpeb see ebaõnnestumisega ja juhtub isegi nii, et mitte andes õigeaegselt palli kaaslasele, kaotatakse ka mäng; seega üks mängija veab alt kogu kollektiivi. Sageli

tehniliselt ja taktikaliselt hästi ettevalmistatud võistkond peab vastu võtma kaotuse tunduvalt madalama mänguklassiga võistkonnalt, kuna see on üksmeelse mängu tõttu tugevam. Kollektiiv peab juba eos maha suruma igasugused enesearmastuse, auahnuse ja edevuse avaldused, seda ka kõige võimekamatel kehakultuurlastel.

Kollektiivi huvid on nõukogude sportlastele kõige tähtsamad!

*

Mitte ükski kehakultuurikollektiiv ei saa hästi töötada ilma tugeva distsipliiniga. Spordiühingu liikmetele on antud palju õigusi. Nad juhivad kollektiivi tööd, võivad tasuta kasutada spordiehitisi, -inventari jne. Koos sellega pannakse neile ka suured kohustused: nad peavad rangelt täitma põhikirja nõudeid, kollektiivi nõukogu ja üldkoosoleku otsuseid.

Staadionil, võimlas, vee- ja suusabaasides — igalpool peab sportlane täitma nende sisekorra reegleid, võistlustel aga talitama võistlusmääruste kohaselt ja alluma kohtunike juhenditele. Treeningutele ja õppetundidesse peab kehakultuurlane ilmuma õigeaegselt, kiiresti, ja täitma vaidlematult treeneri, instruktori, rühmavanema või kapteni korraldusi.

Kui metoodiliselt valesti ülesehitatud õppetunnid ja treeningud mõjuvad negatiivselt kehakultuurlaste sportliku ettevalmistuse kvaliteedile ja tervisele, siis igasugused organiseerimata tunnid toovad kahju nende kasvatussele. Organiseerituseks on eelkõige vajalik distsipliin. Organiseeritus omakorda kasvatab distsipliini. Sellepärast tuleb õpetajatel ja treeneritel valmistuda hoolikalt igaks treeningutunniks nii metoodilisest kui ka organisatsioonilisest küljest.

Eriti tähtis on kehtestada range kontroll kollektiivi kogu õppe-spordialase töö üle. Ei või nõustuda mõningate instruktorite praktikaga, kes nõuavad distsiplineeritust treeningutundides, kuid ei pööra tähelepanu oma kasvandike distsiplineerimatusele väljaspool õppe- ja treeningtöö raame. On teada, et sportmängude võistlusmäärused nõuavad võistkonnaliikmete organiseeritud väljakuletulekut. Kuid treeningute ajal seda nõuet sageli ei täideta.

Distsipliini peavad kindlustama nii kehakultuurikollektiivi juhid ja instruktorid kui ka kollektiivi liikmed. Mitte

ühtegi distsipliinirikkumise juhtu ei või jätta tähele panemata. Kollektiivi, võistkonna või seksiooni poolt korraldatud seltsimehelik arutelu ja ühiskondlik laitus mõjuvad süüdlasele sageli hästi ning aitavad vältida väärteto kordamist.

Suur tähtsus on ka niisugustel pealiskaudsel vaatlusel tühistena näivatel pisiasjadel nagu õigeaegne liikmemaksume tasumine.

Distsiplineeritus ja organiseeritus kollektiivis sõltuvad suurel määral ka eeskujust, mida annavad kollektiivi juhid, instruktorid ja treenerid ise, sellest, kuivõrd õigesti nad kasutavad spordiühingu liikmete autasustamise ja karistamise abinõusid. Instruktor, kes oma kasvandikelt nõuab käskluste täpset täitmist, välist ja seesmist distsiplineeritust, korralikkust, puhtust ja režiimipidamist, peab eelkõige ise vastama nendele nõuetele.

*

Kehakultuurikollektiivi kogu tegevuses tuleb pöörata erilist tähelepanu kehakultuurlaste visaduse ja järjekindluse kasvatamisele eesmärgi taotlemisel.

See eesmärk peab eelkõige olema selge, kuna eesmärgi selgus annab energiat, karastab iseloomu ja kasvatab võidutahet.

Igale kehakultuurlasele võib esitada konkreetse ülesande: täita VTK normid, püstitada uus rekord, saavutada võit teatud võistlustel jne. Spordikollektiivide juhid peavad taotlema, et iga kehakultuurlase isiklik eesmärk lähtuks nõukogude kehakultuuriliikumise ees seisvatest ülesannetest.

Treeningutunnid ja võistlused aitavad sportlases kasvatada iseloomukindlust ja otsustusvõimet. Kes sportlastest pole kogenud nõndanimetatud «surnud punkti» ränka mõju, mille juures tundub, et kogu jõud on juba ammendatud, hingamine raskenenud ja kerkib esile tugev tahtmine treeningu või võistluste katkestamiseks? Kuid tarvitseb tahtejõuga sellest üle saada ja jätkata jooksu, ujumist, võistlust poksiringis või mängu tenniseväljakul, kui ilmub nagu uus jõud, hingamine muutub vabaks ja ühtlaseks — minnakse üle «teisele hingamisele», nagu räägivad sportlased. Kui meeldiv on noorele kehakultuurlasele tunda, et ta on võistluse, vaatamata raskustele, auga lõpetanud. Tema sportlik tulemus ei tarvitse olla just hea, kuid talle on see esimeseks ja väga tähtsaks võiduks — võiduks, mis sisendab

usku oma võimetesse. Oskus ületada oma nõrkusi — see on kindlaim tee sportlikele edusammudele.

Miski ei soodusta sportlase tahtejõu kasvatamist ja tema iseloomu karastamist nii, nagu nende raskuste ületamine, mis kerkivad esile teel eesmärgi saavutamiseks. Kuid raskusi on palju. Sellepärast on väga vajalik osutada algajale sportlasele esimestes treenigutundides moraalset toetust.

Võistlustel kontrollitakse peale sportlase kehaliste võimete ka tema moraalseid omadusi.

Noorel sportlasel murdus võistlustel suusk. Finišini jäi üle kahe kilomeetri. Heale individuaalsele tulemusele ei maksnud mõeldagi, kuid lahkuda rajalt — see tähendas lasta võistkonnal arvestusest välja langeda. Ja tahtejõuline sportlane, mõeldes kollektiivi huvidele, läbis distantsi, vaatamata murdunud suusale.

Teisel juhul, samuti suusatamisvõistlusel, tundis üks võistkonna liikmetest väsimust. Lõpetada distantsi halva tulemusega ta ei tahtnud — häbi oma seltsimeeste ees, nagu ta hiljem seletas. Murdnud teadlikult suusa, lahkus sportlane rajalt, mõtlemata seejuures võistkonnale, kelle koosseisus ta esines. Tahtejõu puudumine ja valehäbi — kõik see põhjustas niisuguse inetu teo.

Mida raskemini saavutati võit, mida raskem oli aus sportlik võistlus, seda suuremat rahuldust tunneb võitja, seda rohkem toob see talle kasu. Kerge võit aga võib tuua sportlasele kahju, see põhjustab upsakust, kõrkust, lugupeidamatust oma võistkonnakaaslaste ja vastaste vastu. Veelgi halvem, kui see võit on saavutatud ebaausal teel.

Karastatus ja tugev tahtejõud aitasid nõukogude sportlastel Suure Isamaasõja päevil täita edukalt lahinguülesandeid ning aitavad neil saavutada võite ka töös, õppimises ja spordiväljakutel.

Nõukogude valitsus ja ametiühingud annavad kehakultuurikollektiividele nende töö läbiviimiseks suuri materiaalseid vahendeid — inventari ja spordiehitisi. Kasvatada kehakultuurlastes hoolikat suhtumist ühiskondlikku omandisse on üks esmajärgulisi ülesandeid.

On tarvis igati ergutada kehakultuurlaste ühiskondlikku tööd spordiväljakute, staadionide, vee- ja suusabaaside ehitamisel. Iga aasta kerkivad sel teel meie maal tuhanded spordiehitused.

Vabatahtliku spordiühingu «Kalev» Tallinna Nõukogu

purjespordi sektsioonil tuli kaua aega üürida jahtklubi ja jahte. Sektsiooni suurendamine nõudis oma klubi loomist. «Hakkame ehitama oma jõududega, küllap meid aidatakse,» otsustasid sektsiooni liikmed. Ja nad ei eksinud. Tallinna partei- ja ametiühinguorganisatsioonid toetasid jahisportlaste initsiatiivi, eraldasid neile vajalikud vahendid, ehitusmaterjali ja transpordi. Sektsiooni aktivistid läksid linna vabrikutesse ja tehastesse, õppe- ja teaduslikesse asutustesse. «Kes tahab tegelda purjespordiga, peab aktiivselt ehitama oma jahtklubi,» ütlesid nad kehakultuurlastele. Lühikese ajaga suurenes sektsiooniliikmete arv kümnekordseks; kõik nad suhtusid ehitustöösse entusiasmiga.

Purjesportlaste brigaadid sõitsid linnast 65 km kaugusele, et lõigata klubile eraldatud maa-alalt metsa. Kehakultuurlased Eesti NSV Teaduste Akadeemiast koostasid projekti ja valmistasid joonised. Purjespordisektsiooni liikmete hulgas oli tislereid ja maalreid. Neile kõigile leidis tööd vastavalt elukutsele.

Kui ühiskondlik ehitustöö jõudis lõpule, seadsid sportlased-elektrikud sisse valgustuse, kunstnike kollektiiv kinkis jahtklubile kaks maali, kehakultuurlased-tekstiilitöötajad valmistasid kardinad, metallitehase sportlased — kraana jahtide tõstmiseks, ajakirjanikud andsid välja seinalehe.

Purjesportlaste-aktivistide tegevus mõjus soodsalt noorte kehakultuurlaste ühiskondliku tegevuse ja initsiatiivi arendamisele, kes kohe pärast sektsiooni liikmeks astumist püüdsid samuti anda oma tagasihoidliku panuse ühisesse üritusse. Purjesportlaste kollektiiv kasvas ja tema read tihenesid. Purjespordisektsiooni liikmed tegid läbi hea kasvatusliku kooli. Sageli teevad purjesportlased märkuse, kui keegi nende seltsimeestest astub jahi tekile poriste jalanõudega. Sadamasillale lähenemisel kriimustati sageli jahi poleeritud külgi, mõni ei viitsinud pärast merel käimist kuivatada purjesid ega neid korralikult kokku panna. Nüüd minnakse jahti ainult kummitaldadega või teiste pehme taldadega jalanõudes. Randumisel võetakse tarvitusele kõik ettevaatusabinõud, et vältida jahi pörkumist vastu sadamasillda. Kehakultuurlased hoolitsevad selle eest, et jahid oleksid korras, taglas koristatud. Jooksvat remonti teevad sportlased ise, ootamata juhtkonna korraldusi.

Kollektiivi üksmeelne töö lõi tingimused tema edasiseks kasvuks. Aasta jooksul suurenes sektsioon 18 inimeselt 800-le.

See näide räägib veel kord sellest, et jooksvale remondile, spordiehituste korrastamisele, nende eest hoolitsemisele, inventari ja spordiriietuse valmistamisele tuleb laialdaselt kaasa tõmmata kehakultuurlasi endid.

Kollektiivis esineb mõnikord juhtumeid, kus kehakultuurlased suhtuvad ühiskondlikku omandisse hooletult. Sellistest faktidest ei tohi mööda minna. Iga hooletu sportliku vara kohtlemise juhtum, selle rikkumine, peab saama ühiskondliku hukkamõistu osaliseks. Väga tähtis on kasvatada kehakultuurlastes hoolikat suhtumist kehakultuuritööks eraldatud vahenditesse. Selleks on tarvis tõmmata kehakultuurlasi kaasa koostatava eelarve arutamisele ning osa võtma ühiskondlikust kontrollist kollektiivi vara säilitamise üle.

Selle järgi, kuidas kehakultuurlased täidavad oma põhikirjas ettenähtud kohustust «hoida ja kaitsta spordiühingu vara kui sotsialistlikku omandit», võib eksimatult otsustada kehakultuurikollektiivi distsiplineerituse ja monoliitsuse üle.

*

Partei ja valitsus on usaldanud kehakultuuriorganisatsioonidele austava ja vastutusriikka ülesande nõukogude noorte kasvatamisel elurõõmsateks ja tugevateks, valmis igasugusteks katsumusteks.

Selle ülesande täitmisel kuulub väljapaistev koht kehakultuurikollektiivide juhtidele ja instruktoritele. Nõukogude noorsoo kasvataja kõrge tiitel kohustab iga treenerit ja instruktorit väsimatult töötama oma pedagoogiliste teadmiste täiustamisel ja tõstma oma ideelis-poliitilist taset.

Tõeline treener ja organisaator ei ole ainult kvalifitseeritud spetsialist. Ta peab armastama oma tööd, olema entusiast. Ainult see organisaator seisab oma ülesannete kõrgusel, kes tunneb hästi enda poolt juhitavaid inimesi, näeb, mida võib kelleltki nõuda ja millise ülesande võib kellelegi usaldada, et see saaks avaldada oma võimeid maksimaalselt. Kõik need omadused on äärmiselt vajalikud nii kehakultuurikollektiivi ja sektsiooni juhtidele kui ka võistkondade kaptenitele.

Kehakultuuriinstruktor on eelkõige kasvataja. Instruktorid ja treenerid peavad oskama tunnetada uut, ehitada oma tunde üles nii, et need oleksid sisukad ja huvitavad.

Kehakultuurlased, eriti noored, lähenevad oma treenerile usaldavalt. Nad püüavad ahnelt iga tema sõna, panevad teraselt tähele tema liigutusi, püüavad teda kõiges jäljendada. Treener peab oskama leida teed kehakultuurlase südamesse, tundma huvi oma kasvandike edusammude vastu õppimises ja töös, pidama oma kohustuseks kaasa aidata nende iseloomu väljakujunemisele.

Instruktorist ja treenerist sõltub suurel määral niisuguste omaduste kasvatamine, nagu tagasihoidlikkus, ausus, armastus töö ja õppimise vastu, võidutahe, distsiplineeritus, hea maitse — ühesõnaga kõik, millest moodustub nõukogude sportlase moraalne pale.

Kehakultuurikollektiivide juhid ja instruktorid peavad tundma hästi iga sportlast, teadma tema iseloomu positiivseid ja negatiivseid külgi, oskama peenetundeliselt ja tähelepanelikult läheneda igale kehakultuurlasele.

Rakendades oskuslikult ergutamist ja karistamist, kasutades seejuures laia avalikkust, võivad kehakultuurikollektiivide juhid ja instruktorid kasvatada distsiplineeritud, aktiivseid ja algatusvõimelisi kehakultuurlasi.

Arutades kehakultuurlase väärtegu, on väga oluline selgitada välja ja kõrvaldada põhjused, mis kutsusid esile selle väärtelo.

Nii näiteks arutas jäähokisektsioon ühe mängija käitumist. See mängija ei ilmunud kohale oma võistkonna järjekordseks matšiks, järgmisel päeval aga esines ühe teise spordiühingu jäähokimeeskonna koosseisus. Seltsimehed süüdistasid teda selles, et talle on võõrad kollektiivi huvid. Kui aga küsimust arutati, selgus, et juhtumus ei ole süüdi ainuüksi «gastrolöör», kuigi ta tunnistas oma eksimust.

Hokimeeskonna liikmed on omavahel eraldatud, nad kohtuvad ainult väljakul mängu ajal, neil ei ole oma juhtivat organit — bürood, nad ei aruta ega pea nõu oma kollektiivi töö üle. Paljusid noori töölisi, kes soovivad tegelda hokimänguga, ei ole tõmmatud jäähokisektsiooni, enamikul headest hokimängijatest ei ole sidet tehase noortega. Kokkuvõttes leiti, et meeskond ei kujuta endast tugevat, üksmeelset kollektiivi ja sellepärast ei saa ka avaldada positiivset mõju igale oma mängijale.

Arutanud olukorda jäähokimeeskonnas, määras sektsioon kindlaks abinõud puuduste kõrvaldamiseks. Seal samas, koosolekul, valiti ka sektsiooni büroo. Tehase iga tsehhi juurde kinnistati hokimeeskondade organiseerimiseks

sportlane-aktivist. Tehase administratsiooni abiga valmistati jäähoki kepid, ja juba varsti toimusid tehase esivõistlused, millest võttis osa 100 noort hokimängijat. Kogenud sportlasi kasutati instruktoritena ja kohtunikena. Kõik see liitis hokimängijad üksmeelseks kollektiiviks.

*

Kasvatustlikel eesmärkidel tuleb laialdaselt kasutada kõiki bolševistliku agitatsiooni ja propaganda vahendeid: vestlusi, loenguid ja ettekandeid, üldkoosolekuid, näitusi ja vitriine, artikleid tehase või kehakultuurikollektiivi seinalehes, milles jutustatakse kollektiivi parematest kehakultuurlastest, ning filmide ja loetud raamatute arutelusid.

Tuleb laialdaselt praktiseerida vestlusi meie maa tuntumate inimeste, nende hulgas ka parimate nõukogude sportlaste töökangelastegudest. Materjale sel teemal võib erilise vaevata leida ajalehtede ja ajakirjade veergudelt. Neid materjale tuleb arutada sektsioonides, võistkondades ja kehakultuurikollektiivi üldkoosolekutel.

Noori tuleb kasvatada kehakultuurikollektiivi parimate traditsioonide vaimus, pidada silmas seda, et neid traditsioone säilitaksid kõik kollektiivi liikmed.

Kehakultuurikollektiivi astumine on iga noore elus tähtis sündmus. Kollektiivi juhi kohustuseks on aidata spordiühingu liikmeks astuval noorel sügavamalt tunda ja teada, et teda võetakse vastu kollektiivi, kellel on oma põhikiri, oma traditsioonid, et eelkõige tuleb juttu suurte kohustuste täitmisest. Sellepärast peavad juhid iga kehakultuurlast, kes astub kehakultuurikollektiivi, samal koosolekul tutvustama kollektiivi ajaloo, tema traditsioonidega.

Meie maa noormehed ja neiud võtavad osa kommunistliku ühiskonna ülesehitamise üllast üritusest. Nad peavad olema tahtejõulised ja visad, omama tugevaid närve ja terasest muskleid. Selles ongi kogu nõukogude kehakultuurlaste hulgas tehtava uue, kommunistliku ühiskonna inimese väljakujundamise suurele eesmärgile pühendatud kasvatus-töö mõte.

KEHAKULTUURI- JA SPORDIPROPAGANDA

Kehakultuurikollektiivi nõukogu lahendab edukalt spordi massilise arendamise ülesannet, kui on hästi korraldatud kehakultuuri- ja spordipropaganda. Parimateks propagandistideks on kehakultuurlased ise, kes oma järgimistvääriva käitumisega igapäevases elus ja tööl, oma distsiplineerituse ja korralikkusega annavad noortele head eeskuju.

Kehakultuuri- ja spordipropaganda täidab ainult siis oma eesmärgi, kui see on võitlev, sihikindel, kui sellele kaasneb aktiivne organisaatorlik töö. On tarvis, et kehakultuurikollektiivi nõukogu suunaks aktiviste, kes on kaasa tõmmatud propagandatööle, partei ja valitsuse kehakultuurialaste määruste ja otsuste selgitamisele ning poliitilisele kasvatustööle kehakultuurlaste hulgas.

Tähtsaimaks propagandaülesandeks kehakultuurikollektiivis on kõigi ettevõttes või asutuses töötavate noorte kaasa- tõmbamine regulaarsele kehakultuuri ja spordi harrastamisele, spordiürituste — spartakiaadide, võistluste, matkade jne. populariseerimine ning parimate seksioonide, kehakultuurigruppide, kehakultuuriaktivistide töökogemuste ning kõrgeid sportlikke tulemusi saavutanud, õppimises ja töös silma paistnud sportlaste kogemuste levitamine.

Suurtes kehakultuurikollektiivides on massilise agitatsioonitöö juhtimiseks otstarbekohane moodustada kollektiivi nõukogu juurde 5—7 aktivistist koosnev komisjon, keda juhib üks nõukogu liikmetest. Taoline komisjon ja propagandistid tagavad kehakultuuripropaganda, massilise osavõtuga tervistavate kehakultuuri- ja spordiürituste organiseerimise, kontakti klubi, punanurga, käitiskomitee kultuurikomisjoni, seinalehe toimetuse ja raadiosõlmega.

Komisjon peab töötama kehakultuurikollektiivi nõukogu poolt kinnitatud plaani alusel.

Jutustame allpool mõningatest kehakultuurikollektiivi propagandatöö vormidest.

Kehakultuurikollektiivi seinaleht

Seinalehe väljaandmine peab olema iga kehakultuuri-kollektiivi nõukogu üks esimesi organisatsioonilisi üritusi.

Pärast seda, kui kollektiivi nõukogu on kinnitanud seinalehe nimetuse, valitakse kõige lähemal ajal toimuval kehakultuurlaste koosolekul seinalehe toimetuskolleegium. Selle koosseisu on soovitatav lülitada kehakultuurlasi, kes on poliitiliselt hästi ette valmistatud ja tunnevad kollektiivi elu. Toimetuskolleegiumi peavad kuuluma ka inimesed, kes oskavad joonistada ja on võimelised kujundama seinalehe välist külge.

Seinalehe iga järjekordse numbri plaan, samuti saabunud artiklid, vaadatakse läbi toimetuskolleegiumi koosolekul. Alates esimestest tööpäevadest on tarvis luua aktiiv: tõmata oma tööle kaasa korrespondente sektsioonide ja tsehhide (teaduskondade) kehakultuurigruppide kehakultuurlaste aktiivi hulgast.

Toimetuskolleegium peab taotlema, et seinaleht oleks kehakultuurlaste organisaatoriks, toetaks nende initsiatiivi, ergutaks mahajääjaid.

Toimetuskolleegium esitab kehakultuurikollektiivi nõukogule arutamiseks artiklid, mis nõuavad ükskõik missuguste korratuste kõrvaldamist ja, peaasi, taotlema seda, et nende likvideerimiseks võetaks tarvitusele vajalikud abinõud. See tõstab seinalehe autoriteeti, teeb ta mõjuvõim-saks.

Seinaleht peab süstemaatiliselt valgustama kehakultuuri-organisaatorite, instruktorite, aktivistide, kehakultuurlaste ja tootmistöö eesrindlaste tööd, samuti teiste kollektiivide väärtuslikke kogemusi ja initsiatiivi. Seinalehte loetakse huviga, kui see on kujundatud elavalt ja hästi.

Suurt edu saavutavad need seinalehtede toimetuskolleegiumid, kes valgustavad kehakultuuriorganisatsiooni tegevust süstemaatiliselt igast küljest: VTK normide täitmist, järgusportlaste ettevalmistamist, sektsioonide, ühiskondlike instruktorite ja kehakultuuriorganisaatorite tööd. Seinalehtede artiklid leiavad laialdast vastukaja, need valgustavad mitte ainult positiivset, vaid kritiseerivad teravalt ka puudusi töös, taotlevad nende kõrvaldamist.

Paljudes suurtes kehakultuurikollektiivides kasutatakse suure populaarsusega satiirilisi seinalehti. Nendele teevad meeleldi kaastööd ja neid loevad nii kehakultuurlased ise

kui ka kõik töölised, teenistujad ja üliõpilased. Teravad artiklid, sõbralikud šaržid ja tabavad karikatuurid piitsutavad spordiorganisatsioonide puudusi ja eksimusi, üksikute sportlaste distsiplineerimatust. Niisugused lühikesed artiklid ja karikatuurid on tunduvalt mõjuvamad kui pikad ja igavad artiklid, mis ei meelita lugema.

Kehakultuurikollektiivide seinalehtede toimetuskolleegiumid või sektsioonide bürood annavad mõnikord välja erinumbrid, mis on pühendatud mõnele suurele spordisündmusele, näiteks spartakiaadile, hooaja avamisele või aruandevalimiskoosolekule.

Sellised erinumbrid või bülletäänid, nagu neid tihti nimetatakse, on eriti hoolikalt kujundatud ja hästi illustreeritud.

Sageli antakse kehakultuurikollektiivides välja välglehti. Need on tavaliselt pühendatud tähtsamatele spordiuudistele, näiteks äsjatoimunud võistluste tagajärgedele.

Toome siinkohal Leningradi Lenini-nimelise Tehase 41. tööriistade tsehhi kehakultuurigrupi välglehe mõne numbrisiisu.

«Tööriistade tsehhi töötajad!

Võtame aktiivselt osa tehase spartakiaadist!

Täna on kergejõustikuvõistluste kavas: kõrgushüpe, 500 m jooks naistele ja 1000 m jooks meestele. Kõik staadionile!»

Spartakiaadi käigus anti välja ka nn. «alarm-välglehti».

«Tööriistade tsehhi töötajad! Meid ähvardab kaotus kergejõustikus. See toob «kaela» kogu spartakiaadi kaotuse. Valmistugem otsustavaks heitluseks!»

Järgmises välglehe numbris oli üleskutse:

«12. juuli — viimane võistluspäev. Tööriistade tsehhi töötajad! Meil on tarvis võita: meestel — kuulitõuge, kaukus- ja kõrgushüpe; naistel — 100 m jooks ja kõrgushüpe. Kõik kaitsma meie kollektiivi spordiau ja kuulsusrikkaid traditsioone! Võit on meie!»

Ja tööriistade tsehhi kehakultuurlased tulidki seekord tehase spartakiaadi võitjaks.

Kehakultuurikollektiivid annavad välglehte tihti välja ka siis, kui on püstitatud uus rekord või on tarvis kutsuda kehakultuurlasi osa võtma ehitamislaupäevakutest või spordiehitiste korrastamisest.

Välglehe eluiga on lühike, kuid selle väljaandmine ei nõua ka palju aega.

Paljud kehakultuurikollektiivide massilise agitatsiooni- töö komisjonid annavad tehase seinalehe toimetuskolleegiu-

mile abiks oma aktiviste. Pidades alatasa nõu kõigi kehakultuurlastega, võttes osa võistlustest, võivad aktivistid anda toimetuskolleegiumile aktuaalset materjali üksikute spordialade arengu kohta, tõsta üles huvitavaid küsimusi tsehhide ja ühiselamute kehakultuuritöös. Aktivistid aitavad tehase seinalehel valgustada ettevõtte kehakultuurielu üksikasjalisemalt ja täielikumalt.

Spordivõistlused

Tähtsamaks kehakultuuri- ja spordipropaganda vahendiks on võistlused, kehakultuurlaste paraadid ja parimate sportlaste demonstratsiooniesinemised. Nimelt pärast esimeste võistluste nägemist alustavad paljud noored oma sporditeed, muutuvad aktiivseteks kehakultuurlasteks.

Mida parem on võistluste organisatsiooniline ettevalmistus, mida huvitavam selle programm ja paremini ette valmistatud osavõtjad, seda suurem on võistluste propaganda-line tähtsus.

Eelkõige on tarvis tagada, et võistlustest võtaks osa võimalikult rohkem inimesi. Selleks kasutatakse tehase seinalehti ja raadiosõlme, valmistatakse spetsiaalsed kuulutused ja afišid, milles teatatakse võistluste koht ning aeg, peaasi aga, kes võtavad võistlustest osa.

... Kehakultuuriorganisaator pani tsehhis üles afiši, milles teatati, et pärast tööd toimuvad tehase staadionil kahe tsehhi vahelised võistlused kurnimängus. Silmitsedes, kuidas sellele reageeritakse, märkas ta, et tsehhi töölised möödusid teatest täiesti ükskõikselt, kuigi see oli hästi valmistatud. Kehakultuuriorganisaator rääkis sellest tsehhi parteiorganisatsiooni sekretärile. «Aga tead, märgi afišile seltsimeeste nimed, kes võtavad võistlustest osa,» andis nõu parteiorganisatsiooni sekretär. Kehakultuuriorganisaator tegigi nii. Lõunavaheajal ja pärast tööd kogunes afiši ümber töölisi, kes arutasid võistkonna koosseisu üle. Paljud neist läksid staadionile. Kui ametlik kohtumine oli lõpetatud, soovisid ka mõningad pealtvaatajad proovida oma löögitäpsust.

See on õnnestunud ja hea moodus töötajate kaasatõmbamiseks spartakiaadiüritustest osavõtmisele. Seda kasutavad paljud kehakultuurikollektiivid. Kinoseansside eel esinevad kehakultuurikollektiivi nõukogu liikmed või paremad sportlased pealtvaatajatele sõnavõttudega tsehhi võistkon-

dade eelseisvatest võistlustest ja üksikute spordialade arengu perspektiividest ettevõttes.

Kui on võimalik, tuleb välja anda võistluste programm. Selles on soovitav peale võistluste korra kas või lühidalt tuua ka eelmiste aastate võistluste võitjad ja parimad sportlikud tulemused.

Tavaliselt meelitavad kokku kõige suurema pealtvaatajaskonna jalgpallivõistlused. Arvestades seda, tuleb kasutada neid ka teiste spordialade propageerimiseks.

Häid tulemusi saavutavad need kehakultuurikollektiivid, kes jalgpallimatšide eel ja nende vaheaegadel organiseerivad akrobaatide ja tõstesportlaste demonstratsiooniesinemisi, poksijate ja kergejõustiklaste sõprusvõistlusi.

Kehakultuurikollektiivide nõukogud, püüdes kasutada võistlusi spordi propageerimiseks, peavad hoolitsema nii osavõtjate kui ka pealtvaatajate eest. Kui spordibaas on varustatud raadiosõlmega, antakse informatsiooni eelseisvate võistluste kohta, kommenteeritakse võistluste käiku, jutustatakse mitmesuguste spordialade tähtsusest ja iseärasusest. Võistluste eel ja nende ajal transleeritakse head muusikat.

Tehase «Uralmaš» kehakultuurikollektiivi massilise agitatsioonitöö komisjon valmistab igaks võistluseks ette spetsiaalse informaatori, kes valib välja vajaliku teatmematerjali kollektiivi, linna, vabariigi jt. rekordite ning võistlustest osavõtivate sportlaste kohta. Kooskõlastades oma tööd kohunike kolleegiumiga, teatab informaator kiiresti võitjate nimed ja tulemused ning avaldab nende kohta lühiaidmeid.

Tihti ei piirdu raadiosõlmed ainult antud spordivõistlustele pühendatud informatsiooniga, vaid laiendavad märgatavalt oma programmi, avaldades n. ö. spordiajalehte «Spordinädal». Kord nädalas valgustab raadiosõlm tähtsaimaid sündmusi meie maa, vabariigi või linna spordielus, tutvustab võistluste külastajaid staadionil toimunud võistluste tulemustega ja iseloomustab eelseisvaid võistlusi. Raadioajaleht äratav kuulajate hulgas suurt huvi. Paljud spordisõbrad tulevad staadionile just selleks, et kuulata selle järjekordset numbrit.

Paljudel staadionidel on püstitatud tahvlid, kus näidatakse võistluste käiku ja kuhu on välja pandud spordiplakadid, rekordite tabelid ning parimate sportlaste ja tööesrindlaste portreed. Kõik see aitab kaasa spordi populariseerimisele.

Kehakultuuripropaganda klubis

Suured võimalused kehakultuuri ja spordi propageerimiseks on ametiühingute kultuurimajadel ja klubidel. Ametiühinguorganisatsioonid koos kehakultuurikollektiivide nõukogude ja klubijuhatustega peavad kasutama neid võimalusi võimalikult laialdaselt.

Suurt kasu toovad kehakultuuri- ja sporditeemalised loengud. Lektoritena võib rakendada ka Poliitiliste ja Teaduslaste Teadmiste Levitamise Ühingu kohalikke esindajaid ning ettevõtte aktiviste. Klubi saalis on tarvis sisse seada «kehakultuurinurk», kuhu pannakse välja auhinnad, diplomid ja aukirjad ning valmistatakse fotovitriinid. Seal peavad alati olema spordiajalehtede ja -ajakirjade värsked numbrid. Hästi korraldatud spordipropaganda tehase klubis aitab ametiühinguorganisatsioonil suurendada kehakultuurikollektiivi liikmeskonda ja muuta see monoliitseks.

Orehhovo-Zujevo Puuvillakombinaadi Kultuuripalee juhatus ja kehakultuurikollektiivi nõukogu korraldasid 10-päevase spordifilmide festivali. Ettevalmistustööga alustati ammu enne festivali. Palju huvitavaid mõtteid andis kollektiivi nõukogule ja klubi juhatusele kehakultuurlaste aktiiv. Festivalipäevadeks olid Kultuuripalee saalis üles seatud tahvlid fotomontaažidega, mis näitasid seksioonide tööd; välja pandud kollektiivi poolt võidetud auhinnad, karikad, diplomid ja aukirjad ning stendid meie maa parimate sportlaste portreedega.

Kogu spordifilmide festivali aja jooksul olid nõukogu liikmed ja kehakultuurlaste aktiiv kultuuripalees valves, töötas informatsiooni laud. Siit võisid saada vastuseid oma küsimustele kehakultuuriorganisaatorid, ühiskondlikud instruktorigid, kehakultuurlased-uustulnukad ja «spordihaiged». Sealsamas toimus ka registreerimine seksioonidesse ning võeti vastu avaldusi spordiühingusse astuda soovijailt. Kinoseansside eel toimusid sporditeemalised loengud ja vestlused.

Spordifilmide festival tõstis tunduvalt huvi spordi ja kehakultuuri vastu kõigi kombinaadi tööliste ja teenistujate hulgas ning kehakultuurikollektiivi read täienesid sadade noorte tööliste arvel.

Paljud klubid praktiseerivad nõndanimetatud «elava ajalehe» väljaandmist, mille mõningad «leheküljed» on pühendatud spordile. Kehakultuuriteemalised «jutustused»

või «artiklid» illustreeritakse sportlaste demonstratsioon-esinemistega.

Erilise populaarsuse on omandanud noorte hulgas kehakultuuriõhtud parimate sportlaste demonstratsioon-esinemistega. Tavaliselt koosneb niisuguste õhtute programm kahest osast. Esimeses osas on ettekanne või loeng kehakultuurist ja spordist, teises osas aga esinevad sportlased. Kehakultuuriõhtu võib pühendada ka suve- või talispordihooaja kokkuvõtetele, alata seda näiteks kehakultuurikollektiivi esimehe kokkuvõtliku ettekandega, anda samas välja auhinna, aukirjad ja diplomid, mis on omistatud kollektiivi sportlastele linna, oblasti või rajooni võistlustel ning autastustada VTK ja järgunormide täitjaid vastavate rinna-märkidega. Seejärel demonstreerivad oma spordimeisterlikkust tõstjad ja akrobaadid. Lõpuks on soovitav näidata ka kininguvaadet «Nõukogude sport».

See ei ole muidugi kehakultuuriõhtu kohustuslik skeem. Seda võib üles ehitada ka teisiti. Tähtis on, et programm vastaks kehakultuurlaste huvidele.

Suure eduga kasutatakse kehakultuurikollektiivides õhtuid, mis on pühendatud ühele või teisele spordialale: võimlemisele, poksile, vehklemisele, turismile või mõnele teisele.

Kehakultuuriõhtuid ja demonstratsioon-esinemisi ei praktiseerita ainult tehaste klubides. Uraali Masinaehitustehases näiteks viiakse neid läbi ka tsehhide punanurkades.

Suur propagandaline tähtsus on kehakultuuriteemalistel sisukatel vestlustel, loengutel ja ettekannetel. Ettevõtetes ja asutustes on palju kogemustega propagandiste, kes aitavad ametiühinguorganisatsioonil selgitada kehakultuuri tähtsust. Tavaliselt täienevad kehakultuurikollektiivid pärast iga niisugust vestlust uute liikmetega.

VTK- ja rekordite-alane propaganda

Eriline koht kehakultuurikollektiivi agitatsioonitöös kuulub VTK- ja rekordite-alasele propagandale.

Kehakultuurlaste ettevalmistamine VTK normide sooritamiseks on iga kehakultuurikollektiivi, iga sektsiooni ja võistkonna tähtsaimaks tööloiguks.

Täita VTK normid, saavutada õigus austava märgi kandmiseks — see on iga noore patriootlik kohus.

Igakülgne kehaline areng, mis saavutatakse mitmekesise

VTK-alase ettevalmistuse käigus, loob kindla aluse meisterlikkuse kasvuks igal spordialal.

Kehakultuurikollektiivid, kes viivad regulaarselt läbi VTK-alaseid loenguid ja vestlusi, kasutavad VTK kompleksi populariseerimiseks plakateid, vitriine ja teisi näitliku agitatsiooni vahendeid, täidavad edukalt oma kohustuse VTK märgi kandjate ettevalmistamise osas ning kindlustavad noorte igakülgse kehalise ettevalmistuse.

Kohtumised rekordiomanikega kutsuvad noortes kehakultuurlastes esile soovi täiustada oma sportlikku ettevalmistust, õpetavad algajaid ületama raskusi spordimeisterlikkuse omandamisel.

Spordiõhtule, mille organiseeris Armeenia Elektritehase kehakultuurikollektiivi VTK komisjon, tulid noored töölised. Nad vaatlesid heameelega parimate sportlaste esinemist. Eriti huvitasid neid võimlemise maailmameistri Albert Azarjani ja ühe kaasaegse viievõistluse tugevaima meistri Igor Poljakovi vestlused sellest, kuidas nad, alustanud VTK normide sooritamise, hakkasid iga päev tegelema spordiga ning saavutasid silmapaistvaid tulemusi.

Väga tähtis on jälgida kõiki rekordite parandusi ja kanda tabelitesse õigeaegselt vajalikud muudatused.

Riia Toitlustehnikumi kehakultuurikollektiivis jälgivad aktivistid kõigi spordialade rekordeid. Üks kannab muudatusi kollektiivi rekordite tabelisse, teine — linna rekordite tabelisse jne.

Aukirjad, diplomid ja auhinnad on kehakultuurikollektiivi sportliku kuulsuse tunnistajaks. Vitriinid nende hoidmiseks tuleb ilusti kujundada ja paigutada niisugusesse kohta, kus need oleksid üldiseks vaatamiseks kättesaadavad. See lubab kehakultuurikollektiivi nõukogul kasvatada noori oma kollektiivi kuulsate sporditraditsioonide vaimus.

Kehakultuurinurk

Kehakultuurinurga võib moodustada klubis käitiskomitee ruumis, tsehhis või ühiselamus.

Hea kehakultuurinurga on moodustanud üks Harkovi Traktoritehase parim tsehhi-kehakultuurigrupp. Siin on nägusal stendil näidatud tsehhi paremad sportlased; nende sportlike saavutuste kõrval demonstreeritakse ka töönäitajaid. Kehakultuurinurgas on välja pandud sporti populariseerivad loosungid, plakatid ja kunstipärased pildid. Vineer-

tahvlitel on toodud ka spordiühingu liikmete õigused ja kohustused. Teadetetahvel informeerib töötajaid spordiüritustest; samas ripuvad ka tsehhi ja tehase sektsioonide tunniplaanid.

«Ole valmis tööks ja kaitseks!» «VTK kompleks — tee massilisusele ja meisterlikkusele» — need on pealkirjad, mis ehivad uue VTK kompleksi tahvlit.

Kehakultuurinurgas on välja pandud tsehhi sportlaste poolt võidetud auhinnad. Spetsiaalsetes vitriinides võib tutvuda ajalehega «Sovetski Sport» ja spordiajakirjadega. Samas on välja pandud ka tsehhi kehakultuurigrupi seinaleht.

Töölised armastavad oma kehakultuurinurka. Siin kohutatakse, et rääkida viimastest spordiuudistest, teha spordiennustusi, konsulteerida või kuulata huvitavat spordialast vestlust.

Noored kehakultuurlased tutvuvad kehakultuurinurgas kollektiivi sportlike traditsioonidega ja parimate aktivistide tegevusega. Kõik see aitab ametiühingu ja komsomoliorganisatsioonidel ning kollektiivi nõukogul viia läbi kasvatus- tööd kehakultuurlaste hulgas.

Kehakultuurinurki on paljude ettevõtete tsehhides ja ühiselamutes. Kõik nad etendavad tähtsat osa spordi propageerimisel ja töötajate värbamisel kehakultuurikollektiivi.

Metoodiline kabinet

Mõningates kehakultuurikollektiivides on olemas ka metoodilised kabinetid. Erinevalt kehakultuurinurgast ei tegele metoodiline kabinet ainult propagandatööga, vaid annab konsultatsiooni ka ühiskondlikele instruktoritele, kehakultuuriorganisaatoritele ja spordikohtunikele, tutvustab sportlasi uute treeningumeetodite ja spordikirjandusega.

Metoodilised kabinetid sisustatakse kõikvõimalike näitlike vahendite, plakatite ja tabelitega. Siin on kinogramme lühi-, kesk- ja pikamaajooksu, käimise, tõkkejooksu, kaugus-, kõrgus- ja teivashüppe jt. alade tehnika kohta.

Mõningate metoodiliste kabinettide käsutuses on ka kitsafilmiaparaadid. See lubab vahetult kabineti ruumis demonstreerida spordialaseid õppefilme. Sellel õppevormil on metoodiliste kabinettide töös tähtis koht.

Metoodilistes kabinetides võib tutvuda suusasidemete, alpinismi- ja matkamisvahendite näidistega, omandada teadmisi selle kohta, kuidas hoida õigesti spordiinventari ja -varustust.

Metoodilised kabinetid etendavad tähtsat osa kõige uue propageerimisel spordis. Kehakultuurikollektiivide nõukogud on kohustatud tähelepanelikult kontrollima nende tööd ja osutama neile vajalikku abi.

*

Rääkisime mõningatest kõige levinumatest kehakultuuri ja spordi propageerimise vormidest. Kasutades kõige mitmekesisemaid kehakultuuri propageerimise vorme ja meetodeid, võib saavutada võrdlemisi kiiresti märkimisväärsed edusamme massilises kehakultuuri- ja sporditöös.

MAJANDUSLIK TÖÖ

Õppe- ja treeningtöoks ning võistluste läbiviimiseks on tarvis spordiehitisi, mitmesugust sisustust ja spordiinventari. Kollektiivi nõukogu peab teadma, milliseid vahendeid see nõuab, peab oskama neid vahendeid planeerida ja õigesti kulutada, kindlustama range korra spordiinventari hoidmisel ja kasutamisel ning spordiehitiste ekspluateerimisel.

Finants- ja majandusliku tegevuse paremaks juhtimiseks moodustab kehakultuurikollektiivi nõukogu majanduskomisjoni. Kollektiivi nõukogu ja majanduskomisjon peavad ka finants- ja majanduslikus tegevuses, nagu teistes kehakultuurikollektiivi tööloikudes, toetuma aktiivile ja kehakultuurlaste ühiskondlikule tööle.

Head majandusliku suhtumise eeskuju spordivarasse näitab Jahroma riidevabrik. Kehakultuurlased, keda juhib teeline meistersportlane N. Komkov, hoolitsevad alati selle eest, et pikendada spordiehitiste eluiga, võtavad aktiivselt osa nende remondist, suhtuvad tähelepanelikult spordiinventari ja -sisustusse. Nad valmistavad spordibaase hoolikalt ette võistlusteks, hoolitsevad jooksuradade, tennise- ja jalgpalliväljakute eest.

Juba paljude oma tegevusaastate eest lõi see kehakultuurikollektiiv suurepäraseid tingimused kõigi spordialade harrastamiseks. Nüüd on Jahroma riidevabrikul tribüünidega staadion, palju mänguväljakuid, võimlemislinnake, välisujula, sõudebaas ja suusahüppetrampliin tõstukiga.

Kehakultuurikollektiivi nõukogu ja tema majanduskomisjoni majanduslik tegevus peab olema operatiivne, kuna sellest sõltub kogu õppe-sporditöö edukus.

Suvehooaja kõige kuumemal perioodil tuleb tegelda võimla ja suusabaasi remondiga, korrastada suusasaapad, -dressid, suusad, suusakepid ja kindlustada nende õige hoidmine. Sama võib öelda ka uiskude, hokikeppide ja võimlemisriistade kohta. Sõudespordihooaja lõppedes on tarvis

koristada paadid ja võib-olla isegi parved, kui neid võib ohustada jääminek.

Enne kui jõuab kätte liuvälja valmistamise aeg, tuleb kontrollida veevärki, valgustust, kas on korras voolikud, uisusaapad, luuad ja labidad. Iga pisiasja peab õigeaegselt arvestama.

Suvised tegevuse lõppedes staadionil ja spordiväljakutel peab kehakultuurikollektiivi nõukogu hakkama valmistuma järgmiseks hooajaks: organiseerima jooksuradade ja jalgpalliväljaku ning mänguväljakute korrastamise.

Kui kehakultuurikollektiivil ei ole oma staadioni ja võimlat, peab kollektiivi nõukogu hoolitsema lihtsamate väljakute ja looduslikele veekogudele rajatavate liuväljade ehitamise eest. Klubi või punanurka aga võib kohandada võimlemis-, maadlus- ja poksitundide läbiviimiseks.

Suurt abi kehakultuuri ja spordi harrastamiseks vajaliku baasi loomiseks võib kollektiivi nõukogu saada majandusorganitelt. Ettevõtetes tuleb taotleda spordibaaside laiendamist direktorifondi arvel. Paljud spordiehitised on kerkinud tänu administratsiooni ja ühiskondlike organisatsioonide ühistele pingutustele. Nii tekkisid staadionid Zmerini raudteesõlme, Rostovi Transpordiinseneride Instituudi ning paljude teiste ettevõtete ja kõrgemate õppeasutuste staadionidel.

Kehakultuurikollektiivi nõukogu peab pidama silmas, et klubide ja kultuurimajade ehitamisel ei puuduks ka spordisaal vajalike kõrvalruumidega, maa-ala nende juures spordiväljakute rajamiseks ning vee- ja suusabaasid, mis oleksid võimalust mööda territoriaalselt ühenduses põhiliste kultuuriasutustega. Tööstusettevõtete ehitamisel peab planeerima ruumid kehakultuuriürituste läbiviimiseks tööpäeva jooksul, maa-alad ettevõtte territooriumil väljakutega aktiivseks puhkuseks ning vee- ja suusabaasid. Puhkekodudes peavad olema ruumid ravivõimlemiseks ja maa-ala spordiväljakute jaoks.

Kehakultuuriorganisatsioonidel on õigus nõuda spordiehituste kohustuslikku projekteerimist ja ehitamist.

Praktikas on esinenud juhtumeid, kus kehakultuurikollektiivi nõukogu ja ametiühinguorganisatsioonid on näinud palju vaeva spordiehitiste projektide koostamisega, töötanud välja eelarve ja muu vajaliku dokumentatsiooni; seejärel aga on selgunud, et maa-ala, kuhu kavatsetakse ehitada spordibaas, mingisugusel põhjusel ei kuulu nende

käsitusse. Selle tulemusena vahendid ja jõud, mis on kulutatud projekti ja eelarve koostamiseks, läksid kaduma kasutult. Selleks et vältida niisugust juhtumit, peavad ametiühinguorganisatsioonid saama linna kommunaalosakonnalt maa-ala või teatud osa veekogust, seejärel vastava ametiühingu kesknõukogult assigneeringu projekteerimiseks ning alles pärast seda asuma töö juurde.

Neil juhtudel, kui kasutatakse tüüpprojekte, planeeritakse vajalikud assigneeringud projekti konkreetsele maaalale kohandamise kuludeks.

Igal juhul tuleb projekteeritav hoone kooskõlastada kohalike arhitektuuriala juhtidega.

Spordiinventari ja -sisustuse iga on pikk, kui kehakultuurikollektiivi nõukogu oskab organiseerida õiget korrashoitu, hoolikat kasutamist ja õigeaegset remonti.

Ketas, kuul, granaat ja oda tuleb pärast treeningutundi puhastada tolmust või porist, pall lahti nõõrida ja lasta õhk välja, spordijalatsid kuivatada ja sisse määrada, suusad puhastada lumest, kuivalt üle pühkida ja asetada paindesse. Kõike seda peavad tegema kehakultuurlased, kes antud inventari kasutasid.

On tarvis pöörata tähelepanu igale pisiasjale: jäi võrkpallimängu võrk vihma kätte, tuleb see kuivatada ning alles seejärel kokku panna ja hoiukohta asetada; kui hargnes lahti palli õmblus, kuigi veel vähe, ei tohi palli mängimiseks välja anda, vastasel korral laguneb kogu palli kest. Väikest remonti võivad sportlased alati ise teha.

Spordiinventari tuleb hoida kuivades ja, kui võimalik, spetsiaalselt ehitatud hoiuruumides.

Spordiinventari arvestuse, hoidmise ja väljaandmise eest vastutab (kui ei ole selleks palgalist tööjõudu) üks kehakultuurikollektiivi nõukogu liikmetest, see, kes juhib majanduslikku tegevust. Kehakultuurlastele tuleb teatada, millisel kellaajal võib spordiinventari hoiuruumist saada ja millal seda võib ära anda.

Treeningutundideks annab inventari välja ühiskondlik instruktor, võistkonna kapten või grupivanem. Kollektiivi nõukogu koostab isikute nimekirja, kes võivad inventari saada, ja annab selle üle inventari eest vastutavale isikule.

Spordivõistluste inventari — numbrid, kohtuniku viled, mõõdulindid, stopperid, hüppelatid, kettad, pallid jne. — annab välja kohtunik, kes vastutab võistluste läbiviimise eest.

Hoiuruumis peab olema päevik, kuhu kantakse isikute nimed, kes on saanud spordiinventari.

Iga aasta teeb kehakultuurikollektiivi nõukogu koos käitiskomitee revisjonikomisjoniga inventuuri ja selgitab välja, mis spordiinventarist on muutunud kasutamiskõlbmatuks ning kuulub mahakandmisele. Mahakantud inventar antakse üle utili koguvale organisatsioonile.

Kollektiivi nõukogu, kehakultuurigruppide ja sektsioonide juhid ning instruktorid on kohustatud kasvatama kehakultuurlastes hoolikat suhtumist kollektiivi spordivarasse, aitama neil omandada isiklikku spordiriietust, treeningdresse, spordijalanõusid, uiske, suuski, hokikeppe jne., õpetama neile spordivarustuse õiget kasutamist jne.

Vahendid, mis on eraldatud kehakultuurikollektiivide tööks, nagu juba rääkisime, hoitakse käitiskomitee jooksva arvel. Kuid kollektiivi nõukogu peab täpselt teadma, millised vahendid talle kuuluvad, millistest allikatest tulevad assigneeringud kehakultuuritööle.

LISAD

Lisa 1

AMETIÜHINGUTE VABATAHTLIKE SPORDIÜHINGUTE VALIMISTE LÄBIVIIMISE JUHEND

Kinnitatud
ÜAUKN Sekretariaadi poolt
21. augustil 1951. a.

Aruandlus ja valimised kehakultuurikollektiivides

1. Aruandlus ja valimised kehakultuurikollektiivides viiakse läbi vabatahtliku spordiühingu liikmete üldkoosolekul üks kord aastas, tööst vabal ajal ja järgmises korras:

a) algul esinetakse aruannetega ja valitakse kehakultuuriorganisaatorid brigaadides, jaoskondades, kõrgemate õppeasutuste ja tehnikumide õpperühmades, seejärel tsehhide (osakondade, teaduskondade) kehakultuurigruppide nõukogud, hiljem aga ettevõtete, asutuste, õppeasutuste kehakultuurikollektiivide nõukogud;

b) suurtes ettevõtetes on lubatud kehakultuurikollektiivide nõukogude aruandlusi ja valimisi läbi viia ka VSÜ liikmete konverentsidel. Selleks peab igal üksikjuhul olema luba vabatahtliku spordiühingu kesknõukogult. Konverentsi delegaadid valitakse tsehhides korraldatavatel VSÜ liikmete aruandlus- ja valimiskoosolekutel, vastavalt esindajate normile, mis on kinnitatud kehakultuurikollektiivi nõukogu poolt.

Kehakultuurikollektiivi nõukogud esinevad enne kongressi kokkukutsumist tööaruannetega tsehhide ja vahetuste spordiühingu liikmete koosolekutel.

2. Kehakultuurikollektiivi nõukogu aruanne arutatakse eelnevalt läbi nõukogu ja käitiskomitee koosolekutel. Aruandekõne eelnev läbiarutamine ei võta nõukogu liikmeilt õigust esineda koosolekul (konverentsil) kriitikaga kehakultuurikollektiivi töö puuduste üle.

3. Kinnise (salajase) hääletamise teel valitakse:

kehakultuurikollektiivide nõukogud; spordiklubide juhatused ja revisjonikomisjonid;

delegaadid vabatahtliku spordiühingu aruandlus- ja valimiskonverentsile.

Lahtise hääletamise teel valitakse:

kehakultuuriorganisaatorid ja kehakultuurigruppide nõukogud — vabatahtliku spordiühingu liikmete koosolekutel;

sektsoonide bürood ja võistkondade kaptenid — sektsiooni liik-

mete ja võistkondade koosolekutel;

kehakultuurikollektiivide, kehakultuurigruppide, spordiklubide juhatuste ja seksioonibüroode esimehed — vastavate nõukogude ja klubi juhatuse koosolekutel;

spordiklubide revisjonikomisjonide esimehed — revisjonikomisjonide koosolekutel.

4. Vabatahtliku spordiühingu liikmetele teatatakse aruandlus- ja valimiskoosoleku päevast:

kehakultuuriorganisaatori ja kehakultuurigrupi nõukogu valimiste puhul vähemalt 3 päeva enne koosolekut;

kehakultuurikollektiivi nõukogu ja spordiklubi juhatuse valimiste puhul vähemalt 10 päeva enne koosolekut või konverentsi.

Aruandlus- ja valimiskoosoleku läbiviimise aegadest seksioonides ja võistkondades teatatakse 3 päeva enne koosolekut.

Kehakultuurikollektiivi ja spordiklubi juhatuse aruandlus- ja valimiskoosolekud loetakse otsusevõimelisteks, kui nendest võtab osa vähemalt $\frac{2}{3}$ VSÜ liikmetest, kes on arvel kehakultuurikollektiivis või spordiklubis. Konverentsid loetakse otsusevõimeliseks, kui neist võtab osa vähemalt $\frac{2}{3}$ delegaatidest.

Aruandlus- ja valimiskoosolek seksioonis või võistkonnas loetakse otsusevõimeliseks, kui sellest võtab osa vähemalt $\frac{2}{3}$ kehakultuurilastest, kes on arvel seksioonis või võistkonnas.

5. Koosoleku (konverentsi) juhtimiseks valitakse lahtise hääletamise teel presiidium, mille arvulise koosseisu määrab koosolek (konverents).

6. Aruandlus-valimiskoosolek (konverents) kuulab ära ja arutab läbi kehakultuuriorganisaatori, kehakultuurigrupi nõukogu, võistkonna kapteni, seksiooni büroo, kehakultuurikollektiivi nõukogu või spordiklubi juhatuse ja revisjonikomisjoni aruande ning võtab aruandekõne põhjal vastu otsuse.

Koosolekul, kus valitakse kehakultuurigrupi nõukogu või seksiooni büroo, samuti koosolekul (konverentsil), kus valitakse kehakultuurikollektiivi nõukogu või spordiklubi juhatust, määratakse hääletamise teel kindlaks ka valitava nõukogu, seksioonibüroo, spordiklubi juhatuse ja revisjonikomisjoni liikmete arv.

7. Valitava organi uue koosseisu kandidaadid esitatakse üldkoosolekul või konverentsil. Kõigile koosolekust või konverentsist osavõtjatele on tagatud piiramatul õigusel esitada või taandada kandidaate. Kandidaatideks valitava organi uude koosseisu võib esitada ka neid VSÜ liikmeid, kes puuduvad koosolekult (konverentsilt).

Kandidaatide nimekirja sulgemine otsustatakse üldkoosolekul (konverentsil) lahtise hääletamise teel.

8. Kandidatuurid valitava organi koosseisu arutatakse eelkõige koosoleku (konverentsi) poolt personaalselt läbi. Iga kandidatuuri poolt kui ka vastu võib sõna võtta piiramatul arv koosolekust (konverentsist) osavõtjaid. Kandidatuuride arutamise lõpetamise küsimus otsustatakse koosoleku (konverentsi) poolt lahtisel hääletamisel liht- häälteenamusega.

9. Kehakultuuriorganisaatori, võistkonna kapteni, kehakultuurigrupi nõukogu ja seksiooni büroo valimise koosolekul viiakse pärast ülesseatud kandidatuuri läbiarutamist läbi lahtine hääletamine iga nimekirja jäetud kandidatuuri kohta. Valituks loetakse need kandidaadid, kes said enamuse hääli, kuid mitte vähem kui pool hääleta-

misest osavõtjate arvust. Hääle lugemist teostab koosoleku presiidium. Hääletamise tulemused kantakse koosoleku protokollile.

10. Kehakultuurikollektiivi nõukogu, spordiklubi juhatus ja revisjonikomisjoni kandidatuuride läbiarutamisel võetakse nimekirja kinniseks (salajaseks) hääletamiseks need kandidatuurid, kelle kohta ei ole taandamisi esitatud.

Küsimus kandidatuuri jätmisest kinniseks (salajaseks) hääletamiseks, kelle kohta esitati taandamisi, otsustatakse lahtisel hääletamisel liithääleteenamusega.

Kandidatuuride nimekirja õigsuse eest kinniseks (salajaseks) hääletamiseks vastutab koosoleku (konverentsi) presiidium.

11. Pärast kandidatuuride läbiarutamist kehakultuurikollektiivi nõukogu, spordiklubi juhatus ja revisjonikomisjoni koosseisu valib üldkoosolek (konverents) lahtisel hääletamisel häältelugemiskomisjoni kinnise (salajase) hääletamise tulemuste kokkuvõtmiseks koosoleku (konverentsi) poolt määratud arvulises koosseisus.

Enne valimist peab häältelugemiskomisjoni esimees selgitama VSÜ liikmete koosolekule (konverentsi delegaatidele) kinnise (salajase) hääletamise läbiviimise korda. Häältelugemiskomisjon peab ette valmistama valimiskastid ja need isiklikult pitseerima.

12. Kinnisest (salajasest) hääletamisest võtavad osa ainult vabatahtliku spordiühingu liikmed (konverentsi delegaadid). Häältelugemiskomisjon annab igale spordiühingu liikmele (konverentsi delegaadile), kes võtab osa valimiskoosolekust, nende poolt spordiühingu liikmekaardi või delegaadi mandaadi esitamisel ühe eksemplari valitava organi uue koosseisu kandidaatide nimekirjast ja teeb selle kohta märkuse koosolekust (konverentsist) osavõtjate nimekirja.

13. Igal vabatahtliku spordiühingu liikmel on kinnisel (salajasel) hääletamisel õigus maha kriipsutada üksikuid kandidaate ja juurde kirjutada valitava organi koosseisu uusi kandidaate, sõltumata sellest, kui palju kandidaate koosolek (konverents) valimiseks kehakultuurikollektiivi nõukogu, spordiklubi juhatus või revisjonikomisjoni koosseisu kinnitas.

14. Pärast hääletamist avab häältelugemiskomisjon, lahkumata koosoleku (konverentsi) pidamise hoonest, valimiskastid ja teeb kokkuvõtte hääletamise tulemustest. Häältelugemiskomisjon on kohustatud lugema kõik poolt- ja vastuhääled iga kandidaadi kohta eraldi. Ruumis, kus toimub hääle lugemine, ei tohi peale häältelugemiskomisjoni liikmete keegi viibida. Hääletamise tagajärjed kannab häältelugemiskomisjon protokollile eraldi iga kandidaadi kohta, mis pärast kõigi komisjoni liikmete poolt allakirjutamist esitatakse üldkoosolekule (konverentsile) kinnitamiseks. Valitud organi koosseis kantakse koosoleku (konverentsi) protokollile.

Kehakultuurikollektiivi nõukogu, spordiklubi, juhatus ja revisjonikomisjoni koosseisu valituks loetakse need kandidaadid, kes, võrreldes teiste kandidaatidega, on saanud enam hääli, kuid mitte vähem kui pool koosolekust osa võtnud spordiühingu liikmete (konverentsi delegaatide) häälest.

15. Kõik kinnise (salajase) hääletamise materjalid peab alal hoidma salajaste dokumentidena ametiühingu käitis- või kohalikus komitees kuni järgmiste valimisteni.

Pärast kollektiivi nõukogu, spordiklubi uue juhatus ja revisjonikomisjoni valimist tuleb kõik eelmise valimise materjalid hävitada.

mille kohta koostatakse akt, kuhu kirjutavad alla kehakultuurikollektiivi nõukogu esimees ja ametiühingu käitis- või kohaliku komitee revisjonikomisjoni esimees või siis spordiklubi juhatuse ja revisjonikomisjoni esimehed.

ÜLELIIDULISE AMETIÜHINGUTE KESKNÕUKOGU SEKRETARIAADI MÄÄRUS 12. JAANUARIST 1952

Täiendavalt ÜAÜKN Sekretariaadi poolt 21. augustil 1951. a. kinnitatud «Ametiühingute vabatahtlike spordiühingute valimiste läbi viimise juhendile» kehtestada kord, et delegaadid ettevõtete kehakultuurikollektiivide aruande- ja valimiskonverentsile valitakse tsehhide ja vahetuste VSÜ liikmete koosolekutel lahtisel hääletamisel.

Kehakultuurilase

ISIKLIK KAART

VTK I astme normide täitmise kohta

Normi nimetus	Norm	Tulemus	Sooritamise kuupäev	Võistluste nimetus
1. Kehakultuur ja sport NSV Liidus				
2. Hügieenilased teadmised				
3. Hommikvõimlemine				
4. Ronimine köiel (käte kõverdamine rippes)				
5. 100 m jooks				
6. Jooksukross				
7. Hüpe				
8. Granaadivise				
9. Ujumine				
10. Suusatamine				
11. Laskesport				
12. Sportmängud				

VTK NORMIDE SOORITAMISE KÄIK TÖÖRIISTADE TSEHHI KEHAKULTUURLASTE HULGAS

Perekonna-, ees- ja isanimi	Kehakul- tuur ja sport NSV Liidus	Hügieeni- alased tead- mised	Hommik- võimlemine	Rennimine kõitel või käte kõver- damline rippes	100 m jook	Jooksu- kross	Hüpe	Granaadi- vise	Ujumine	Suusata- mine	Laskesport	Sport- mängud
Smirnov, S. G.				2/IV 5 m	9/VI 14,6	23/VI 5.10,2	2/VII 4.53	7/V 38 m	18/VII 2.10,2	17/II 1:20,01		
Fomina, L. N.					14/VI 15,8	28/V 3.02,2	8/VI 3.70	14/V 21 m	26/VII 2.29,4	5/II 26.02,4		
Gavrilov, V. M.										2/II 1:01.23,1		

SISUKORD

Sissejuhatus	3
Spordiühingu põhikiri (põhipunktid)	6
Kehakultuurikollektiivi organisatsiooniline ehitus	11
Üldised põhimõtted	11
Kehakultuurikollektiivi juhtivad organid	19
Organiseerimisbüroo	19
Üldkoosolek	19
Kehakultuurikollektiivi nõukogu	21
Tsehi kehakultuurigrupi nõukogu	25
Seksioonibüroo	30
Kehakultuurikollektiivi nõukogu organisatsiooniline töö	34
Spordiühingu liikmeks vastuvõtmise kord ja liikmemaksud	34
Aktiivi kasvatamine	36
Šeflus maa-kehakultuurikollektiividega	39
Kollektiivi töö noorte sportlastega	41
Töö planeerimine	42
Arvestus ja aruandlus	50
Oppe-sportitöö organiseerimine	61
Oppe- ja treeningtöö juhtimine	61
Kehakultuuri-arstliku kontrolli organiseerimine	67
VTK-alase töö juhtimine	69
Sportitöö planeerimine	73
Võistluste ettevalmistus ja läbiviimine	76
Spordikohtunike grupid	86
Kollektiivi spartakiaad	88
Tervistavad kehakultuuriüritused	97
Ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonid — kehakultuurikol-	
lektiivi töö juhendajad	103
Kasvatustöö kehakultuurikollektiivis	107
Kehakultuuri- ja spordipropaganda	118
Majanduslik töö	128
Lisad	132

Николай Андреевич Макариев
ОРГАНИЗАЦИЯ РАБОТЫ ФИЗКУЛЬТУРНОГО
КОЛЛЕКТИВА

На эстонском языке
Эстонское Государственное Издательство
Таллин, Пярнуское шоссе, 10

*

Toimetaja L. Riikoja
Tehniline toimetaja I. Vahtre
Korrektorid L. Kask ja L. Laur

Ladumisele antud 9. IV 1957. Trükkimisele antud
9. IX 1957. Paber 54×84, 1/16. Trükipoognaid 8,75.
Formaadile 60×92 kohaldatud trükipoognaid 7,17.
Arvutuspoognaid 7,87. Trükiarv 2000. Tellimise
nr. 902. Trükikoda „Pioneer“, Tartu,
Kastani 38.

Hind rubl. 3.40

Rbl. 3.40

A-21801

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00382411 9